

Maandblad voor Onderwijs
in Vlaanderen

Vandalen maken school

(advertentie)

(advertentie)

KLASSE

Maandblad voor Onderwijs
in Vlaanderen
Uitgegeven door het Ministerie
van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs

Nr.64 • April 1996

Hoofdredacteur

Leo Bormans

Produktcoördinator

Diana De Caluwé

Redactie

Patrick De Busscher

Gaby De Moor

Jan T'Sas

Secretariaat

Anny Lecocq

*KLASSE wordt gemaakt door een
autonome redactie.*

Foto's: Luc Daelemans

Cartoons: Camp

Prepress: Artefact

Verantwoordelijke uitgever

Georges Monard, Prinses Lydialaan 24,
3001 Heverlee

Abonnement (10x per jaar): 600 fr.

Gunsttarief (studenten, enz.): 300 fr.

Alle Vlaamse leerkrachten, PMS-
medewerkers enz. (van elk net en van
elk niveau) krijgen KLASSE gratis.

Adreswijzigingen uitsluitend regelen via
de eigen schooladministratie.

KLASSE, Koningsstraat 138, 1000 Brussel

Tel. redactie 02-211 46 60

Tel. coördinatie 02-211 46 58

Tel. abonnementen 02-211 46 62

Tel. publiciteit 02-211 46 58

Telefax 02-211 46 61

WAT ZIET UW OOG?

Hoe komt het dat u sommige artikels of bladen wel leest en andere nauwelijks? Waarom leest u bijvoorbeeld dit tekstje wel en andere bijdragen in dit blad (die stukken interessanter zijn) niet? Vragen waar uitgevers zich het hoofd over plegen te breken. Dat de vormgeving een grote rol speelt, daar is iedereen het wel over eens. Daarom steken wij daar ook veel energie in. Onze fotograaf heeft zopas de Fuji-prijs gewonnen voor zijn reportagewerk. Hij krijgt dan ook hetzelfde krachtvoer als onze huiscartoonist die de relativiteitstheorie van Einstein als mantra kan opzeggen. En de professionele vormgever van KLASSE heeft eerst een thesis over Nietzsche moeten afscheiden, eer hij voor ons aan de slag kon. Genoeg garantie voor de meerwaarde die zij telkens aan onze woorden kunnen geven. Al is het feit dat u dit tekstje (zonder kleur of illustratie) leest, misschien ook wel een bewijs van die ene aantrekkingskracht die waarschijnlijk ook in onderwijs geldt. De kracht van het woord.

IN DIT NUMMER

Huishouden op school. En de gevolgen. VIZIER p.4-11

28-29

Het rapport van de scholen

De inspectie is klaar met haar nieuw rapport over de voorbije doorlichtingen van scholen. Daarin krijgt u een algemeen beeld van de sterke en zwakke kanten van ons onderwijs. Zo leren onze kinderen blijkbaar nog te weinig zelfstandig werken. En in 80 % van de secundaire scholen is het studiepeil voor Frans niet meer dan voldoende.

30-31

Cement tussen de stenen

Het woord is in: schoolwerkplan. Soms is het niet meer dan een reeks fraai geformuleerde zinnen ergens op mooi papier in de kast. In vele scholen is het al een realistisch project dat door de hele groep gedragen wordt. Wij gaan op zoek naar het cement tussen de stenen.

Kan ik de leerlingen even alleen laten? p.32-33

En ook...

JOURNAAL. Met de neus op het nieuws. p.12-13

IDEE. Acht gele bladzijden waar de energie in gensters vanaf vliegt. p.15-24

ZEKER. Zeker lezen, zeker doen en zeker zien. Zeker niets anders te doen? p.25-27

SIGNAAL. Berichten uit de kosmos van onderwijs. En daarbuiten. p.36-37

INFOLIJN. Al brengen de kraaien het uit. p.38

4-11

Vandalen maken school

Acht op de tien Vlaamse leerkrachten krijgen wel eens te maken met vandalen en dieven op school. Eén derde merkt de jongste jaren een (sterke) stijging, ook in het kleuter- en lager onderwijs. Scholen zijn een gemakkelijk doelwit maar richten zich nog voornamelijk op beveiliging en beperking van de schade. Alsof vandalisme er gewoon bijhoort.

14

Klare wijn?

Enveloppes, samenwerkingsverbanden... de principes zijn bekend. Maar waar de hervorming in het secundair onderwijs precies naartoe wil, bleef voor velen onduidelijk. Daarom stelde de onderwijsminister een oriënteringsnota op. Schenkt hij nu wel klare wijn?

Doorgelicht. De inspectie toont haar rapport. p.28-29

32-33

Zeker spelen

Met de schoolreizen voor de deur, stijgt de onzekerheid bij de begeleidende leerkrachten. Zijn zij altijd verantwoordelijk, aansprakelijk en verzekerd? En wat is precies het verschil? Mogen leerlingen er soms alleen op uit? Wat als er 's nachts iets gebeurt? Liever zeker spelen.

34-35

Verstand verloren?

Ze zitten op elke school. Eén kind op de vijftig is hoogbegaafd. Maar dat is niet altijd een pretje, laat staan een vrijeleide voor een succesrijke schoolloopbaan. Integendeel, veel talent gaat verloren. Is er ook nog plaats op school voor wie misschien te slim is voor de klas?

De

VIZIER

nieuwe

wāndalen

**(in de oude
spelling)**

Elke week registreren politie en rijkswacht in ons land meer dan duizend gevallen van ernstig vandalisme: 56.243 vernielingen of vernietigingen in '94, telkens zonder de bedoeling om te stelen. Zo'n 12 % daarvan is brandstichting. De cijfers komen van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Niet zelden zijn scholen het slachtoffer, al geven ze dat merkwaardig genoeg liever niet toe. Kwestie van de goede naam («Alles onder controle, niets aan de hand»). Scholen werken op dit ogenblik blijkbaar liever rond drugs dan rond vandalisme. Toch wordt meer dan 80 % van de leerkrachten geconfronteerd met vandenstreken op school. Dat blijkt uit de exclusieve enquête die KLASSE hield bij 2000 Vlaamse leerkrachten. Eén derde van hen merkt de jongste jaren een (sterke) stijging, ook in het kleuter- en lager onderwijs. Vooral de toiletten en het meubilair moeten het ontgelden. Maar er zijn ook scholen die voor de lol helemaal kort en klein worden geslagen.

De daders worden bovendien alsmaar jonger. En hun ouders haken af. Uit onderzoek in Nederland blijkt dat 72 % van de ouders van crimineeltjes tussen 16 en 17 jaar niet op de hoogte is van het crimineel gedrag van hun kinderen. 16 % weet het wel, maar kijkt liever de andere kant op.

Inbrekers

Ook het aantal inbraken en diefstallen in scholen neemt gevoelig toe. In '94 registreerde de politie van Leuven 22 inbraken in scholen, vorig jaar waren er dat al 36. Een stijging met 60 %.

In de stad Antwerpen alleen noteerden politie en rijkswacht vorig jaar 175 zware diefstallen in scholen, 6 brandstichtingen, 44 gevallen van ernstig vandalisme en 322 enkelvoudige diefstallen.

Het ontgaat de leerkrachten niet. Acht op de tien Vlaamse leerkrachten krijgen wel eens te maken met dieven op school. Voor veel scholen en leerkrachten zijn vandalisme en diefstal er gewoon gaan bijhoren. Ook in de brede samenleving wordt vandalisme blijkbaar als onvermijdelijk *gelegitimeerd*, zeggen criminologen. We richten ons dus nog bijna uitsluitend op beveiliging en beperking van de schade. Met de paasvakantie in het verschiet, houden veel directeurs hun hart vast. Scholen vormen een gemakkelijk doelwit. Dieven en vanden kennen de weg. Verzekeraars eisen een alarmsysteem. Er komen camera's en sommige scholen laten zelfs de honden los.

Crimineel

De jonge daders hebben nochtans allemaal school gelopen of doen dat nog. De school kan dus een belangrijke rol spelen om de criminele evolutie te stoppen en misschien zelfs te keren. Daarvoor moeten we het probleem echter eerst willen erkennen, ook als een probleem van de school en niet alleen van de leerlingen of hun ouders. Een nauwkeurige registratie, onmiddellijke interventie, een actieplan, goede begeleiding en een duidelijke uitstraling dat criminele activiteiten niet worden geduld, zijn absolute voorwaarden. Daarnaast heeft onderzoek aangetoond dat leerlingen die een *positieve binding* hebben met hun school en hun leerkrachten veel minder kans maken om ooit crimineel gedrag te vertonen. Ook daarvoor kan een school initiatieven nemen. Al zullen die hopelijk niet beperkt blijven tot een spreker uitnodigen of een video tonen. Samenwerken om vandalisme te voorkomen is niet enkel in het belang van de school en de samenleving, maar ook en vooral in het belang van de (toekomstige) daders. ■

«Een school oefent blijkbaar een bijzondere aantrekkingskracht uit op dieven», zegt de directeur. «Ze richten bovendien telkens heel wat schade aan: opengebroken kasten, geforceerde deuren, stuk geslagen vensters... Het werkt allemaal heel demotiverend voor het personeel, de leerlingen en de ouders. Er gaat zoveel kostbare energie verloren. Ik kan gelukkig een hele waslijst oud-leerlingen tonen die een universitair diploma hebben gehaald en geslaagd zijn in het leven. Maar daarnaast zie ik het lijstje oud-leerlingen die criminelen zijn geworden, ook elk jaar groeien.»

«In twee schooljaren tijd hebben we zeven inbraken gehad», vertelt de directeur van een lagere school. «Vijf video's, drie TV's, de opbrengst van een actie voor Vredeseilanden... alles is bij ons al eens gestolen. We dachten dat we het probleem konden oplossen met een omheining rond de school. Die heeft ons 400.000 frank gekost. Maar sindsdien zijn de problemen pas goed begonnen.»

Alles

is al

gestolen

Miljoenen

Het Hoger Instituut voor Kunstonderwijs in Hasselt kreeg dit schooljaar voor de vierde keer in drie jaar tijd dieven over de vloer. In één jaar werd er al eens voor vijf miljoen frank aan computersoftware en hardware gestolen. Nu namen de dieven voor 800.000 frank gespecialiseerde video-apparatuur mee. «Die kerels weten precies wat ze willen», zegt directeur Michel Vrancken. «Een gewone computer laten ze al staan. Ze komen voor die ene dure scanner of desk-top-publisher. Dat is gewoon diefstal op bestelling. We hebben nu een alarminstallatie geplaatst en daardoor is de laatste poging tijdens de krokusvakantie mislukt. Maar het gevoel van onbehagen blijft.»

Prikkeldraad

Sommige scholen zijn zo vaak slachtoffer dat diefstal en vandalisme er gewoon gaan bijhoren. «Tot voor kort werd onze school vier keer per jaar vernield», zegt directeur André Lievens van Gemeenteschool 10 in Molenbeek. Toen hij drie jaar geleden een groepje jonge vandalen buiten de school wilde houden, brak hij drie ribben en liep hij een hersenschudding op. Het weekend daarna was het weer prijs: een video, een hifi-keten en een fotocopierapparaat weg («dat laatste stond er al vijf maanden en dat is lang»). Bovendien hadden de inbrekers lelijk huis gehouden: verf op de borden, inkt tegen plafonds en muren, hun behoefte gedaan midden in de klas... Sindsdien heeft het gemeentebestuur een alarminstallatie geplaatst in twee lokalen. Toch wordt er nog twee keer per jaar ingebroken. Er zitten nochtans stevige roosters voor de ramen en er hangt prikkeldraad boven de muur van de speelplaats. «We barricaderen elke avond de schoolpoort met een stalen baar», zegt de directeur. «We zijn het grondig beu, maar ook al zo gewoon. Wat moeten we doen? We kunnen de school en de leerlingen toch ook niet in de steek laten?»

Slachtoffers

In onze samenleving groeit de overtuiging dat vandalisme een onontkoombaar probleem is waarmee men maar moet leren leven. Nochtans zijn de gevolgen niet gering. Vernielde zetels en andere baldadigheden kosten *De Lijn* in Vlaanderen minstens 15 miljoen per jaar. Belgacom moet elke week vijftig telefooncellen herstellen die door vandalen onder handen worden gepakt. Dat zijn er 2500 per jaar. Goed voor zo'n 25 miljoen frank onkosten.

«Er ontstaat een gevoel van gelatenheid en berusting», zegt de Nederlandse criminoloog A. Beke. «En tegelijkertijd groeit bij de mensen die het slachtoffer zijn van vandalisme de neiging om de vernielingen toe te schrijven aan eigen nalatigheid: ik had mijn fiets daar niet mogen zetten, ik had de antenne van de auto moeten inschuiven... Het verschijnsel vandalisme wordt als het ware geaccepteerd en men richt zich nog voornamelijk op het beperken van de schade.»

Ook scholen zijn in dat bedje ziek. Veel vormen

van vandalisme blijven bijvoorbeeld onopgemerkt. De meeste scholen houden niet bij wat er precies vervangen of hersteld wordt. Zo vallen de onkosten allemaal onder de noemer *onderhoud*. Maar herstellen van wat vernield wordt, is toch nog wat anders dan de zaken goed onderhouden.

Schone schijn

Scholen zijn zo bekommerd om hun *image* dat ze liever zwijgen over vandalisme. En de politie erbij halen is wel het laatste wat ze willen. Dat stelt ook *Jacky Mollet* van de preventiedienst bij de politie in

Oostende vast: «We hebben een aanbod rond vandalisme naar scholen toe, maar de interesse is zeer gering. Het accent is in de scholen verschoven naar drugpreventie. Dat taboe is doorbroken en daar gaat terecht veel aandacht naartoe. Maar ondertussen worden diefstal en vandalisme het nieuwe taboe.»

Dezelfde commentaar bij de preventiedienst van de politie in Antwerpen. «De meeste directies willen niet daterover gesproken wordt», zegt Greet Scheerlinck. «Wij hebben onze school heus wel onder controle, klinkt het dan als wij met hen contact opnemen. Ze zijn echt niet happig om vernielingen aan te geven of er een inventaris van bij te houden. De naam van de school is belangrijker dan dat.» Toch werkt de dienst een nieuw preventieproject uit. Alle stadsscholen worden beter beveiligd, er komt een gemeenschappelijke aanpak met *De Lijn* en de politie wil opnieuw met directies, leerkrachten en leerlingen gaan praten. Niet alleen met de vermanende vinger maar ook over de hoogoplopende kosten voor ouders, school en maatschappij of over de groepsdruk die achter veel vormen van vandalisme schuilgaat.

Handeltje

Merkwaardig genoeg wordt crimineel gedrag van leerlingen op veel scholen gemakkelijk over het

hoofd gezien. Iets beschouwt het vaak als iets waar school en leerkrachten niet verantwoordelijk voor zijn. Nochtans is het van het grootste belang dat scholen zo'n gedrag ook als hun probleem gaan zien. Ze moeten uitstralen dat ze criminele activiteiten niet dulden. Ook op dit vlak moet de school enkele minimale normen en waarden in stand houden. Onderzoekers in Nederland stelden bijvoorbeeld vast dat er op sommige scholen een bloeiende handel bestaat in gestolen spullen (van bromfietsen tot merkkleding), terwijl directie en leraars niets in de gaten hebben. Hoe terughoudend men ook kan zijn

om zich met delicate zaken (en veronderstelde privacy) in te laten, doen of je neus bloedt is altijd onverstandig. Wie zich met opvoeding bezighoudt, moet een duidelijk signaal geven van wat voor hem en voor de organisatie niet kan. Crimineel gedrag, diefstal en beschadiging van andermans of openbaar goed horen daar tot nader order zeker bij.

Ouders onwetend

«Dat is eigenlijk het probleem van de ouders», zeggen veel leerkrachten. «Wat kunnen wij daar in 's hemelsnaam nog aan doen?» Nochtans zijn school en maatschappij meestal het slachtoffer en lopen de jonge en eventueel toekomstige daders (in het beste geval?) nog ergens school.

Bovendien wéten de meeste ouders niet wat hun kinderen uitspoken. En dat is niet altijd een kwestie van niet willen weten. Onderzoek in Nederland (*Nijboer, 1994*) toont aan dat 45 % van de ouders van 12-13-jarige crimineeltjes absoluut niet op de hoogte is van het crimineel gedrag van zijn kinderen. Slechts 4 % negeert het. De anderen praten erover (28 %), geven straf of dreigen daarmee (23 %). Voor iets oudere jongeren (16-17 jaar) worden deze cijfers nog opvallender: 72 % van hun ouders is niet op de hoogte van hun crimineel gedrag. 16 % weet het wel maar kijkt liever de andere kant op. Nog amper 9 % praat erover en 3 % geeft straf of dreigt ermee. De meeste ouders hebben dus afgehaakt. ■

«We barricaderen elke avond de schoolpoort met een stalen baar.»

MEER VANDALEN

83 % van de leerkrachten merkt vormen van vandalisme op hun school. 17 % zegt er niets van te zien. Voor 38 % van de leerkrachten is het vandalisme de jongste vijf jaar sterk toegenomen. Zij merken er meer (30 %) tot veel meer (8 %) van. Even veel leerkrachten zien echter geen verschil met vroeger. Slechts 8 % merkt er minder van.

Uiteraard zijn er grote verschillen. Zo is het probleem minder groot in kleuter- en lager onderwijs. Al zegt ook daar één derde van de leerkrachten dat er een (sterke) stijging is. Voor één derde is het probleem hetzelfde gebleven. Eén derde ziet zelfs minder of geen vandalisme.

Het probleem duikt vooral op in de eerste drie jaren van het secundair onderwijs. Daar zegt bijna de helft van de leerkrachten dat er de jongste vijf jaar meer (35 %) tot veel meer (11 %) vandalenstreken voorkomen. Amper zes procent ziet er géén.

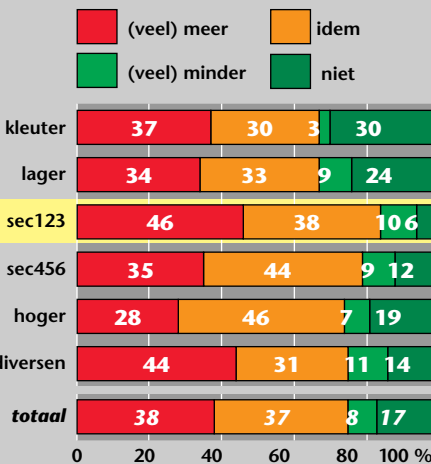
In de hoogste jaren van het secundair onderwijs daalt de frequentie weer. Al zegt ook daar maar 12 % van de leerkrachten dat er geen vandalisme is. Eén leerkracht op de drie merkt een (sterke) stijging.

In het hoger onderwijs is de stijging het minst uitgesproken. Toch merkt ook daar 81 % van de docenten vormen van vandalisme. Voor 7 % is het er de jongste vijf jaar op verbeterd, voor 46 % blijft het hetzelfde en 28 % stelt een (sterke) toename vast.

Bij de diversen hoort o.a. opvoedkundig en administratief personeel. Zij zien overall een (sterke) stijging van het vandalisme: 44 %.

Hebt u de jongste vijf jaar vandalisme gemerkt op school?

Enquête voor KLASSE bij 2000 Vlaamse leerkrachten (1996)

Op de kamer van Carl (17) vond de politie een gedetailleerd plan van de school en een minutieus uitgewerkte strategie om het hol van de leeuw ongemerkt te bereiken: het kantoor van de directeur. Dat heeft hij op zijn een-tje voor een half miljoen frank kort en klein geslagen. Carl is een *wraak-vandaal*. Hoe de vanden ook mogen heten, sommige scholen schakelen al honden in om hen buiten de deur te houden.

Honden op school

Carl was enkele weken voordien geschorst voor de eindtoetsen. Niemand wist wat er precies met hem aan de hand was. Een intelligente scholier die plots geen interesse meer vertoonde, blanco toetsen afgaf enz. Toen hij geschorst werd, zon hij op wraak. Hij verschalkte alle veiligheidssystemen en richtte een ware ravage aan in het kantoor van de man die het hem aangedane onrecht verpersoonlijkte. Zijn motief? *Wraak*. Dit is maar één van de mogelijke motieven. Het verschilt bovendien sterk van de andere, omdat de actie op een zeer specifiek doel is gericht en omdat ze door één individu wordt uitgevoerd, terwijl dat bij de andere vormen meestal een groep is.

Prikkels

Wie vanden wil aanpakken moet eerst zicht krijgen op hun motieven. Die kunnen erg verschillend zijn.

1. Spelen en verkennen. Kinderen van 5 tot 9 jaar maken wel eens dingen stuk om hun omgeving beter te leren kennen. Ze vernielen daarvoor soms hun eigen speelgoed en dat van anderen, onderzoeken of iets brandbaar is en hoe sterk het is. Voor kinderen tussen 7 en 12 jaar zijn vernielingen vaak een bijproduct van hun spel. Ze breken takken af om een hut te bouwen, gooien met stenen, maken een kampvuurtje. Kattekwaad als spel en exploratie.

2. Gedragsgrenzen uittesten. Volwassenen hebben regels en grenzen vastgelegd. Het is spannend om die te overtreden en dan te zien hoe volwassenen zullen reageren. Ook een motief.

3. Verveling verdrijven. Jongeren tussen 12 en 16 jaar zijn voortdurend op zoek naar uitdagingen, sensatie en avontuur. Als ze die prikkels missen en verveling toeslaat, hebben ze een sterke neiging tot grensoverschrijdend gedrag. Even keet schoppen.

4. Prestige verwerven. Indruk maken bij leeftijdgenoten, status verwerven in de groep. Het spel wordt secundair, hier is meer *durf* voor nodig: om het meest ruiten ingooien, zetels losrukken in bus of trein... Dit komt vooral voor tussen 12 en 16 jaar bij jongeren die minder sociale of ouderlijke controle kennen.

5. Uit wraak of frustratie. Vooral bij jongeren van 16 jaar en ouder. Ze plegen vandenstreken als oplossing voor een probleem waar ze geen antwoord op weten. Een uiting van ongenoegen, nijd, mislukking of wrok. Of ze reageren een frustratie af: een auto beschadigen omdat ze de bus gemist hebben, een telefooncel vernielen na een negatieve boodschap. Oudere daders kunnen soms ook tactische overwegingen hebben: muren bekladden om een idee te verkondigen of iets vernielen om een arrestatie uit te lokken.

Toiletten

Oorzaken of motieven van vandalisme kunnen zowel vanuit de jongere zelf komen als buiten hem zelf liggen. Interne oorzaken zijn: nieuwe ervaringen willen opdoen, liefde en genegenheid willen voelen, geprezen willen worden, verantwoordelijkheid willen dragen...

Extern zijn: weinig spel en ontspanningsruimte, gebrek aan controle, slecht onderhouden en niet herstelde objecten, slechte ruimtelijke ordening...

Typisch is wat men het *erosievandalisme* noemt. Een reeds gedeeltelijk vernield of verwaarloosd voorwerp werkt aanstekelijk omdat de drempel tot vernielen dan al veel lager ligt. Verwaarloosde toiletten trekken vanden extra aan. Als er iets vernield wordt is het dan ook belangrijk dat snel te herstellen. Als de daders gekend zijn, kunnen ze trouwens bij de herstelling worden ingeschakeld.

«Infrastructuur en betrokkenheid spelen zeker een grote rol», zegt directeur *Freddy Bleus* van de kunsthumaniora in Hasselt. «De deuren van de toiletten worden wel eens beschadigd, maar wij stellen in de hal en de gangen bijvoorbeeld permanent kunstwerken tentoon. Daar is er bij mijn weten nog nooit een van beschadigd.»

Harde kern

Het is belangrijk twee vormen van vandalisme goed uit elkaar te houden. De eerste vorm wordt gepleegd door jongeren van de *harde kern*. Crimineelen die doelbewust uit zijn op vernielen. De schade is hoog, de vernieling ernstig. Deze jongeren hebben meestal zowel thuis als op school een hele reeks problemen opgestapeld. Ze gaan min of meer hun eigen gang en leven al vlug in de marge van de samenleving. Vrije tijd en omgang met lotgenoten is voor hen belangrijker dan zich aanpassen aan de verwachtingen van ouders, leraars of samenleving.

De tweede vorm wordt het best omschreven als *uit de hand gelopen*. Het was aanvankelijk niet echt de bedoeling te vernielen. Deze vanden hebben meestal geen grote gezins- en schoolproblemen. Hun motivatie bestaat uit angst voor gezichtsverlies binnen de groep, spanning en avontuur, tijdelijke rebellie tegen gezag, verkennen van grenzen enz.

Aanpak en preventie verschillen sterk voor beide vormen en groepen. Algemene voorlichting pakt niet bij de harde kern. Voor hen telt alleen de pakkans en sanctienering. Zij rekenen. Pas als het risico of de straf te groot is, haken ze misschien af. Voor de andere groep jongeren kan meer bewustwording en voorlichting wel helpen. Zij hebben bijvoorbeeld meestal nauwelijks besef van de schade die ze aanrichten.

Graffiti

Uiteraard is er ook een verschil tussen bijna dagelijks voorkomend vandalisme op school en de raids of inbraken die meestal 's nachts, tijdens het weekend of in de schoolvakantie gebeuren. In het secundair onderwijs zou volgens *prof. Georges De Corte* een derde van de leerlingen wel eens bij vandalisme betrokken zijn: kapstokken afbreken, wasbakken en toiletten vernielen, gordijnen naar beneden halen, liften onklaar maken en (vooral) krassen en strepen trekken of graffiti aanbrengen. De totale schade van al deze kleine inbreuken kan aanzienlijk oplopen. Scholen die een actieve politiek voeren van betrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid kunnen de schade op dit vlak beperken.

Maar uiteraard loopt de spectaculaire schade na een nachtelijke inbraak vaak meer in de kijker.

Duitse herders

De basisschool en het atheneum *In de Engelse Hof (Lanaken)* liggen in een risicogebied. Scholen in de buurt krijgen vaker dieven over de vloer. De gebouwen voor meer dan 850 leerlingen liggen verspreid in een afgelegen park met vijf verschillende ingangen. En toch is er nagenoeg geen vandalisme: over-

dag niet en 's nachts niet. De plantsoenen zijn keurig onderhouden en er loopt niemand over het gras.

Directeur *Eric Dolmans*: «We hebben strikte afspraken gemaakt met de leerlingen én met hun ouders. Wie iets beschadigt, moet het onmiddellijk zelf betalen. De ouders draaien op voor de kosten. In praktijk moeten we die regel maar zelden toepassen. De uitdrukkelijke dreiging volstaat blijkbaar. We hebben bovendien een mooi park. We doen een beroep op iedereen om het zo te houden. Als er toch iets beschadigd wordt, zijn we er snel bij om het te herstellen. 's Avonds worden de gebouwen ook nog eens gebruikt voor avondlessen enz. Daarom hebben we overal voor goede verlichting gezorgd en we hebben een hek van twee meter hoog rond het hele domein gezet. Een alarminstallatie zou echter heel duur worden. We hebben voor de conciërge dan ook gewoon drie honden aangeschaft, Duitse herders. Als de avondlessen gedaan zijn, laat hij die los. Als vergaderingen wat uitlopen, brengen we de conciërge uiteraard op de hoogte. Maar sinds we die honden hebben, is er geen enkele inbraak meer geweest. Of toch: één keer. Toen heeft één leerling 's nachts het kantoor van de directeur kort en klein geslagen. Hij had zelfs een patroon ontdekt bij de patrouillerende honden.»

Die leerling heette Carl, uit het begin van ons verhaal. De ene vandaal is de andere niet. ■

«**Krassen en strepen trekken, kapstokken afbreken, wasbakken en toiletten vernielen.**»

MEER DIEVEN

Meer dan acht leerkrachten op de tien krijgen met dieven te maken op school. 40 % ziet op dit vlak geen verschil met vroeger en 11 % merkt er de laatste tijd zelfs minder van. Toch wordt één leerkracht op de drie nu (veel) meer met diefstal geconfronteerd dan vijf jaar geleden.

Het probleem is het kleinst in het **kleuter** en **lager** onderwijs. Er zijn op dit vlak blijkbaar zelfs weinig verschillen tussen kleuters en lagere school kinderen. Eén derde van de leerkrachten zegt er niets van diefstal te merken en voor één derde is de situatie de jongste jaren hetzelfde gebleven. Zo'n 14 % merkt een daling en zo'n 18 % stelt een (sterke) stijging vast.

Dat cijfer ligt dubbel zo hoog in de eerste drie jaren van het **secundair** onderwijs. Eén derde van de leerkrachten ziet daar een sterke stijging van het aantal diefstallen.

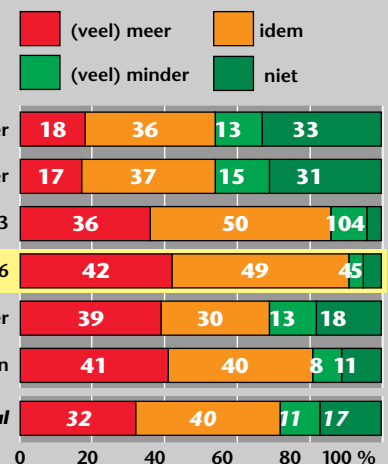
Dat aantal neemt nog toe in het hoger secundair onderwijs. Daar signaleert 42 % dat er méér (33 %) tot veel meer (9 %) diefstallen voorkomen.

In het hele secundair onderwijs zegt amper 5 % van de leerkrachten dat er niet gestolen wordt. Deze groep is aanzienlijk groter in het basis- of hoger onderwijs.

In het **hoger** onderwijs signaleert 82 % van de docenten diefstallen. Voor 13 % is de situatie er de jongste vijf jaar nochtans op verbeterd en 30 % ziet geen verschil. Bijna 40 % van de docenten wordt nu echter (veel) meer met diefstal geconfronteerd.

Hebt u de jongste vijf jaar diefstallen gemerkt op uw school?

Enquête voor **KLASSE** bij 2000 Vlaamse leerkrachten (1996)

Klasse Grafiek

«Het alarmsysteem heeft ons 300.000 frank gekost, maar onze afdeling elektriciteit heeft het wel zelf geplaatst. Alleen de portier en ikzelf kennen de code», zegt directeur *Erik Massenhove* van KTA 1 in *Diest*. «Het houdt buiten de schooluren tot nu toe zeer efficiënt dieven en vandalen buiten. Overdag houden een aantal camera's de toegangspoort, enkele gangen, de lift en de fietsstalling in de gaten. Iedereen ziet de TV-schermen in het secretariaat altijd staan. Sindsdien is niet alleen het aantal spijbelaars sterk gedaald. Er is ook veel minder vandalisme, bijvoorbeeld aan de bromfietsen in de stalling. De investering rendeert op elk vlak.»

Troef

Dat er iets moet gebeuren, is voor de meeste leraars en directeurs wel duidelijk. Er blijft bijvoorbeeld nog weinig geld achter op school. Geldverrichtingen met ouders verlopen dan ook het liefst langs de bank. Een betaalbare verzekering tegen diefstal kan bovendien enkel als er een alarm wordt geïnstalleerd dat verbonden is met politie of bewakingsdienst. Het komt er altijd op aan de *drempels* voor dieven en vandalen zo hoog mogelijk te maken en niets aan het toeval over te laten. Daarom moet iedereen op school zich betrokken voelen bij de aanpak van het probleem: leerlingen, ouders, leerkrachten en directie.

Waarom geen globaal *actieplan* opstellen dat door één verantwoordelijke wordt gecoördineerd? Op die manier weet iedereen dat er iets aan gedaan wordt en waar hij terecht kan. Een school die met zo'n plan naar buiten treedt, hoeft het probleem niet langer te ontkennen maar kan zich juist sterk profileren als een school die adequaat optreedt tegen allerlei vormen van criminaliteit. Dat is een troef en geen schande.

De leraars kwamen 's nachts de school zelf bewaken toen bleek dat zij nog de enige school in de stad waren die nog geen nachtelijke vandalen over de vloer had gehad. Nu heeft het atheneum van Diest, net als vele andere scholen, een alarmsysteem en hangen er camera's op cruciale plaatsen. Helpt dat en moet iedereen die weg op?

Kieken zonder kop

Detective

De eerste stap is dat leraars en directie er toe komen crimineel gedrag van leerlingen ook als HUN probleem te zien en niet alleen als een probleem voor de leerlingen of hun ouders. De school moet uitstralen dat criminele activiteiten niet getuld worden en daar nauwlettend op toezien. In plaats van de ogen te sluiten zou elke leraar snel crimineel gedrag moeten kunnen opsporen en signaleren. Niemand moet detective willen spelen, maar wel signalen kunnen opvangen. Bovendien moet de school nauw samenwerken met PMS en hulpverleners om de probleemgevallen weer op het rechte pad te krijgen. Enkele suggesties.

1. Registreer alle vernielingen en elk crimineel gedrag.

Een precieze inventaris maakt snel duidelijk waar de zwakke punten zitten of wie eventuele daders zijn (wanneer de feiten altijd plaats vinden als een bepaalde groep vrij is, bijvoorbeeld). Bovendien

Jongeren met positieve schoolervaringen krijgen een maatschappelijke binding waardoor het delinquente gedrag langzaam verdwijnt.

wordt op deze manier ook duidelijk wat vandalisme de school kost en of die middelen niet beter naar preventie gaan.

2. Verbeter, verstevig en onderhoud het materiaal.

Laat niets rondslingeren waarmee iets kan worden vernield (gereedschap, stiften...). Koop materiaal dat tegen een stootje kan. Herstel meteen wat stuk is.

3. Zorg voor degelijk toezicht.

Vandalen slaan toe waar niemand hen ziet. Laat lokalen niet onbeheerd achter. Organiseer ook toezicht op verdoken plekjes en maak de infrastructuur overzichtelijk.

4. Geef sancties.

(Wie betrapt wordt, moet onmiddellijk gestraft worden (financiële vergoeding, helpen bij de herstelling...). Er bestaat het best een verband tussen de daad en de straf, zodat de dader met zijn verantwoordelijkheid wordt geconfronteerd.

5. Werk aan preventie.

Geef leerlingen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer van bepaalde lokalen, de drankautomaat of

andere objecten. Zorg voor ontspanningsmogelijkheden, zodat vandalisme niet uit verveling ontstaat. Laat de leerlingen zelf de muren van de speelplaats creatief beschilderen. Dat verhoogt hun zelfwaardergevoel en zijn ze niet zo vlug geneigd hun eigen werk te vernielen. Loof via het schoolblad een prijs uit voor het beste preventievoorstel. Maak plaats voor positieve sancties. De winst die binnen een bepaalde termijn wordt gemaakt omdat er niets vernield wordt, kan bijvoorbeeld gebruikt worden om een schooluitstap te bekostigen.

De Vlaamse onderwijsinspectie zegt in haar doorlichtingsrapport dat er meer vandalisme voorkomt in *kazerne-achtige* scholen.

Poetsvrouwen

Scholen beperken zich soms tot een spreker uitnodigen, een folder uitdelen of een video tonen. Dat is altijd beter dan niets doen, maar de ervaring leert dat enkel informatiecampaagnes weinig bijdragen tot een verandering van houding of gedrag. Ze moeten ingebed worden in een globale aanpak.

PROF. GEORGES DE CORTE: «Belangrijk is dat de school werkt aan de *waardenoriëntatie* van leerlingen en hen respect bijbrengt voor het bezit van anderen en voor de omgeving waarin zij wonen en naar school gaan. Betrokkenheid bij de omgeving vormt een belangrijke stimulans om die omgeving intact te houden. De school moet elke leerling bovendien een passend gevoel van eigenwaarde bezorgen, zodat hij dit niet langer moet ontlenen aan stoer gedrag.»

Werken aan *verbondenheid* kan soms heel concreet verlopen. Zo hebben scholen die problemen hadden met het netjes houden van toiletten de poetsvrouwen in de klas gehaald en hen laten vertellen over hun werk. Sindsdien worden zij (samen met de chauffeurs van de schoolbus) ook uitgenodigd op activiteiten van de leerlingen, schoolfeestjes enz. Daardoor is er respect, begrip en verbondenheid gegroeid en de situatie is grondig verbeterd.

Gebrandmerkt

Onderzoekers *Lode Walgrave* en *Nicole Vettenburg* (KU Leuven) gingen het verband na tussen criminaliteit en negatieve ervaringen op school. Ze zochten vooral naar factoren die blijvend delinquent gedrag uitlokken, waarbij politie of jeugdrechtster moeten optreden. Hun besluit is duidelijk: jongeren met positieve schoolervaringen krijgen een maatschappelijke binding waardoor het delinquente gedrag langzaam verdwijnt. Een leerling die een positieve band heeft met leerkrachten, wil die goede relatie bevorderen, zich inzetten en voldoen aan de verwachtingen. Maar een leerling die geen positieve binding ontwikkelt, voelt zich snel uitgesloten, gebrandmerkt als dom en ongedisciplineerd. Hij ziet dan ook minder redenen om de schooldiscipline te respecteren. Dan volgen straffen, hij zoekt aansluiting bij lotgenoten en komt in een negatieve spiraal terecht.

Onderzoek aan de Universiteit van Nijmegen (*Mooij, 1994*) kwam tot gelijkaardige bevindingen: een positieve sociale binding van de leerlingen aan de school is een belangrijk preventief middel om geweld van leerlingen te voorkomen. Slechts 7 % van de onderzochte scholen bleek een plan te hebben om ongewenst gedrag van leerlingen in te dijken. Het rapport vermeldt nochtans maatregelen

die een positief effect hebben en waaraan een school kan werken:

- geef de leerlingen meer verantwoordelijkheid;
- ontwikkel hun sociale vaardigheden;
- formuleer op een positieve manier duidelijke regels voor klas en school;
- bevorder zelfstandig werken;
- stem onderwijs af op individueel niveau, tempo en leerstijl;
- bestraf niet alleen negatief gedrag, beloon en stimuleer ook positief gedrag;
- volg de vorderingen van leerlingen nauwkeurig op en betrek de ouders meer bij de school.

Zak en as

Het zijn even zoveel mooie woorden voor wie werkelijk in de penarie zit. Neem nu de gemeenteschool van *Lot (Beersel)*. Tijdens de jongste kerstvakantie staken vandalen de school in brand. Misschien hadden ze eerst iets gestolen en wilden ze gewoon hun sporen uitwissen. Het vuur werd alvast op drie plaatsen aangestoken. Het personeel zit in zak en as.

«De eerste aanblik was afschuwelijk», zegt schooldirecteur *Herman Desmet*. «Er is voor miljoenen schade. We hebben een hele vleugel moeten sluiten en geven nu les in acht overgebleven klaslokalen. Er is zoveel in de vlammen opgegaan. De verzekering vraagt daar een lijst van, maar wij ontdekken nu nog elke dag dingen die we plots missen. Reserve leerboeken, veel persoonlijk werk van de leerkrachten... het is een ramp. We zouden de school beter moeten beveiligen. Maar ja, hoeveel kost zoiets en wie gaat dat betalen?» Hij raadt zijn collega's alvast aan een nauwkeurige inventaris op te maken van alle zaken in kasten en lokalen. En vooral om die inventaris niet op de school zelf te bewaren.

Opdoffer

Scholen vormen een gemakkelijk doelwit. Er zijn veel ramen en deuren en iedereen weet wanneer de gebouwen verlaten zijn. Professionele inbrekers gaan meestal heel gericht op zoek naar dure apparatuur. Maar meestal zijn de daders vrij jeugdige vandalen en gelegenhedeninbrekers. De schade is daarbij vaak groter dan de buit. «Maar niet alleen de materiële schade speelt een rol», zegt men bij de preventiedienst van de politie in Antwerpen. «Al deze vormen van criminaliteit hebben ook psychologische gevolgen voor de slachtoffers: leerlingen, leerkrachten, directie...»

Wie zich dag aan dag inzet voor opvoeding en onderwijs krijgt inderdaad een zware opdoffer als hij het resultaat van zijn inspanning zo ziet vernield worden. Dat de daders dikwijls nog op school zitten (op dezelfde of een andere, wat doet het ertoe?) maakt het probleem nog complexer. Het ontkennen, bij de pakken blijven zitten of panikeren zijn waarschijnlijk de minst goede reacties. Door te werken aan waardenvorming en bewustwording, samen met een concreet actieplan, kan de school bijdragen tot vroegtijdig signaleren en mogelijk stopzetten van criminele ontwikkelingen bij jongeren. En daar heeft iedereen, ook de dader, baat bij. ■

«Wij laten ook de poetsvrouwen en de buschauffeur vertellen over hun werk.»

DIKKE VAN DALE

• Een bijzonder frisse video over vandalisme heet *Kiekens ZonderKop*. Hij duurt een kwartiertje en volgt een stel Vlaamse jongeren bij hun vandalenstreken. Inhoud en stijl zullen jongeren van het secundair onderwijs zeker aanspreken. Er zit zelfs een originele song in. Een goed uitgangspunt voor een stevige discussie.

U kunt de video kopen voor 500 fr. Uitleen is gratis (u betaalt dan enkel een waarborg van 500 frank).

Neem contact op met de Preventiedienst van de Stad Genk - Europalaan 30 - 3600 Genk - ☎ 089-30 91 71 toestel 9745 of 9746

• Voor Project Algemene Vakken in het beroepsonderwijs is er een uitstekend **werkboek** verschenen rond vandalisme. Daarin zijn de vakken Nederlands, wiskunde en maatschappelijke vorming knap geïntegreerd rond dit thema. En er is een volledig uitgewerkte handleiding voor de leerkracht bij. *Kostprijs 204 fr. Wolters Leuven - Blijde-Inkomststraat 50 - 3000 Leuven - ☎ 016-20 81 91*

• U kunt bij de plaatselijke politienrijkswachter altijd **advies** krijgen over inbraakbeveiliging en preventie.

• Wie meer wil lezen, vindt zeker zijn gading in de **map Probleemgedrag op School** (300 fr. voor map of diskette, Comité voor Bijzondere Jeugdzorg - Zandstraat 255 - 8200 Brugge - ☎ 050-45 41 05) of in het **boek Leerkrachten en leerlingen samen in de klas** (395 fr, UIA - Departement Didactiek - Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk - ☎ 03-820 29 51).

• En uiteraard kunt u ook terecht in de dikke **Van Dale** (what's in a name?). Daarin staat bij **vandalenwerk** als voorbeeldzinnetje: *Voor een dergelijk vandalenwerk hebben we geen belangstelling.* U wel?

Niets gemist?

De Vlaamse regering keurde het ontwerp van decreet goed over de tijdelijke **benoemings- en programmatiestop** in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en het deeltijds kunstonderwijs. Het Vlaams parlement kreeg toelichting over het ontwerp. ■ Ongeruste leraars overstelpten Vlaamse volksvertegenwoordigers van CVP en SP met **protestbrieven**. CVP'er *Hugo Marsoul* zei

571 brieven

te hebben ontvangen. ■ Tegen de *bewarende maatregelen* en de hervormingen in het secundair onderwijs betoogden zowat 9000 Vlaamse leraars. Ze zijn ongerust omdat de hervormingen voor hen veel vraagtekens oproepen over hun toekomst. Terwijl bepaalde plannen vrij vaag blijven, zijn andere heel concreet, zoals de tijdelijke benoemingsstop. Onduidelijkheid en onzekerheid veroorzaken protest. De algemene **onderwijsstaking** waartoe de Vlaamse vakbonden oproepen, werd volgens hun telling door 70 % van het personeel opgevolgd. Het grootste deel hiervan kwam uit het secundair onderwijs. In andere sectoren zoals PMS, Onderwijs voor Sociale Promotie en Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit werd veel minder gestaakt. Het Deeltijds Kunstonderwijs liet zich wel horen, omdat daar sinds 1973 nieuwe opties en studierichtingen worden beperkt. Het Departement Onderwijs telde 42 % stakers in het secundair en maximum 10 % in het basisonderwijs. ■ Volgens de Onderwijsbrief van minister *Luc Martens* van Cultuur, Gezin en Welzijn zal de volgende zes jaar ongeveer 14 % van het huidige aantal personeelsleden in het secundair onderwijs met **pensioen** gaan en zal het aantal leerlingen met ongeveer 7 % dalen. ■ *George Vansweevelt*, algemeen secretaris van het ACOD, de socialistische onderwijsvakbond, vreest dat de tijdelijke benoemings- en programmatiestop de voorbode is van een hele reeks besparingsmaatregelen die op termijn 3000 jobs zullen kosten in het secundair onderwijs. Het onderwijskabinet noemt dit *absolute fictie* en een **intellectuele leugen**. ■ Voor sommige commentatoren in de kranten hoeft de aangekondigde herstructure...

Onderwijsgeld. De voorlopige onderwijsbegroting voor 1996 bedraagt **235,3 miljard** frank. In vergelijking met de aangepaste begroting van 1995 is dat een stijging met 4,9 miljard of 2,12 %. Daarbovenop komen de provisionele kredieten voor de uitvoering van de (Collectieve arbeidsovereenkomst) CAO en de aanpassing van de salarissen aan de index.

De niet-indexatie van de middelen voor het secundair onderwijs bracht 303,6 miljoen frank op. De helft van dit bedrag of 151,8 miljoen wordt toegevoegd aan de werkmiddelen van het basisonderwijs. De andere helft gaat naar de Vlaamse schatkist. 20 miljoen hiervan dient om de internationale samenwerking tussen de universiteiten te ondersteunen.

Waar vloeit het onderwijsgeld naartoe?

(in miljoen frank)

	1995	1996	verschil%
Gewoon basisonderwijs	53.748,1	55.382,6	+ 3,04
Buitengewoon basisonderwijs	6.350,7	6.699,7	+ 5,50
Gewoon secundair onderwijs	95.756,0	96.099,0	+ 0,36
Buitengewoon secundair onderwijs	6.284,9	6.624,2	+ 5,40
Hoger onderwijs	17.327,7	18.750,8	+ 8,21
Universitair onderwijs	21.699,0	21.495,5	- 0,94
Deeltijds kunstonderwijs	3.825,3	3.952,3	+ 3,32
Onderwijs sociale promotie	3.410,9	3.543,2	+ 3,88
Afstandsonderwijs	40,7	41,5	+ 1,97
Basiseducatie	458,4	464,0	+ 1,22
Studiotoelagen	1.846,0	2.111,1	+ 14,36
PMS-centra	3.090,9	3.153,3	+ 2,02
Leerlingenvervoer	1.610,1	1.650,2	+ 2,49
Andere	14.892,6	15.250,7	—
totaal	230.341,3	235.218,1	+ 2,12

(Voor de experts: de initiële begroting is uitgedrukt in termen van beleidskredieten. Dat is de som van niet gesplitste kredieten, de gesplitste vastleggingskredieten en de vastleggingsmachtigingen.)

Muziekschool. Sinds de herstructurering van het **Deeltijds Kunstonderwijs** (DKO) in 1990 is er niet alleen voor toekomstige solisten een bredere opleiding. Ook kinderen én volwassenen met interesse voor kunst- en cultuurbeleving krijgen meer kansen. Na vijf jaar is het tijd om de werking van het nieuwe concept te evalueren. Maar het Onderwijssecretariaat van de Vlaamse Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) anticipeerde op deze evaluatie en

organiseerde al een congres over de visie op de opdrachten van het DKO. Het OVSG vindt dat de regels soepeler kunnen, zodat experimenten mogelijk worden. Momenteel is bijvoorbeeld computertekenen in één school een onbetaald experiment. De *teken-school* zou het dogma moeten doorbreken dat je enkel met een potlood kan tekenen. Ook zou je er elektrische gitaar kunnen leren bespelen. Of jazz, lichte muziek en musical leren beluisteren en uitvoeren. Bovendien moet het DKO met de invoering van de eindtermen in het basisonderwijs op 1 september 1997 zich *aanvullend* opstellen. Voor het DKO bestaan nog geen aangepaste eindtermen, maar het vindt dat de eindtermen muzische vorming van de lagere school te hoog grijpen. Met andere woorden: bepaalde doelstellingen rond muziek zou men beter toevertrouwen aan het DKO, dan er een gewone onderwijzer mee op te zadelen. Van de 169 DKO-scholen hebben er niet minder dan 147 een gemeente als inrichtende macht. Het OVSG coördineert hun werking. Er zitten zowat 138.000 leerlingen in het DKO, van wie de meesten Muziek-Woordkunst-Dans volgen in de *muziekschool*. Het overige deel zit in de Beeldende Kunst.

Scheefftrekking. Het CVP-partijbestuurschoof drie voorwaarden naar voren eer het helemaal akkoord kan gaan met de **hervormingen** in het secundair onderwijs. Zo moeten er ten eerste garanties zijn voor de vrijheid van onderwijs naar keuze en inrichting. Vrije keuze kan niet betekenen dat het studieaanbod van het officiële onderwijs op hetzelfde niveau komt als dat van het katholieke net, zegt *Antoon Boone*, hoofd van het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs (VVKSO). Dat de hervormingen moeten samengaan met de hervorming van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) is een tweede voorwaarde. Nadat het audit-kantoor Ernst & Young de werking van de ARGO doorlichtte, drong de CVP aan op een decentralisering van en een groter pluralisme binnen de ARGO. Als derde voorwaarde moet men in het secundair onderwijs de «scheefftrekkingen» in de kostprijs per leerling tussen vrij en gemeenschapsonderwijs recht trekken. In het gemeenschapsonderwijs kost een leerling 309.411 frank, in het officieel gesubsidieerd 237.592 frank en in het vrij gesubsidieerd 187.893 frank. Het partijbestuur vindt dat vergelijkbare autonomie en verantwoordelijkheid voor scholen uit de verschillende netten gepaard moeten gaan met vergelijkbare middelen.

Minder kosten. *Carla Jaarsma*, voorzitter van de Ouderverenigingen van het Gemeenschapsonderwijs, zegt dat een leerling in het vrij onderwijs inderdaad minder kost, omdat het **vrij** is. Het is bijvoorbeeld vrij om leerlingen te weigeren of vrij om te bouwen en zoveel mogelijk zelf te bepalen zonder inmenging van de overheid. Daarentegen heeft het gemeenschapsonderwijs minder

vrijheden. Het is gemengd en het moet ieder kind toelaten. Bovendien zijn er meer kleinere instellingen nodig om de vrijheid van schoolkeuze te waarborgen.

ARGO-hervorming. CVP en SP sloten intussen de rangen. Ze kwamen onder meer tot een akkoord over de hervorming van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO). De onderwijsminister en de CVP zijn het erover eens dat de nieuwe structuur van het gemeenschapsonderwijs sterk zal aanleunen bij die van het vrij onderwijs. Zo zal de Centrale Raad van de ARGO in Brussel een deel van zijn bevoegdheden als inrichtende macht overdragen aan de toekomstige samenwerkingsverbanden tussen scholen. Er komt meer lokale autonomie. Als koepelorganisatie blijft de centrale Raad de verdediger van het *algemeen belang* en moet hij het gemeenschapsonderwijs *waarmaken*. In de gemeenschapsschool moet voor de werking en de organisatie een participatief model worden ontwikkeld met een pluriforme samenstelling, die zoveel mogelijk beantwoordt aan de plaatselijke sociologische realiteit. Ten slotte denkt men aan een herwaardering van de functie van directeur. Die krijgt een centrale rol.

Onderwijs gesplitst. «Een gemeentelijke school kan geen leerplannen gebruiken waarin de katholieke levensbeschouwing is geïntegreerd, wanneer ze in aanmerking wil komen als vrije-keuzeschool in de officiële sector», zegt *Eddy De Waele*, algemeen directeur van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG). De Waele zegt dit met het oog op de twee-deling van het onderwijs in officieel en vrij. Het **gemeentelijk onderwijs** is vanuit de aard van zijn inrichtende macht officieel onderwijs. In de samenwerking met het provinciaal en het gemeenschapsonderwijs wil het gemeentelijk onderwijs echter zijn eigenheid bewaren. Dat heeft vooral te maken met de traditie van lokaal beheer en het inspelen op de lokale sociologische realiteit. Het OVSG hoopt dat een gemeenschapsschool, een mogelijke partner in een samenwer-

kingsverband, minder zal afhangen van het centrale ARGO-bestuur in Brussel dan nu het geval is. Officieel onderwijs houdt in dat het niet levensbeschouwelijk gebonden is. Daar zijn drie voorwaarden aan verbonden. Ten eerste moet iedereen in een gemeentelijke school welkom zijn. Ten tweede biedt die school de keuze tussen de erkende godsdiensten en niet confessionele zedenleer en ten derde gebruikt ze als vrije-keuzeschool leerplannen uit de officiële sector. Het OVSG

Soepelere uitstapregelingen voor oudere leraars.

Afvloeien. In Vlaanderen is er vraag naar uitstapregelingen voor oudere leraars. In het secundair onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zullen de vermindering van studierichtingen, een rationeler aanbod en de denataliteit op termijn hun weerslag hebben op de tewerkstelling. Opdat het onderwijs zijn aantrekkingskracht op jonge, enthousiaste leerkrachten zou behouden, moet men voor hen **tewerkstellingskansen** creëren. De natuurlijke afvloeiing alleen biedt geen uitkomst. Er komt wel langzamerhand een verschuiving van jobs naar het basis-, het hoger en het universitair onderwijs. Onderwijsminister *Luc Van den Bossche* wil een pleiade aanbieden van soepelere uitstapregelingen voor oudere personeelsleden. En hij herhaalt dat er geen banen sneuvelen door de tijdelijke benoemingsstop in het secundair onderwijs.

een aanpassing van de personeelsomkadering, waardoor 3000 voltijdse banen verloren zouden gaan. Minister-president van de Franse Gemeenschapsregering *Laurette Onkelinx* stelt een aantrekkelijke **uitstapregeling** voor oudere leerkrachten voor. Een leerkracht die uiterlijk op 31 december 58 jaar wordt, kan met vervroegd pensioen en behoudt 75 % van zijn bruto wedde. +55-jarigen kunnen vanaf 1 september halftijds werken tegen 75 % van hun wedde. Op hun 58ste kunnen ze met vervroegd pensioen. Leerkrachten ouder dan 53 die getroffen worden door een herstructurering, fusie of sluiting van hun school, kunnen vertrekken met behoud van 75 % van hun salaris. Onkelinx verwacht dat een kwart van de 11.000 leerkrachten, die hiervoor in aanmerking komen, van deze uitstapregeling gebruik zullen maken. ■

.../...

ring niet per se eenzijdig negatief te zijn voor de leerkrachten. Volgens hen is het dankzij hererschikking en responsabilisering dat de werkgelegenheid én de kwaliteit in het Vlaams onderwijs kunnen worden verzekerd. Dat is op termijn belangrijker dan een uitzichtloze strijd rond **verworven rechten**. ■ Het vrij onderwijs (VSKO) heeft plannen om zijn secundaire scholen onder te brengen in 63 tot 69 **samenwerkingsverbanden**. Men vraagt zich af hoe ver de 614 scholen en hun meer dan 300 inrichtende machten bereid zullen zijn met die plannen mee te gaan. ■

Bij de burens.

Terwijl de Vlaamse leerkrachten de *aanslag op het statuut* veroordeelden, eisten de Franstalige leerkrachten in een zelfde betoging maar toch apart een **refinancement** van hun onderwijs. Ze eisen met andere woorden meer geld uit de federale Belgische kas. De financieringswet van 1989 verdeelde destijds de federale middelen voor onderwijs naar de gemeenschappen. In 89 ging 43,78 % van het pakket naar de Franstaligen en 56,22 % naar de Nederlandstaligen. Op het einde van de overgangperiode, in 1999, zal dat voor de Vlaamse Gemeenschap 57,55 % zijn en voor de Franse gemeenschap 42,45 %. ■ In Nederland worden scholen zelf verantwoordelijk voor hun **kwali-teitsbeleid**. Vanaf 1997 moet elke school een schoolgids uitbrengen, waarin ouders kunnen lezen welke doelen de school nastreeft, hoe zij die denkt te verwezenlijken, en welke resultaten ze boekt. De gids moet ouders en leerlingen in staat stellen een verantwoorde schoolkeuze te maken. ■ Eén op de vijf Fransen kan nauwelijks lezen of schrijven. De *Groupe permanent de lutte contre l'illétrisme* stelt maatregelen voor om de ongeletterdheid van de Fransen te bestrijden. Eén daarvan is een **voorleesuur** invoeren in alle schoolklassen om leerlingen de smaak van het lezen te geven. ■ In Groot-Brittannië krijgen leraars van hun vakbond de raad zich niet te mengen in **gewelddadigheden**, zelfs wanneer een leerling in gevaar verkeert. Een schooldirecteur werd doodgestoken toen hij een leerling uit de handen van een jeugdbende wilde redden. ■

Twee keer een «onvoldoende» volstaat voor een ontslag.

Klare

wijn schenken

Leraars in
secundaire

scholen werden ongerust over de gevolgen van de tijdelijke beperking van de vaste benoeming. Voor velen zijn de komende hervormingen onduidelijk. Daarom stelde de onderwijsminister een oriënteringsnota op waarin hij de grote krachtlijnen schetst van de hervormingen in het secundair onderwijs. Schenkt hij eindelijk klare wijn?

BELEID

mingen in

Samenwerkingsverbanden, enveloppefinanciering, vermindering van de studierichtingen en een nieuwe rechtspositieregeling of aangepast personeelsstatuut zijn de kernideeën van de hervorming. Dat wist u al. Maar alles zal tijd vergen. Stap voor stap, over zes tot zeven jaren gespreid, zal de hervorming van tekst naar werkelijkheid groeien.

Geen mastodontscholen

In een regio kunnen enkele secundaire scholen binnen een zelfde net of over de netten heen vrijwillig een partner kiezen om mee samen te werken. Dat heet dan een samenwerkingsverband (SV). Elke participerende school behoudt haar eigenheid. Toch is het samen organiseren van een globaal en rationeel studieaanbod de belangrijkste doelstelling. Het aanbod moet genoeg verscheiden zijn, met ten minste ASO, TSO en BSO. Zo kunnen de samenwerkende partners hun leerlingen veel beter naar een gepaste studierichting oriënteren.

Er komen geen mastodontscholen. Maar één of meerdere inrichtende machten kunnen een SV beheren. Hoe groot kan zo'n SV zijn om nog een effectieve leerlingenbegeleiding mogelijk te maken? Volgens Peter Michielsens, inspecteur-generaal van het secundair onderwijs, mag een SV niet te groot worden om bureaucratisering te vermijden. Het ideaal is 4000 leerlingen, maar een minimum van 2500 tot 3000 lijkt hem het meest realistisch. Factoren als bevolkingsdichtheid, studieaanbod, inzetbaarheid van het personeel, en autonomie van de inrichtende machten spelen bij de grootte van het SV een rol.

De overheid zal leerlingennormen opleggen om overlappings binnen het SV te vermijden of om bij voldoende leerlingenaantallen een tweede of derde aanbod mogelijk te maken. Volgens het onderwijsaanbod zal het SV een personeelsplan opstellen en verantwoordelijk zijn voor de aanwerving van het personeel. Het SV zal onderling ook criteria afspreken om zieke of afwezige leerkrachten te vervangen.

Twee enveloppen

In de toekomst zal de overheid het geld voor werking en personeel aan het SV toekennen. En

niet aan elke school afzonderlijk. Dat heet wat ongelukkig uitgedrukt **enveloppefinanciering**. De enveloppe is samengesteld volgens het aantal leerlingen per studiegebied en per onderwijsvorm in de diverse instellingen van het SV. Het SV doet een voorafname van de financiële middelen voor het eigen personeel, zijn werking en takenpakket. Nadat het SV de globale enveloppe heeft verdeeld, kan elke school een eigen begroting beheren. Zo kan elke partner zijn eigen pedagogisch project concretiseren, onder meer met het schoolwerkplan.

Enveloppefinanciering betekent een grote cultuurverandering. Ze vereist een overgangsfase. Daarom stelt de overheid voor om er in het begin twee enveloppen van te maken: één voor personeel en één voor werkingsmiddelen.

Wegens de vermindering van het aantal studierichtingen en de rationalisatie van het studieaanbod zullen een aantal leraars boventallig worden. Deze boventalligen moeten niet worden betaald uit de enveloppe van het SV. Boventallige leraars krijgen hun salaris uit een *pot* die men vult met voorafnames op de totale begroting voor het secundair onderwijs. En in de praktijk blijft het Departement Onderwijs de salarissen rechtstreeks aan de leerkrachten uitbetalen.

Vaste benoeming

Het huidige onderwijsaanbod zit met twee knelpunten. Ouders en leerlingen zien er vaak niet klaar in. En in een zelfde streek bieden verscheidene scholen dezelfde studierichtingen aan. Of er bestaan zeer verwante richtingen onder verschillende benamingen. Wat is bijvoorbeeld precies het verschil tussen Economie-Moderne talen in ASO en de richting Handel-Talen in het TSO? Of is het onderscheid tussen Haarverzorging in TSO en Haartooi in BSO voor iedereen duidelijk? Als er dan toch een vermindering of een herschikking komt van studierichtingen, nodigt de onderwijsminister de leerplanmakers meteen uit na te denken over een meer vakkenintegrerend en vakken-doorbrekend programma.

Het statuut van de tijdelijke personeelsleden zal verbeteren. De nieuwe rechtspositieregeling is een laatste hoofdstuk in de oriënteringsnota. Een tijdelijke aanstelling zal niet meer automatisch eindigen op het einde van het schooljaar. Een aanwerving gebeurt voor een onbepaalde duur en ze kan slechts worden beëindigd wanneer men een sociaal verantwoorde opzegtermijn in acht neemt. Intussen blijft de vaste benoeming behouden. Er volgt een versoepeling van de voorwaarden. Een personeelslid zal vast benoemd kunnen worden na een proefperiode van twee jaar en een gunstige evaluatie. Vaste benoeming zal dus niet uitsluitend afhangen van de leeftijd en anciënniteit, maar ook en vooral van goed presteren. Om de prestatie te kunnen evalueren komt er een functiebeschrijving. Die omvat enerzijds de taken die het personeelslid moet uitvoeren en anderzijds de bekwaamheden en vaardigheden die nodig zijn om die taken goed te kunnen uitvoeren. De evaluatie heeft haar weerslag op de verdere tijdelijke aanstellingen en de vaste benoeming. Tweemaal na elkaar een «onvoldoende» volstaat voor een ontslag, vindt de onderwijsminister zelf. ■

U kunt de volledige oriënteringsnota over de hervormingen in het secundair onderwijs inkijken op uw school.

klASSE

DE ROMEINEN ZIJN TERUG!

Rare jongens, die Romeinen! Ze zijn zelfs bereid u een korte rondleiding te geven in wat ooit hun dorp was. U kunt er recente opgravingen zien, een kijkje nemen achter de schermen, u duizelig staren in een Romeinse put en praten met de archeologen. U maakt kennis met interieurs en kleding van tweeduizend jaar geleden. U kunt uw *kop* zelfs even in het zand steken... Dat is het aanbod van het provinciaal archeologisch museum van Velzeke, in de zuidwesthoek van Oost-Vlaanderen. Om u wat ademruimte te geven, is alles gespreid over een parcours van enkele kilometers. Als u voor een gezinsuitstap kiest, kunt u er een tochtje van maken door de poort van de Vlaamse Ardennen: Zottegem. Aan u de keuze: wandelschoenen of Romeinse sandalen.

BIJ TOUTATIS !

Hoe zou ik mij voelen in een Romeinse toga? Wat ervaart een archeoloog als hij een eeuwenoudskelet bovenhaalt? Hoe past men scherven van duizenden jaren oude vazen en schalen weer in elkaar? Mocht u met deze vragen in uw maag zitten, dan nodigt Klasse u uit voor een archeologische wandeling in Velzeke, in de zuidwesthoek van Oost-Vlaanderen.

Voor de komst van de Germanen was Velzeke, met zijn ligging op de heirbaan tussen Keulen en Boulogne, een van de belangrijkste handelsnederzettingen van Vlaanderen. Daar bevindt zich nu het *Provinciaal Archeologisch Museum*. Meer dan 300.000 jaar geschiedenis en 40 jaar archeologisch onderzoek onder één dak. Dit niet al te grote, maar met veel overleg en zorg voor detail ingerichte museum ligt bovenop een *vicus*, een Romeinse nederzetting van weleer. Ook vandaag graven archeologen in Velzeke nog heel wat gebruiksvoorwerpen op en leggen zij de structuren bloot van woningen

en ateliers van die tijd. In de toekomst wil het museum die gebouwen zelfs reconstrueren en de bedrijvigheid die er tot de 3de eeuw na Christus heerste opnieuw tot leven brengen. Maar er zijn ook gereedschap en wapens gevonden uit de Brons- en de IJzertijd. In dit museum geen monumentale zuilen, triomfbogen of beelden. De klemtoon ligt op het dagelijkse leven, op werken en wonen. Kijk trouwens uit waar u loopt, want de waterputten van toen waren heel diep en ergens onder glas loert zelfs een dode krijger. Enkele nagebouwde interieurs en de mogelijkheid zich te hullen in de kleding van toen maken het museum dubbel interessant voor uw leerlingen.

Het weekend 4-5 mei staat helemaal in het teken van het onderwijs. De Vlaamse leerkrachten kunnen dan gratis naar de sites en het museum van Velzeke. U schrijft in door bijgevoegde bon in te vullen en op te sturen. Wegens de verwachte grote opkomst hebben de organisatoren

een wandeling van 2 km uitgewerkt met gidsen op vaste plaatsen.

Een folder helpt u door het parcours, dat twee opgravingsplaatsen in open lucht omvat en verder het *Schaliënhof*, een heuse Romeinse waterput in iemands achtertuin en natuurlijk het museum zelf. Mocht u er een gezinsuitstap van willen maken, dan geven de organisatoren u een folder voor een wandeling in de streek.

In het museum bezoekt u niet enkel de tentoonstelling. Gidsen in gepaste kledij wachten u op voor een korte rondleiding (ca. 20 minuten). Een bezoek aan de *reserve*, waar archeologen hun dagelijks werk tonen en toelichten, maken het aanbod compleet. Of toch bijna, want de originele doe-tentoonstelling *Steek je kop eens in het zand*, die uitgebreid de media haalde, wordt hernomen. Deze tentoonstelling is in de eerste plaats bedoeld voor leerlingen van 10 tot 14 jaar, die in kleine groepjes

een aantal opdrachten uitvoeren. Zes thema's komen aan bod in historisch perspectief: wonen, een dagje opgraven, aanvallen en verdedigen, cremieren of begraven, eten en drinken, handel en nijverheid. De leerlingen zoeken informatie en lossen vragen op, ze maken een blokpuzzel, spelen het archeolectrospel, krijgen een snelcursus *beenderen determineren* enz. Activiteiten waar leerlingen niet enkel bijna twee uur zoet mee zijn, maar die een museumbezoek bijzonder boeiend maken. Zin om ook uw kop even in het zand te steken? Of wat dacht u van een klasfoto in een Romeins interieur met uw leerlingen in Romeins plunje? Maak alvast een afspraak voor een bezoek met uw klas, op een andere dag.

Tijdens uw bezoek wordt er gratis didactisch materiaal aangeboden: een leraarsbrochure en een lespakket voor de verschillende onderwijsniveaus. **Hiervoor moet u via de bijhorende bon wel vooraf intekenen.** Bovendien krijgt u bij uw aankomst aan het museum een folder met daarop het programma, de routebeschrijving en een blad waarop het museum haar educatief aanbod opsomt. Voorts zorgen de organisatoren voor een grote tent waar u uw dorst kunt lessen. **Uiteraard is de dag vooral bedoeld voor leerkrachten die een bezoek met hun klas aan het museum overwegen.**

En ten slotte nog dit. Als u liever wat meer kilometers in de benen hebt of er met uw partner of gezin een daguitstap van wilt ma-

ken, dan leidt het *Jan de Lichtepad* (tot 5 km) u weg van drukte, door een glooiend natuurlandschap naar Zottegem, Egmontstad, poort van de Vlaamse Ardennen. Ook voor deze optie bezorgen de organisatoren in Velzeke u bij uw aankomst een folder.

Routebeschrijving: Velzeke ligt boven Zottegem, tussen Oudenaarde en Aalst. Er is géén treinverbinding tot in Velzeke en wegwijzers staan er nauwelijks. Goed uitkijken dus. Met de wagen - rijdt u mee met een collega? - neemt u de E40 Brussel-Gent tot afrit Wetteren. Vervolgens kiest u richting Zottegem. Zo'n 5 km verder, aan de derde verkeerslichten, moet u rechtsaf draaien. Dan, aan de tweede verkeerslichten, slaat u linksaf. Zo komt u in Velzeke terecht, waar voor de gelegenheid toch wel enkele wegwijzers naar het museum leiden. Parkeren doet u het best in het dorp. U kiest voor een bezoek in de voor- of namiddag (vrije keuze tussen 10 en 18 uur). Stuur de bon meteen op. Uw naam komt dan automatisch in een gastenboek. U ontvangt géén bevestiging. Al wie de bon instuurt, is welkom.

Provinciaal Archeologisch Museum - Paddestraat 7 - 9620 Zottegem - ☎ 09-360 67 16 - fax 09-361 28 41

NAAR DE ROMEINEN

μ JA, schrijf mij in voor een gratis bezoek aan het museum en/of een wandeling in de streek

- op zaterdag 4 mei in de voormiddag / namiddag
- op zondag 5 mei in de voormiddag / namiddag met personen.

Leg voor mij ook een gratis lespakket klaar. Ik geef les in het

- lager onderwijs
- secundair onderwijs

NAAM:

ADRES:

Stuur deze bon op naar:

Provinciaal Archeologisch Museum - Paddestraat 7 - 9620 Zottegem - ☎ 09-360 67 16 - fax 09-361 28 41

SPELEN EN REKENEN

b De CD-ROM *Calculus* is de computerversie (PC- en Mac-versie beschikbaar) van het gelijknamige bordspel. Eén of twee leerlingen van 7 tot 12 jaar strijden tegen een aapje (en tegen elkaar). Bedoeling is om via **rekensommen** zo snel mogelijk op het hoogste schavotje te geraken. Het spel heeft drie moeilijkheidsgra-

den (rekensommen tot 20, tot 100 en tot 1000) en is meertalig (Nederlands, Engels, Frans, Duits, Italiaans en Spaans). Het kost 1400 fr. U vindt het in alle winkels die CD-ROM verkopen of bij de producent.

Roudes - Vincent Sélenne - Keizer Karellaan 343 - 1080 Brussel - ☎ 02-468 09 10 - fax 02-468 11 77

BRTN-SCHOOLUITZENDINGEN

a Hieronder vindt u een overzicht van wat de schooluitzendingen de volgende weken te bieden hebben. Let wel: het gaat om **nieuwe uitzendtijden** (het klokvaste begin is zelfs niet gegarandeerd, dus tijdig inschakelen). Voortaan is er telkens een preview op woensdagnamiddag (TV2) en slechts één heruitzending op een dinsdagvoormiddag tijdens de schooluren (TV1). Op het programma voor de **basisschool**:

- **Post uit Marokko** (Wereldoriëntatie tweede graad): vier afleveringen over Younes en zijn familie in het Arabische deel van Marrakech: theeceremonie, ramadan, het Jemaa el Fna-plein en familie uit Nederland (reis naar bergdorpje en woestijnwoase). Previews op 24/4, 1, 8 en 15/5; heruitzendingen op 30/4, 7, 14 en 21/5.

- **Zia Mia** (Wereldoriëntatie derde graad): **initiatie in de fysica** in vier afleveringen. Er zijn nog uitzendingen over **lucht** (heruitzending op 16/4) en **hefbomen** (preview op 17/4; heruitzending op 23/4).

- **le Petit monde de Pierre** (Frans derde graad): telkens een kwartiertje **eenvoudige woordenschat** over het doordeweekse leventje van Pierre dat constant wordt verstoord door de sprookjeskoning. Er zijn previews op 17/4 en 24/4 en 1/5; heruitzendingen op 16, 23 en 30/4 en 7/5.

- **Kinderboekenmuseum**: kennismaking met dit museum in Den Haag. Preview op 15/5; heruitzending op 21/5.

Op het programma voor het **secundair onderwijs**:

- **Mens en lichaam** (biologie): tiendelige reeks over het menselijk lichaam aan de hand van allerlei **ziekten en verwondingen**. Er zijn nog uitzendingen over **hersenen** (heruitzending op 16/4), **zintuigen** (preview op 17/4 en heruitzending op 23/4), **homeostase** (24 en 30/4) en **kinderen op bestelling** (1 en 7/5).

- **Voedselzekerheid** (aardrijkskunde): vier uitzendingen over het **wereldvoedselprobleem**.

Er zijn previews op 8, 15, 22 en 29/5. Heruitzendingen op 14, 21 en 28/5 en 4/6.

Er is een **poster** op uw school met alle programmeergegevens.

BRTN-Schooluitzendingen - 1043 Brussel - ☎ 02-741 31 97 - fax 02-736 66 54 - Inlichtingen en bestellingen bijhorend educatief materiaal: ☎ 02-741 53 02 - fax 02-734 93 51

DRING DRING

a *Pro Velo* vzw promoot de **fiets als dagelijks vervoermiddel** in Brussel en richt zich hierbij ook uitdrukkelijk naar de Brusselse scholen. Met de actie Dring Dring zet de vereniging het nieuwe fietsseizoen in. Op zondag **5 mei** is het Jubelpark het kader van een grote **spring op de fiets dag** met tweedehandsfietsenbeurs, technische fietscontrole (100 fr.), informatiestandjes, van fietsfilms en -beeldhouwwerken, de allernieuwste fietssnuffjes enz.

Op woensdag **8 mei** is de fiets koning in Brussel. Al wie dan met de fiets naar school of werk gaat, krijgt op de speciale stands van *Pro Velo* (in de binnenstad én aan de 19 gemeentehuizen) een gratis ontbijt en enkele verrassingen aangeboden.

Pro Velo vzw - Jeroen De Smet - Ernest Solvaystraat 32A - 1050 Elsene - ☎ 02-502 73 55 - fax 02-502 86 41

KUNST & CULTUUR

a *Kunst & Cultuur* is het tijdschrift van het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel. Het maandblad brengt informatieve en kritische artikels over het reilen en zeilen in de kunstwereld: *Van Ostaijen* in Antwerpen, *Vermeer* in Den Haag, *Ars Musica* in Brussel of *Franz Marijnen* en de KVS. Het aprilnummer gaat volledig over vergeten vrouwelijke kunstenaars én hedendaagse kunstenaressen, schrijfsters en componisten.

Kunst & Cultuur heeft een **speciaal aanbod voor KLASSE-lezers**. Als u een abonnement neemt vóór 30 april betaalt u 1100 fr. voor een heel jaar i.p.v. 1500 fr. en krijgt u er het aprilnummer én een recent Nederlandstalig boek gratis bij als welkomstgeschenk. Schrijf het juiste bedrag over op rekeningnr. 210-0054230-49 met vermelding K&C-KLASSE.

Kunst & Cultuur - Paleis voor Schone Kunsten - Koningsstraat 10 - 1000 Brussel - ☎ 02-507 82 13

DEELTIJDS LEREN

s De *Dienst Europese Projecten* van het Departement Onderwijs organiseert op 23 april een studiedag in Oostende over deeltijds leren. Het doelpubliek zijn alle mensen die betrokken zijn bij het **Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs**, maar ook leerkrachten in spe zijn hartelijk welkom. Voor de middag krijgt u **twee onderzoeksrapporten** op uw bord. Het HIVA (Leuven) maakt de balans op van 10 jaar DBSO en de RUG schetst een beeld van leereffecten en leerling- en centrumkenmerken. Na de middag volgen dan vier parallelle **werkgroepen** met als thema's *relatie BGV-aanbod en regionale arbeidsmarktbehoeften*; *spijbelproblematiek*; *moelijk bemiddelbare jongeren* (tijdsbesteding buiten de twee dagen leerplichtonderwijs) en *invulling ASPV*.

Inlichtingen en inschrijvingen: Dienst Europese Projecten - Ingrid Snel - Koningsstraat 93 bus 3 - 1000 Brussel - ☎ 02-227 14 11 - fax 02-227 14 00

RUIMTESTAGES TE KOOP

a *vzw Jeugdzorg - Gesubsidieerde Vrije Basisschool voor Buitengewoon Onderwijs - type 5 Vrolijk Verblijf - Driftweg 136 - 8420 De Haan - ☎ 059-23 60 67* hebben **twee ruimtestages** in Redu gewonnen op een ruimteweek in Oostende. De leerlingen van deze school kunnen hiervan onmogelijk gebruik maken en dus biedt *Jos Temmerman*, schoolhoofd, deze stages te koop aan. De directie van het Space Center in Redu heeft met deze verkoop ingestemd (De h. *Ledans* - ☎ 061-65 64 65). Beide aangeboden ruimtestages gelden voor één jongere van 10 tot 18 jaar en duren zes dagen in Paasvakantie of zomervakantie. Ze zijn elk 16.000 fr. waard. **U kunt ze krijgen aan de helft van de prijs.** Met dit geld kunnen de leerlingen van Vrolijk Verblijf een aangepaste, gezamenlijke uitstap in de buurt van De Haan maken.

CULTUUR OP SCHOOL

• HARLEKIJN IN AFRIKA

Op vraag van *Wereldsolidariteit* creëerde *Internationale Nieuwe Scène* het stuk **Harlekijn in Afrika** over de relaties tussen Europa en Afrika, over onze ontwikkelingssamenwerking en noodhulp situaties. Blanke en zwarte acteurs, dansers en muzikanten brengen een humoristische produktie in de stijl van de commedia dell'arte. Het stuk loopt nog tot eind april op verschillende locaties (ook voor schoolvoorstellingen).

Internationale Nieuwe Scène - Zuiderpershuis - Timmerwerfstraat 40 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-216 44 40 - fax 03-248 06 30

• KOFFIE IN STRIP

Pedro, Pablo en Florentina, drie Indiaanse kinderen uit Guatemala, zijn de hoofdpersonen in **De strijd om de bruine bonen** (Tom Willequet & Paul Verschooten), een **strip** over de koffiëhandel. Bij de strip hoort een **lespakket** met tips voor taken vooraf, nabespreking en groepswork en zes (kopieerbare) werkbladen voor leerlingen van de derde graad.

Het stripverhaal kost 100 fr., het lespakket 20 fr. Voor scholen zijn er echter **speciale tarieven**. Bij bestellingen vanaf 20 ex. betaalt u nog slechts 25 fr. per strip, verzendingskosten inbegrepen. Het lespakket en een poster krijgt u er dan gratis bovenop.

Een extraatje voor KLASSE-lezers: 75 leerkrachten die een gele briefkaart sturen naar onderstaand adres, krijgen meteen strip + lespakket gratis toegestuurd.

Max Havelaar vzw - Dirk Steurs - Handelskaai 9 - 1000 Brussel - ☎ 02-219 84 40 - fax 02-217 60 78

• GRATIS NAAR JUNKIEBLUES

Vorige maand las u in KLASSE over **Junkieblues**, de produktie rond **drugverslaving en preventie** van *Educatief Theater Antwerpen* en *Fakkeltheater*. Het stuk vertelt over de 18-jarige Bart, die alles meeheeft, maar aan drugs verslaafd raakt, van school vliegt, thuis wegloupt, via een kraakpand in de gevangenis raakt... Dan beseft hij wat er aan de hand is en probeert terug te vechten. Wat niet gemakkelijk is.

Junkieblues is geschikt voor leerlingen vanaf 14 jaar en voor de lessen moraal, maatschappelijke vorming, Nederlands enz. Na de voorstelling volgt een bespreking. Het stuk toert tot eind april. Dan gaan de acteurs even met vakantie, maar van eind september tot eind november is het stuk opnieuw beschikbaar, ook voor schoolvoorstellingen.

Daarom dit aanbod: op 2 mei (20.30 u.) is de hele zaal van het Antwerpse Fakkeltheater (250 plaatsen) gereserveerd voor lezers van KLASSE: 125 leerkrachten kunnen mét partner of collega het stuk gratis gaan bekijken. U stuurt zo snel mogelijk een gele briefkaart naar het *Educatief Theater* met uw naam, adres, naam en adres van uw school en uw functie. U vermeldt ook of u alleen komt of met zijn tweeën. U krijgt uw kaarten thuis.

Educatief Theater Antwerpen - Denise Machiels - Reyndersstraat 7 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-233 15 88

LEREN LEREN

Leerlingen met algemene leerproblemen kunnen terecht bij de **studievaardigheidstraining**

van de *Vlaamse Vereniging voor Leerkrachten* (VVL). De leerlingen volgen de cursus *Leren leren* in niveaugroepjes van minimum vijf en maximum acht leerlingen. De cursus omvat vijf sessies tijdens het schooljaar. Zo kunnen de deelnemers de opgedane kennis en verworven vaardigheden meteen toetsen aan hun schoolse taken en leerstof.

Twee nieuwe reeksen starten binnenkort. Reeks A vindt plaats op woensdagnamiddagen (13.30 u. tot 16 u.) 24/4 en 8, 15, 22 en 29/5. Reeks B vindt plaats op zaterdagvoormiddagen (9 u. tot 11.30 u.) 27/4 en 4, 11, en 25/5 en 1/6. Ouders krijgen meer informatie op de contactavonden (19.30 u.) op 17/4 (eerste graad), 22/4 (tweede graad) en 23/4 (derde graad). Bij voldoende belangstelling zijn cursussen mogelijk op woensdag- en/of vrijdagavond. Deelname kost 3300 fr.

VVL vzw - secretariaat - Zwijgerstraat 37 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-237 65 59 - fax 03-248 47 99

LYDIA CHAGOLL FONDS

In de schoot van de *Koning Boudewijnstichting* bestaat sinds vorig jaar het *Lydia Chagoll Fonds*, dat ijvert voor een groter **respect voor het kind en zijn leefomgeving** en het opheffen van alle vormen van discriminatie en onderdrukking van kinderen. Elk jaar wordt één opmerkelijke actie bekroond met de **Lydia Chagoll Prijs Voor een glimlach van een kind**. Die prijs bedraagt 200.000 fr. Alle personen, groepen of verenigingen die in België rond deze thematiek werken, kunnen tot 30 april een dossier indienen. De Prijs is wel uitsluitend bedoeld voor projecten voor kinderen van 0 tot 12 jaar. De jury zal bij haar beoordeling rekening houden met de originaliteit van het project, de creatieve en vernieuwende benadering van het thema, het vernieuwingsgedrag én de manier waarop u het eventuele gewonnen geld zou aanwenden in het kader van het project.

Informatie en inschrijvingsformulieren: Koning Boudewijnstichting - Secretariaat van het Lydia Chagoll Fonds - Brederodestraat 21 - 1000 Brussel - ☎ 02-511 18 40 - fax 02-511 52 21

GEDETACHEERDE GEZOCHT

• *Vlaamse Federatie van Jeugdhuisen en Jongeren centra vzw - Sep Kindt - Ommegankstraat 59 - 2018 Antwerpen - ☎ 03-226 40 83 - fax 03-226 40 85* zoekt een vastbenoemd leerkracht (max. 35 jaar) voor een detachering vanaf september. Uw functie: kadervorming, pedagogische projecten, service en informatie, belangenbehartiging,...

• *Vereniging van Vlaamse Studenten vzw - Alex Polfliet - Kleerkopersstraat 15-17 blok 3 bus 321 - 1000 Brussel - ☎ 02-223 05 05 - fax 02-223 07 65* zoekt tegen 1 september een vastbenoemd leerkracht (max. 40 jaar) voor detachering. Uw functie: ondersteuning van het beleidswerk van de vereniging.

GEZOCHT

• *Uitgeverij De Eenhoorn - Bart Desmyter, uitgever - Vlasstraat 17 - 8710 Wielsbeke - ☎ 056-60 54 60 - fax 056-61 05 83* zoekt **leerkrachten basisonderwijs** die op free-lance basis willen meewerken aan een aantal **educatieve projecten** voor eerste, tweede en derde graad.

• *MJA (jongerenbeweging van de Socialistische Mutualiteiten) - Carlo Daelman - St. Jansstraat 32 - 1000 Brussel - ☎ 02-515 02 52* organiseert van 12 tot 21 juli een **recreatieve taalvakantie** in les Diablerets (Zwitserland). Vijf MJA-monitoren begeleiden de 14-15-jarige jongens en meisjes. MJA zoekt nog een **taalleraar** om tijdens deze vakantie op een speelse manier een groep van een 20-tal jongeren bijlessen Frans te geven (op halftijds basis). Eén van de monitoren zal u hierbij bijstaan.

• *Instituut Scheidegger - Patrick Nijs - Heindonksteenweg 104 - 2830 Willebroek* zoekt lesgevers voor het geven van **jeugd cursussen dactylo** op PC in de regio Antwerpen-noord. U volgt eerst een aangepaste opleiding en moet enkele dagen per week vanaf 16 u. beschikbaar zijn. Schriftelijk solliciteren met CV.

• *Rode Kruis-Vlaanderen - Jeugd Rode Kruis - Michel Dumont - Vleurgatsesteenweg 98 - 1050 Brussel - ☎ 02-645 44 20 - fax 02-646 04 41* zoekt **vrijwilligers voor de 4de Kustactie**. Een ploeg van een 25-tal animatoren propageert de rode kruisgedachte via allerlei educatieve activiteiten en spelen (kwis, tentoonstelling, demonstraties, talkshow met bekende Vlamingen enz.). Het animatieprogramma is bestemd voor iedereen vanaf 6 jaar en wordt aangeboden in twee periodes: 14 tot 29 juli en 31 juli tot 15 augustus. Het Jeugd Rode Kruis mikt o.a. op jonge leerkrachten. Op 4 en 5 mei is er een informatie-, selectie- en opleidingsweekend in Dworp.

• *IPOC - Van Boeckellaan 71 - 2500 Lier - ☎ 03-480 85 18 - fax 03-489 01 99* zoekt **begeleiders/leerkrachten** (regent of licentiaat) voor stages in Engeland (juli) en Frankrijk (augustus). Daarnaast zoekt IPOC ook **leerkrachten Frans/Engels** (regent, licentiaat of 3de jaarsstudenten regentaat) voor taalstages in België en **sportmonitoren** (idem) met kennis van de Franse taal.

ETEN EN DIËTEN

Dit is het thema van **Punch 3**, een initiatief van MJA, de jongerenbeweging van de Socialistische Mutualiteiten. Punch 1 en 2 deed bij meer dan 10.000 Vlaamse jongeren en kinderen bewegingstest en metingen. Dit derde project gaat één stapje verder. Naast meten en bewegen, kunnen jongeren van 12 tot 18 jaar nu ook rond voeding werken. **Met** betekent lengte, gewicht en huidplooidikten. **Bewegen** is een steptest en een buikspierentest. Het nieuwe element is de **voeding**: de **Punch Lunch** is een op maat gemaakt computerprogramma om de leerlingen te testen op de evenwichtigheid van hun eetgewoonten. Het programma geeft meteen tips voor een gezondere voeding. Een **voedingskwis** leert de deelnemers meer over voedingsvezels, ijzer, calcium, suikers enz. en met de **voedselpiramide** kunnen ze zelf een evenwichtige dag samenstellen. Na de tests krijgen alle leerlingen een persoonlijke evaluatie én een brochure waarin ze alle resultaten kunnen situeren. Een Punch 3-testbeurt duurt twee uur

voor maximum 20 leerlingen per beurt. Een testdag (2 groepen van 20 leerlingen) kost 1500 fr.

MJA - Punch 3 - Sandy Maegerman - St. Jansstraat 32 - 1000 Brussel - ☎ 02-515 02 52 - fax 02-515 02 07

VAN GRAAN TOT BROOD

Moortgat Audio-Visual start een nieuwe reeks **didactische videofilms**. Het eerste deel is reeds verschenen. **Van graankorrels tot brood** (10 min.) beschrijft het volledige proces van zaaien en maaien tot bewerken van het meel en bakken van het brood. De begeleidende commentaartekst maakt de video's zeker geschikt voor klassikaal gebruik. Deze video kost 800 fr., verzendingskosten inbegrepen.

Moortgat Audio-Visual - Azalealaan 40 - 1851 Grimbergen-Humbeek - ☎ 02-251 70 23 - fax 02-252 25 18

KRAKENDE HERSENS

Anders en beter leren denken, daar gaat het om in **Krakende hersens**, een bewegingsvoorstelling door **René Broens**, gebaseerd op het wetenschappelijk werk van **Edward de Bono**. **Broens** legt een theoretische basis rond waarnemen en denken. Zes denkende petjes staan symbool voor de mogelijkheid om dingen vanuit verschillende hoeken te bekijken. U kunt dit project op uw school halen in het kader van bijvoorbeeld een pedagogische studiedag voor leerkrachten. **Krakende hersens** bestaat dan uit een uiteenzetting (met sprekende voorbeelden) over nieuwe, betere en wetenschappelijk verantwoorde **denkmethodes** (90 min.), een ludieke **solo-voorstelling** (50 min.) en een **atelier** (120 min.) waaraan alle deelnemers meewerken. Het project is geschikt voor **alle niveaus**, van kleuterklas tot hogeschool. U kunt dit thema daarna met uw leerlingen bespreken én hen met de voorstelling confronteren. Thema's als intercultureel onderwijs, eindtermen leren leren, sociale vaardigheden, muzische vorming, vredesonderwijs enz. kunt u zo in uw lessen introduceren. **Krakende hersens** is beschikbaar vanaf september.

Inlichtingen: Bronks - Brialmontstraat 11 - 1210 Brussel - ☎ 02-219 99 21 - fax 02-219 75 54

VERKEERSOPVOEDING

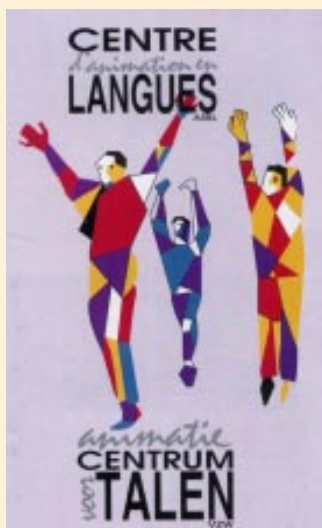
Het **Verkeerspedagogisch Instituut** vzw verzorgt **gratis gastcolleges rond de nieuwe aanpak van verkeers- en vervoerseducatie**. Deze colleges, gebracht door een gediplomeerd verkeersdocent, richten zich in verschillende versies tot studenten van de kleuter-, lagere en middelbare normaalscholen.

Verkeerspedagogisch Instituut vzw - Spinnersstraat 29 - 8800 Roeselare - ☎ 051-21 04 17 (8 tot 20 u.)

LEUVEN IN AFRIKA

Op zaterdag 20 april ligt Leuven in Afrika. **Vierkant voor Afrika** (een organisatie van Broederlijk Delen, Coopibo, Oxfam Wereldwinkels, Vredeseilanden, Wereldsolidariteit en 11.11.11) zorgt voor doorlopend (10 u. - 18 u.) Afrikaanse muziek, dans, theater, praatcafés, poppentheater, video, potten beschilderen, debatten, poëzie, tentoonstellingen enz. U kunt er Afrika zien, horen, voelen, ruiken en proeven. Op het **grote podium** (Ladeuzeplein) is voortdurend Afrikaanse muziek te horen. Er is een **speciaal jongerenprogramma** (14 tot 20 jaar) met muzikale animatie, werkwinkels (percussie, kleurrijke doeken, graffiti, speelgoed, haarvlechten enz.). Er is een **kinderprogramma** (6 tot 12 jaar) met theater, muziek, spelen, een fietsenmaker enz. Op het Hooverplein vindt u een **wereldmarkt** (boeken, folders, brochures, sieraden, stoffen, potten, kunstvoorwerpen enz.). Ten slotte kunt u in een hele reeks horecazaken (o.a. Alma I en Alma II) de innerlijke mens verwennen met een Afrikaanse maaltijd of exotische versnaperingen.

Inlichtingen: Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking - Vlasfabriekstraat 11 - 1060 Brussel - ☎ 02-539 26 20 - fax 02-539 13 43

Babel in Brussel.

TALENFEEST

Op 9, 10 en 11 mei organiseert het *Animatiecentrum voor Talen* samen met *Kinopolis* het 19de Talenfeest. **Drie dagen taalpraktijk** met gratis filmvoorstellingen in originele versie met debat in de taal van de film; educatieve films in het IMAX-theater met pedagogische dossiers; talenkaraoke; taal- en toneelfestival met schoolgroepen uit het hele land; kennismaking met vreemde talen (tot en met Chinees) én de mogelijkheid om de nieuwe kennis te testen met een native speaker; ontmoetingen met anderstaligen; taleninformatie; taleninterviews; kennismaking met de minder verspreide talen in de Europese Gemeenschap; talenworkshops (dans, toneel, tekenen); talenttentoonstellingen en een gratis talensterrentombola. Het Talenfeest vindt plaats in Kinopolis in Brussel. De toegang is gratis. U vindt een inschrijvingsformulier in de Talenfeestfolder op uw school of u vraagt het aan op onderstaand adres.

Wilt u met uw leerlingen lager of secundair een **toneelstukje** brengen in een andere taal (max. 10 minuten, solo of tot max. 15 leerlingen)? Werkt u met uw leerlingen rond een **speciaal taalproject** en wilt u uw ideeën, resultaten enz. met uw collega's delen? Geen probleem. Tot 15 april kunt u hiervoor contact opnemen met *Animatiecentrum voor Talen* - WTC - Emile Jacqmainlaan 162/29 - 1000 Brussel - ☎ 02-201 52 05 - fax 02-201 59 32

WEDSTRIJDEN

• CARAN D'ACHE AWARD 1996

De *Caran d'Ache Award* is een **kleur-, teken- en schilderwedstrijd** voor alle jongeren van 2,5 tot 18 jaar. Uw leerlingen kunnen **individueel** deelnemen. Ze halen dan een deelnamebon bij een Caran d'Ache dealer en maken een kunstwerk (formaat A4 tot A0). Elke leeftijd heeft een hoofdwinnar (volledige teken-set) en vijftien tweede winnaars (elk een kleuroos). **Klassikaal** deelnemen kan ook met een groepskunstwerk (formaat A2 tot A0). Elk leerjaar heeft een hoofdwinnar (een teken-set voor elke leerling) en een tweede en een derde winnaar. Uw leerlingen mogen hun kunstwerkjes inleveren tot 12 juni bij een Caran d'Ache Art-Shop of ze opsturen naar *Caran d'Ache Belgium* - Postbus 21 Anderlecht 3 - 1070 Anderlecht.

• DE GOUDEN EZEL 96

Uitgeverij Bakermat publiceert in het najaar **Een straat met een staartje**, een boek vol originele en kleurrijke straatverhaaltjes door bekende Vlaamse jeugdschrijvers en voor kinderen van 7 tot 10 jaar. Vertrekpunt: een straat of plein in een gemeente met veel Vlaamse en buitenlandse kinderen. Aan de **kaft van dit boek** verbindt de uitgeverij de **tweejaarlijkse prijs De Gouden Ezel**, een wedstrijd voor alle illustratoren in binnen- en buitenland. Elke deelnemer kan tot 30 april één of meerdere niet eerder gepubliceerde of bevroonde werken inzenden (kleur; formaat 138 x 216 mm of naar verhouding groter). De jury beslist op 15 mei. Het winnend werk zal als cover dienen én de illustrator zal ook de opdracht krijgen om de binnenillustraties te verzorgen (met bijhorend honorarium). De winnaar mag

volgend jaar naar de *Internationale Kinderboekenbeurs* in Bologna. Enkel het winnend ontwerp wordt gepubliceerd (de andere inzendingen worden niet teruggezonden, maar blijven vrij voor publicatie elders).

Uitgeverij Bakermat - De Gouden Ezel - Koningin Astridlaan 160 - 2800 Mechelen - ☎ 015-42 05 08 - fax 015-42 06 71

• PRIJS VOOR BIOLOGIE J. KETS 1996

Het **telefoonnummer** van de *Opvoedkundige Dienst van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde* - Koningin Astridplein 26 - 2018 Antwerpen is gewijzigd. Voortaan kunt u haar bereiken op het nummer 03-202 45 40.

PENNENZAKKENROCK '96

Op 27 juni kunt u met uw leerlingen het schooljaar feestelijk afsluiten in het *Provinciaal Domein Zilvermeer* in Mol. Daar vindt **Pennenzakkenrock '96** plaats, een organisatie van de gemeentelijke jongensschool van Mol Rauw en het Zilvermeer. Het gebeuren richt zich tot leerlingen tweede en derde graad lager onderwijs en eerste graad secundair onderwijs. The Bubbles, Niels William, Illusion, Sam Gooris, Party Zone, Gunther Levi, Marco Borsato én een surpriseact zorgen voor de muzikale omlijsting. Naast het muziek- en dansgebeuren is er een **sportinstuif** (met klimmuur, speleoboxen, streetball, zoektocht enz.) en een **cultuurinstuif** (landscape-art, weven, graffiti, percussie, poëzie enz.).

Pennenzakkenrock loopt van 10 u. tot 15 u. Deelnemen kost 40 fr. per leerling.

Provinciaal Domein Zilvermeer - Dienst Animatie - Zilvermeerlaan 2 - 2400 Mol - ☎ 014-81 60 21 - fax 014-81 74 31

VERENIGING LERAREN NEDERLANDS

Op woensdag 17 april om 15 u. is de UFSIA (Rodestraat 14 - 2000 Antwerpen) gastheer voor de **oprichtingsvergadering** van de *Vereniging Leraren Nederlands*. De nieuwe vereniging zal netoverschrijdend werken en overkoepelt ook alle reeds bestaande verenigingen Nederlands. Ze zal waken over de belangen van het vak, meewerken aan de professionalisering van de leraren en banden leggen naar opleiding en vakdidactiek. Alle belangstellenden kunnen zich melden (ook als ze niet vrij zijn op 17 april).

Vereniging Leraren Nederlands - UFSIA/CVD - Prinsstraat 13 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-220 46 79 - 03-220 46 81

ZWART OVER BLANK

BLACKonWHITE is een **interactief videopakket** voor jongeren vanaf 15 jaar. Afrikaanse jongeren vertellen hoe zij westerlingen, Europa en Europeanen zien, geven hun visie over de Noord-Zuidrelatie en roepen Europese jongeren op tot een nieuw soort partnerschap. Videoclips, verschillende methodieken en foto's stimuleren een discussie over **culturele stereotypen**. Hoe en waarom ontstaan ze? Welke invloed hebben ze op onze opvattingen en gedragingen en wat kunnen we doen om de negatieve effecten tegen te gaan? Het hele pakket (VHS-cassette met 8 videoclips, 80 blz. handleiding voor de leerkracht en 25 foto's A4 + achtergrondinformatie) kost 1500 fr., verzendingskosten niet inbegrepen.

Wereldsolidariteit - Jaklien Broekx - Wetstraat 121 - 1040 Brussel - ☎ 02-237 37 76 - fax 02-237 37 00

DE REACTIES

• Belofte maakt schuld. Zeven lezers winnen een **gratis vakantie** (waarde 10.000 frank) in het Limburgse Park Molenheide. Zij werden geloot uit zo'n 2000 inzendingen van de enquête in KLASSE 62. Hartelijk dank aan alle deelnemers voor de kritische evaluatie en de honderden voorstellen. We werken er aan. Dit zijn de winnaars: *Ann Deplaecie* (Oostduinkerke), *Luc Autrique* (Kontich), *Lode Verstraete* (Oostnieuwkerke), *Franck Laevens* (Roeselare), *Veerle De Smet* (Leuven), *Antonino Frisina* (Opglabbeek) en *Sandra Vander Plaetse* (Merelbeke). Prettige vakantie!

• Gladde wegen en sneeuw hielden u op het laatste nippertje misschien nog thuis tijdens de krokusvakantie. Zo'n 1300 andere lezers kwamen wel naar **Stad met Klasse**: Diest. Daar werden ze vakkundig opgevangen en rondgeleid door méér dan enthousiaste gidsen. Voor de meesten werd Diest een verrassende ontdekking. De horeca pakte zelfs in heel de stad uit met een KLASSE-menu. Een stad om duimen en vingers van af te likken. Honderden deelnemers ook voor het vragenspel. Er zaten 173 begijnbolletjes in het bokaal. Dit zijn de winnaars: *Mireille Vingerhoets* (Kapellen), *Gerda Meulebrouck* (Ruisselede), *Marcel Opdekamp* (Dilsen), *Nardé Maesen* (Zutendaal) en *An Swinnen* (Mol). *Wie nog (met de klas?) naar Diest wil contacteert Stedelijke Dienst voor Toerisme - Stadhuis - Grote Markt - 3290 Diest - ☎ 013-31 21 21*

• Geen horizon is blijkbaar te ver voor u. Niet minder dan 1600 lezers gingen in op het aanbod om kennis te maken met het **boeddhisme**. Wie er bij kan zijn op één van de vier ontmoetingsdagen in Hoei heeft ondertussen een bevestiging ontvangen. Dat zijn in totaal 800 leerkrachten. We hebben ook nog 600 mensen kunnen uitnodigen op de extra dagen met hetzelfde programma in Brugge (1 mei) en Schoten (1 en 2 juni). De anderen komen op een wachtlijst. Zij maken spijtig genoeg alleen een kans als anderen vergeten tijdig te betalen. Maar u kunt ook altijd op eigen houtje naar de Tibetaanse Lama's. Meer informatie: *Tibetaans Instituut - Kruispadstraat 33 - 2900 Schoten - ☎ 03-685 09 19 - fax 03-685 09 91*

• *Antwerpen Averechts* stond enkele dagen *ondersteboven* van het aantal aanvragen voor een rondleiding in de **Turkse of joodse gemeenschap**: meer dan 1000. Enkele honderden hebben al een bevestiging gekregen. Om kosten te sparen hebben we de anderen niet meer verwittigd. Maar er komen wel twee extra rondleidingen voor het Turkse dagarrangement (4 en 11 mei) en twee extra rondleidingen voor het joodse dagarrangement (19 mei en 9 juni), met telkens exact hetzelfde programma en dezelfde betalingsvoorwaarden als vermeld in de vorige KLASSE (p.16). Wie daar nog bij wil zijn, kan uitsluitend telefonisch inschrijven. U kunt daarvoor enkel en alleen bellen op woensdag 17 april tussen 14 u. en 18 u. naar *Antwerpen Averechts - Haringrokerij - Kronenburgstraat 34 bus 1 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-248 15 77 - fax 03-248 50 71*

• We nodigden u uit voor de film *Wings of Courage* in het **IMAX-theater** (Brussel). Een spectaculaire beleving. Dankzij een extra voor-

stelling konden 800 lezers gratis de lucht in. Als die vlieger voor u niet opging, kunt u nog altijd meer informatie vragen bij *Kinepolis-Imax - Eeuwfeestlaan 20 - 1020 Brussel - ☎ 02-474 26 00 - fax 02-474 26 06*

• Meer dan 8000 lezers stuurden de bon in en krijgen de kans een gratis bezoek te brengen aan **Mini-Europe** in Brussel. Als u bij de gelukkigen bent, hebt u uw gratis toegangskaarten al ontvangen. U kunt er ook kennis maken met de nieuwe educatieve mogelijkheden zoals de Europaklas en de Europese Ruimte. *Mini-Europe-Bruparck - 1020 Brussel - ☎ 02-478 05 50 - fax 02-478 26 75*

• Razen rennen razen rennen. De *Canon-cultuurcel* op het Departement Onderwijs durft nooit nog een telefoonnummer in KLASSE zetten. Op enkele dagen tijd belden en schreven meer dan 1500 mensen (Boem Paukeslag) voor het beloofde pakket posters van **Paul Van Ostaijen**. 500 lezers krijgen de tien posters thuis bezorgd. De cultuurcel bedankt iedereen voor de spontane interesse, maar op is op. Belt u hen even op om hen te bedanken?

• Met een exemplaar van KLASSE in de hand kon u gratis naar de **PICASSO-tentoonstelling** onder het Koningsplein in Brussel. Meer dan 250 lezers deden dat ook en velen gaan met hun klas terugkomen. De educatieve mappen volgen. Er zijn weliswaar twee Picasso's verdwenen. Iemand die op school gezien? De tentoonstelling is nog open (maar niet meer gratis) tot 2 juni.

Meer info: Ondergrond Koningsplein - Koningsplein 10 - 1000 Brussel - ☎ 02-672 05 873 - fax 02-673 16 92

• Activiteiten die in KLASSE worden aangekondigd, kunnen niet alleen op een **massale respons** rekenen. We proberen zo weinig mogelijk mensen te ontgoochelen en het aantal definitieve inschrijvingen toch beheersbaar te houden. Daarom overleggen we ook telkens met de organisatoren hoe ze elke deelnemer optimaal kunnen ontvangen. We vernemen graag uw (positieve en negatieve) ervaringen. *KLASSE-ACTIE - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel.*

MAGNEET

Fabrimetal-Vlaanderen (met ACV-metaal en ABVV-metaal) lanceert een informatiecampagne voor de tweedejaars van het secundair onderwijs. De campagne toont de opleidings- en tewerkstellingsmogelijkheden binnen de sectoren metaalverwerking, machinebouw, elektrotechniek, elektronica, kunststofverwerking en vervoersmaterieel.

Alle tweedejaars kunnen gratis **Magneet** krijgen: een tijdschrift met getuigenissen van jonge mensen over de mogelijkheden van een **technische opleiding** en de aantrekkelijkheid van een **technische job**. Niet alleen arbeiders, technici of ingenieurs doen hun uitleg, ook leerlingen van secundaire scholen en industriële hogescholen vertellen hun verhaal. Bovendien vinden de leerlingen in het blad heel wat wetenswaardigheden over materialen en technieken, over fysica en toegepaste elektronica, over... Uw school kreeg al een brief van *Fabrimetal* over **Magneet**. Daarbij zit een antwoordkaart waarmee u het blad gratis kunt bestellen voor uw leerlingen. De exemplaren worden nog in april geleverd.

Fabrimetal-Vlaanderen - Christine Lannoo - Lakenweversstraat 21 - 1050 Brussel - ☎ 02-510 24 78 - fax 02-510 24 45 - e-mail christine.lannoo@fabrimetal.be.

KUNSTOPVOEDING

Bronks Jeugdtheater Brussel gooit op zaterdag 4 mei zijn deuren wagenwijd open voor docenten uit het **hoger pedagogisch onderwijs** (KNS, LNS en MNS). U bent van harte uitgenodigd om met de pedagogische medewerkers in discussie te treden over **kunstopvoeding** in het algemeen en **theatereducatie** in het bijzonder. Behalve een rondvraag naar uw behoeften, zal *Bronks* ook een aantal projecten voorstellen die volgend schooljaar in samenwerking met de normaal-scholen zullen lopen. Bovendien kunt u er kennis maken met **Mooi stilzitten**, een gloednieuwe kleutervoorstelling van *Ad Van Iersel*.

Inschrijvingen en informatie: Bronks - Brialmontstraat 11 - 1210 Brussel - ☎ 02-219 99 21 - fax 02-219 75 54

KLASSE-SERVICE

a

• **KTA - Noordlaan 32 - 9100 St. Niklaas - ☎ 03-776 36 34 (schooluren) of 03-346 88 12 (G. Santy, 18 u.-19 u.) of 03-346 97 19 (G. Van De Voorde, 20 u.-21 u.)** organiseert een **1ste groot motortreffen voor leerkrachten** en hun familie op 11 mei. Deelnemen aan de individuele rit van 112 km kost 150 fr. (tombola + drankje gratis). Start tussen 11 en 13 u. Liefst vooraf inschrijven.

• **Geert De Maerschack - Kluisstraat 1 - 2880 Bornem - ☎ 03-899 11 52 (na 19 u.)** brengt **jonge kandidaat-briefschrijvers** (die willen schrijven in Nederlands, Frans, Engels of Duits) in contact met leeftijdgenoten uit Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië, Frankrijk of Algerije. Wie hem een briefje stuurt met alle nuttige gegevens én een aan zichzelf gerichte en gefrankeerde briefomslag, krijgt per kerende post enkele adressen.

• **De lagere school Xi'an Primary School of Shaanxi Province - Lei Wei, headmaster - No 65 Lianhu - 710003 Shaanxi - China** wil graag **corresponderen** met Vlaamse basisscholen.

• **Mariette De Prins - Nieuwe Geldenaaksebaan 1A - 3360 Bierbeek - ☎ 016-46 07 90** is op zoek naar **leerkrachten wiskunde** die willen **corresponderen** (in het Frans) met een «professeur de lycée» in Roemenië.

• **Didac Instituut - Karel Aerts - Neromstraat 153 - 1861 Meise - ☎ en fax 015-71 46 47** organiseert **stadsrondleidingen** in Antwerpen, Brugge, Brussel, Leuven én Amsterdam. U wandelt **met gids of op eigen houtje** (met walkman en invulmap annex stadskaart). Geschikt voor leerlingen vanaf het tweede jaar secundair onderwijs.

• **Johan Willems - Rozestraat 19 - 9910 Knesselare-Ursel - ☎ 09-374 11 79** organiseert een cursus **Gitaar binnen handbereik** voor kleuterleiders en onderwijzers. De cursus omvat een 15-tal lessen en is strikt individueel.

• **Patrik Somers - Van Trierstraat 18 - 2018 Antwerpen - ☎ (na 19 u.) en fax 03-237 81 43** zoekt geschreven getuigenissen rond **omgaan met dood en rouw** op school of persoonlijke ervaringen van collega's rond stervensbegeleiding, begraven, cremieren, uitvaartvernieuwing, liturgische zorg en rouwverwerking. Ook gedetailleerde rekeningen van begrafenisondernemers zijn welkom (discretie en anonimiteit gewaarborgd).

• **vzw Tirasila - Uitbreidingsstraat 552 - 2600 Antwerpen - ☎ 03-235 85 96 - fax 03-236 30 11** geeft introductielessen op school in **Kalaripayatt**. Dat is een **Indische gevechtscunst** die oogt als dans en die in een rituele sfeer wordt beoefend. De bewegingen zijn gebaseerd op dieren en hun eigenschappen. Er is een aangepast programma voor alle leeftijden.

• **Eibe - Serge Depraetere - Interleuvenlaan 62A - 3001 Leuven - ☎ 016-40 02 10 - fax 016-40 35 95** werd op de Educa+-beurs in Gent het slachtoffer van een flauwe grapjas. Een akentas met alle gegevens van leerkrachten die de Eibe-stand bezochten, werd gestolen. Eibe vraagt of u even een seintje wilt geven als u één van deze mensen was.

NAVORMING NU EN STRAKS

a

Binnenkort maakt de oude navorming plaats voor de **nieuwe nascholing**. De **Erkenningscommissie voor de Navorming** (zelf nog onzeker over haar toekomst) wijdt hieraan een studienamiddag op 24 april in de Grote Aula van de UIA (Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk). Mensen van de theorie, mensen van de praktijk en beleidsmen-

sen zullen elkaar daar ontmoeten. Op het programma: het nieuwe decreet, het rapport *Spiegel-effecten*, het *Navormingsrepertorium voor het Onderwijspersoneel 1996*, de rol van de directies in de nieuwe nascholing en een navormingsbeurs.

Deelnemen kost 500 fr., koffie, rapport en repertorium inbegrepen. Inschrijven doet u vóór 15 april door overschrijving van het juiste bedrag op rekeningnr. 091-2203014-76 van **Ministerie Vlaamse Gemeenschap - Departement Onderwijs - Administratie Ondersteuning - Cel Boekhouding - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel**, met vermelding art. 35 40 06.10, BA 01 92, SD.

Erkenningscommissie voor de Navorming - Departement Onderwijs - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel - ☎ 02-211 45 81 (vragen naar Nadine)

VLAAMSE WETENSCHAPSWEEK

S

Op uw school vindt u een folder over de **Vlaamse Wetenschapsweek 96** (21 tot 26 oktober). De folder geeft meer gegevens over deze week én een bestelformulier voor de **Wetenschapskrant**. U kunt tot 22 april een gratis exemplaar aanvragen. U vindt er alle activiteiten waaraan u alleen of met uw klas kunt deelnemen. Tal van wetenschappelijke instellingen en musea hebben die week een eigen programma. In mei starten ook de **uitvinders-** en de **fotowedstrijd. Wetenschap in de kijker** verplaatst leerlingen en leerlingen (derde graad secundair onderwijs en hoger onderwijs van één cyclus) een hele of halve dag in de huid van een echte wetenschapper in laboratoria van universiteiten, hogescholen en wetenschappelijke instellingen. Er komen wetenschappelijke **doepakketten**; een **vrachtwagen vol boeiende experimenten** rijdt door heel Vlaanderen; een **tenoonstelling** toont 7000 jaar Chinese ontdekkingen en uitvindingen én de Vlaamse (moderne) tegenhangers enz. Het **Wetenschapsfeest** sluit op 26 oktober de week af. Er is daarnaast ook plaats voor uw **eigen initiatieven**: opendeurdagen, wedstrijden, lezingen en seminaries enz. Ga meteen op zoek naar de folder en stuur de (kopieerbare) antwoordkaart meteen op. Of vraag een folder aan.

Stichting FTI - Halinka De Visscher - Stormstraat 1 - 1000 Brussel/Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - departement Coördinatie - Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid - Boudewijnlaan 30 - 1210 Brussel - ☎ 02-507 60 08 - fax 02-507 60 07

DANSEN MET KLEUTERS

b

Uw kleuters kunnen op een speelse en actieve wijze kennismaken met **dansexpressie**. *Danskant* vzw heeft hiervoor een speciaal project. Muziek, poëzie en didactische hulpmiddelen (sjaaltjes, ballonnen, papier, linten, belletjes enz.) brengen uw kleuters tot bewegen en creatief dansen. Zo'n sessie duurt een half uur voor maximum 15 kleuters tussen 4 en 6 jaar. U betaalt 650 fr. per sessie (met een minimum van vier aansluitende sessies) + 9 fr./km reiskosten.

Hoe begin ik er zelf aan is een **training voor kleuterleiders** die zelf dansexpressie willen geven. Deze training duurt minstens twee uur voor maximum 25 deelnemers. Hiervoor betaalt u 1500 fr./uur + 9 fr./km reiskosten. De handige **syllabus Dansexpressie met kleuters** telt 85 blz. en kost 750 fr. U kunt steeds gratis informatie aanvragen over alle activiteiten van *Danskant*. *Danskant vzw - St. Vincentiusstraat 26A - 2018 Antwerpen - ☎ en fax 03-230 75 80*

V-DAGEN: ARTESIA

a

U hebt massaal gereageerd op de oproep om deel te nemen aan de V-Dagen 1996 die tussen 15 april en 10 mei duizenden leerlingen én hun leerkrachten op de been zullen brengen. Op dit moment is alles zo goed als volgeboekt.

Er zijn enkel nog plaatsen beschikbaar voor de opvoeringen van Artesia, de symfonie van Dirk Brosse. Maar ja, de organisatie stelt dan ook liefst 7000 plaatsen beschikbaar, gespreid over 8 concerten. *Brosse* zelf leidt het *Symfonieorkest van Vlaanderen*, aangevuld met enkele internationale gastsolisten, die een veertigtal etnische instrumenten bespelen. De concerten vinden plaats op 6 (Ieper, namiddag), 7 (Mechelen, voormiddag), 9 (Tongeren, namiddag) en 10 mei (Gent, voormiddag), telkens twee concerten na elkaar. Uw bijdrage in de kosten bedraagt 180 fr. per leerling.

Info V-Dagen: ☎ 03-360 45 29 / Info Artesia: Maestro Music Productions vzw - Leeuwikstraat 20 - 3680 Maaseik - ☎ 089-56 75 57 - fax 089-56 11 17

**ZEKER
LEZEN**

ALGEMEEN

• VAN DALE OP CD-ROM

Het is niet de volledige *Grote Van Dale*, maar met het *Groot Woordenboek Hedendaags Nederlands* en het *Groot Synoniemenwoordenboek* staan nu toch 85.000 trefwoorden en 45.000 synoniemen op één CD-ROM. U kunt opzoeken op basis van trefwoord, woordcombinaties, wildcards en natuurlijk ook alfabetisch. De woordenboeken staan in de nieuwe spelling en u kunt ze integreren in elke tekstverwerker die

onder Windows draait. De CD-ROM is verkrijgbaar in de boekhandel voor 9000 fr.

SEKSUALITEIT

• **Seksualiteit, relaties, geboorteregeling - jaarboek 95** is uit. Van de opkomst van TV-programma's i.v.m. seks over incest en echtscheiding tot de abortuswetgeving in Ierland. Van vrouwen op Internet over onderzoek naar condooms tot praten over seks in het gezin. Voorts heel wat kronieken, b.v. over de Wereldvrouwenconferentie in Peking of de doe-het-zelf-aidstest, boeken- en filmrecensies, snapshots uit literatuur en fotografie en ten slotte een adresboekje, de gele gids van seks en relaties.

Seksualiteit, relaties, geboorteregeling - jaarboek 95, 650 fr. + verzendingskosten - CGSO - Meersstraat 138 B - 9000 Gent - ☎ 09-221 07 22 - fax 09-220 84 06

• WERELDVROUWENCONFERENTIE

Wat de IV-de UNO-wereldconferentie over de vrouw (september 95) inhield en welke reacties zij uitlokte, kunt u achterhalen in het mooi verzorgde **Verslagboek** van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid en Gelijke-Kansenbeleid. Gratis zolang de voorraad strekt.

Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid en Gelijke-Kansenbeleid - Persdienst - Belliardstraat 51 - 1040 Brussel - ☎ 02-233 50 67 - fax 02-230 10 67

• BASISEDUCATIE

Waarom laaggeschoolde volwassenen deelnemen aan cursussen basiseducatie en welke problemen zij ondervinden in de huidige samenleving vertellen zij u zelf in **Onze Verhalen**. Maak kennis met een leefwereld die voor heel wat onderwijsmensen een groot vraagteken is.

*Schrijf 350 fr. over op rek.nr. 001-2173826-35 van Centrum Basiseducatie Meetjesland vzw - Schaperijstraat 86 - 9900 Eeklo - ☎ 09-378 31 83 met de vermelding **Onze Verhalen**.*

• VAKTIJDSCHRIFTEN (8)

Ouverture. Tijdschrift voor muziekpedagogie behandelt viermaal per jaar en vanuit zowel theoretische als praktische invalshoek de muzikale opvoeding op school. Vakoverschrijdend werken, inspelen op de actualiteit, de keuze van goede schoolmuziek, ideeën voor de les enz. **Ouverture** is het tijdschrift van de vereniging **Muzieklerkrachten Vrij Onderwijs**. Een abonnement kost 890 fr., 1000 fr. als u hierbij ook lid wilt worden.

M.V.O. - Mark Reybrouck - Eikendreef 21 - 8490 Varsenare - ☎ 050-38 02 77

a

BASISONDERWIJS

• KINDERHANDEN

Mini-poppentheaters en maxi-knuffelberen, een suiker-iglo, versierde boterhammen, mozaïeksteentjes, commedia dell'arte-maskers, brooddeegfiguurtjes, kunstleer, beestjes in je haar, de mooiste kransen uit het bos,... Het tijdschrift **Kinderhanden** wijst u zesmaal per jaar de weg om met kinderen van 5 tot 12 jaar supercreatief aan de slag te gaan. Recepten voor binnen- en buitenactiviteiten, duidelijk uit de doeken gedaan en kleurrijk geïllustreerd.

Kinderhanden, 175 fr. per nummer, 990 fr. voor een jaarabonnement - Eddy Van Gestel - De Standaard Uitgeverij - Belgiële 147a - 2018 Antwerpen - ☎ 03-239 59 00 - fax 03-230 85 50

• MULTI-ETNISCH SAMENLEVEN **a**

De **les- en spelwijzer multi-etnisch samenleven** van *Info Jeugd* biedt een uitgebreide inventaris van recent educatief materiaal, dat u kunt gebruiken bij de voorbereiding van spellen, lessen, themadagen of projectweken over multi-etnisch en multicultureel samenleven, intercultureel onderwijs, vooroordelen en discriminatie, racisme, asielzoekers, vluchtelingen of over extreem-rechts vroeger en nu. Voorts krijgt u een overzicht van audiovisueel materiaal, tijdschriften en verenigingen en een lijst van gastsprekers. Er is materiaal voor zowel basis- als secundair onderwijs. Prijs: 500 fr. + verzendingskosten. Bij *Info jeugd* kunt u ook een **Lesmap Racisme** bestellen met direct bruikbaar lesmateriaal. Deze map is bedoeld voor jongeren van 15-18 jaar en kost 450 fr., eveneens plus verzendingskosten.

Info Jeugd Nationaal - Vrijdagmarkt 11 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-231 07 58 - fax 03-231 07 57

• VAKOVERSCHRIJDEND **S**

Wilt u geen losstaande initiatieven opheffen, maar strategisch en vanuit een schoolvisie met vakoverschrijdende thema's werken? Een stappenplan zet u op weg. Zoekt u werkvormen en lesmateriaal om naast kennis ook vaardigheden en attitudes vakoverschrijdend over te brengen? Het materiaal is er, gewikt en gewogen in de praktijk. Wenst u nuttige adressen rond de thema's milieu, gezondheid, seksuele en relationele opvoeding of zoekt u nascholing hierrond? De informatie is beschikbaar. En er is nog veel meer...

Vakoverschrijdende thema's in het secundair onderwijs - een instrumentarium voor leerkrachten en schoolteams, 1095 fr. - Uitgeverij Garant - Tiensesteenweg 83 - 3010 Kessel-Lo - ☎ 016-25 31 31

GRATIS BOEKEN **b**

We hebben 75 exemplaren voor u klaar liggen van **Pas op!** 'Wij gaan weer naar school'. Stuur ons een kaartje met uw eigen leuke zin, die begint met *Pas op!* Uw naam komt niet in het blad (plaatsgebek), maar als u bij de winnaars bent, hoort u zo snel mogelijk van ons. Veel geluk en pas een beetje op.

KLASSE - Zeker Lezen + Pas op! - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel

b

• PAS OP!

Te voet naar school, per fiets, met de bus of met de auto? Via vijf geïllustreerde voorleesverhalen kunt u kinderen van 4 tot 7 jaar confronteren met verkeerssituaties waar zij dagelijks in kunnen terecht komen. **Pas op!** geeft ook suggesties voor verkeersbegeleiding aan de ouders. **Pas op!** 'Wij gaan weer naar school', 105 fr. - Roned Media - postbus 56 - 6660 AB Elst - Nederland - fax ☎ 31 24 360 31 81

SECUNDAIR ONDERWIJS **S**

• ANTIGONE

Theaterdidactiek aan de hand van moderne opvoeringen van Antigone, Antigone in de nieuwgriekse poëzie, Antigone in de Engelse en recente Nederlandse literatuur, Carl Orff's Antigone of die van Jean Anouilh, suggesties en lesstrategieën rond de klassieken... Antigone als hedendaags discussiepunt. Vorig jaar een colloquium, nu een themanummer van het tijdschrift **Didactica Classica Gandensia**. Doelgroep zijn de leerkrachten antieke en moderne talen en kunstgeschiedenis.

Didactica 34, 209 blz., 600 fr. + 65 fr. portkosten - over te schrijven op rekeningnr. 001-1982747-46 met de vermelding **Gent, Cultura Antiqua, Didactica 34**

• SEXFLOP

Ongeacht wat u ervan dacht, is **Sexflop 2.0** een veilig-vrijen-kwis op diskette. De kwis confronteert jongeren met ruim 400 vragen rond aids, soa, voorbehoedsmiddelen enz. Het programma bevat een heleboel al of niet grafisch ondersteunde informatie plus adressen en telefoonnummers van aidspreventie-, hulp- en jongerenorganisaties.

Sexflop 2.0, 200 fr. + 50 fr. verzendingskosten - MJA - Sint Jansstraat 32 - 1000 Brussel - ☎ 02 - 51 50 252 - fax 02-51 50 207 - e-mail: MJA@innet.be

ZEKER DOEN

CURSUSSEN EN STUDIEDAGEN

ALGEMEEN

• Italiaanse en Franse renaissance-danses uit traktaten van de 16de eeuw - cursus voor dansers en instrumentalisten: 13/4 in Burg-centrum, Gent.
 Capriool vzw - Leen Behets - Beukenlaan 101 - 9051 St. Denijs-Westrem - ☎ 09-221 66 21

BASISONDERWIJS

• Hoe kunnen contract-werk en projectwerk de kinderen extra stimuleren?: 14/5.

Lagere School De Regenboog - Kronenburgstraat 30 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-238 49 72

SECUNDAIR EN HOGER ONDERWIJS

• Different approaches to using reading materials: 24/4.

The British Council - Liefdadigheidsstraat 15 - 1040 Brussel - ☎ 02-227 08 41 - fax 02-227 08 49

• Projectdag HIRL: 4/5.

De laatstejaarsstudenten Graduaat Sociale Readaptatiewetenschappen en Post-graduaat Niet-Commercieel Management stellen projecten voor rond mobiliteit en vrijetijdsbesteding, jongeren en gezondheid, drugpreventie, jongeren en kicks, beeldvorming en jongeren enz.

Hoger Instituut voor Readaptatiewetenschappen Leuven vzw - J.B. Van Monsstraat 2 - 3000 Leuven - ☎ 016-20 35 25 - fax 016-29 17 17

• Wegwijs in de informatica-opleidingen van het hoger onderwijs: 24/4.

Gratis studienamiddag voor leerlingen én leerkrachten secundair onderwijs, directies en PMS. Inschrijven vóór 20/4.

Erasmushogeschool Brussel - Departement IWT - Martine Raadschelders - Nijverheidskaai 170 - 1070 Brussel - ☎ 02-520 18 10 - fax 02-520 71 23

• Taaldag 1996: 27/4 in UFSIA.

Opendeurdag voor alle taalleerkrachten. Centrum voor Didactiek - UFSIA - Prinsstraat 13 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-220 46 81 - fax 03-03-220 46 79

• Stress en verantwoordelijkheid op het werk: 17/4 in Antwerpen.

Middagconferentie over stress en stress-beleid (personeelsbeleid, kwaliteitszorg,...). Vlaams Netwerk voor Zakenethiek - Europastraat 31 - 2850 Boom - ☎ 03-844 00 89

• Internet: 20/4.

Het gebruik van het «net» bij opzoeken van bedrijfseconomische informatie en talenonderricht.

EHSAL - Dienst Lerarenopleiding - Stormstraat 2 - 1000 Brussel - ☎ 02-210 16 24 - fax 02-210 16 25

CONGRESSEN EN COLLOQUIA

ALGEMEEN

• Duurzame vernieuwing van het secundair onderwijs?: 4/5 in UFSIA, Antwerpen.

Onderwijsforum rond enveloppe-financiering, lokale autonomie, samenwerkingsverbanden, teamwerking op school, plaats van BSO en TSO binnen de hervormingen en het welzijn van de leerlingen. Sprekers zijn o.a. Georges Monard (secre-

taris-generaal departement onderwijs), Frans Daems (Universiteit Antwerpen), Ate van Balen (KPC Nederland) en Ludo Sannen, Vlaams volksvertegenwoordiger.

Ploeg - Vera Hendrickx - Brialmontstraat 23 - 1210 Brussel - ☎ 02-219 19 19 - fax 02-223 1090

- e-mail ploeg@ploeg.be

• Voeding, eten en eetstoornissen: 10/5 in Gasthuisberg, Leuven.

Evenwichtige voeding voor schoolgaande kinderen, omgaan met eetstoornissen op school, voedingseducatie in de eindtermen, anorexia nervosa enz.

Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg vzw - Onze Lieve Vrouwestraat 42 (1ste verdieping) - 3000 Leuven - ☎ 016-29 01 19 - fax 016-29 01 14

• Wees goed jegens proefdieren: 24/4 in RUCA, Antwerpen.

Symposium in aanwezigheid van ZKH Prins Laurent over proefdieren en proefdierversorgung. Organisatie: Vlaamse Vereniging voor Biologie, RUCA, Stichting Prins Laurent en werkgroep Mens.

Werkgroep Mens - Sonja De Nollin - Te Boelaarlei 23 - 2140 Borgerhout - ☎ 03-322 74 69 - fax 03-321 02 77

• Eco-Beurs 96: 13/14/4 in Diksmuide.

Milieuvriendelijk omgaan met materialen, besparing van energie, hergebruik van afgedankte producten of afval.

All Round Organisations (voor Milieudienst Diksmuide & Jaycees) - Rik Stael - Beerststraat 32 - 8600 Vladslo - ☎ 051-50 37 91 - fax 051-51 06 11

SECUNDAIR EN HOGER ONDERWIJS

• La géographie de la Wallonie: 4/5 in Louvain-la-Neuve.

Netoverschrijdend symposium. Het Departement Onderwijs betaalt uw reiskosten terug. Deelnemingskosten (900 fr. voor leden VLA; 1100 fr. voor niet-leden; 600 fr. voor studenten) vooraf overschrijven op rekeningnr. 000-0069936-96 van VLA, met vermelding Wallonië.

Vereniging Leraars Aardrijkskunde vzw - Postbus 88 - 2550 Kontich - Inl.: Luc Henau, onderwijsinspecteur - ☎ en fax 050-41 31 35

• Congres Engels: Building bridges: 29/5 in Utrecht, Nederland.

Congres met lezingen, workshops, demonstraties, leermiddelen enz. over de aansluiting tussen Engels in lager en in secundair onderwijs.

Christelijk Pedagogisch Studiecentrum - N. Dronkert-Veldkamp - Amersfoortsestraat 30 - 3871 BT Hoevelaken, Nederland - ☎ 00-31-33-254 12 21 - fax 00-31-33-254 12 46

• 10de Het Schoolvak Nederlands-Conferentie 1996: 15-16/11 in UFSIA, Antwerpen.

U kunt zich tot 1 mei melden als kandidaat spreker/workshopleider: u stuurt een abstract (1 A4) op en een korte samenvatting (60 woorden).

Mark Van Bayel - UFSIA/CDV - Prinsstraat 8 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-220 46 81 - fax 03-220 46 79

• NAVORMING FRANS

De Belgische Vereniging Leraars Frans (BVLV) heeft een aantal Linguabeurzen aangevraagd voor een navorming van 11 tot 21 augustus in Toulon, Campus du Var (Frankrijk) over nieuwe onderwijsmethodes en technieken voor jonge leerlingen. Doelgroep: onderwijzers derde graad lager onderwijs (alle netten) die Frans als vreemde taal geven. De beurs dekt alle cursuskosten, uitstappen tijdens de vrije namiddagen, logement op individuele basis en maaltijden. Het Departement Onderwijs neemt de verplaatsingskosten waarschijnlijk voor zijn rekening. Partner en/of kinderen kunnen (mits toeslag) ook mee.

De BVLV verwacht uw schriftelijke kandidatuur met CV én met motivatie vóór 22 april. BVLV vzw - Claudine De Rockere, voorzitter - Hofstraat 80 - 9000 Gent - ☎ en fax 09-225 39 16

KLASSE-MENT

Geen aprilgrap. Als u ons ten laatste op 26 april het goede antwoord bezorgt op onderstaande opgave, maakt u kans op één van de vijf boekenbonds van 2000 fr., geschonken door de Standaard Boekhandel. U kunt dan meteen wat leesvoer in huis halen om de lange hete zomer (aprilgrap?) door te komen.

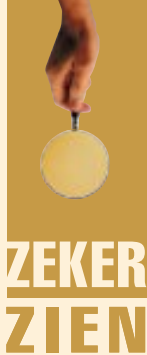
Winnaars opgave 26: Christine Vanbillemont (Oostduinkerke), Rolf Wouters (Leuven), Lutgarde Petry (Millen-Riemst), Magda Cumps (Heist O/D Berg) en Lode Sergant (Gijzegem).

Oplossing opgave 27: de Seefhoek.

Opgave 28: Rome was niet meer dé hoofdstad van het Romeinse Rijk toen een keizer de Christenvervolgingen stopzette, het Rijk in tweeën deelde, een andere stad zijn naam gaf en uitriep tot een hoofdstad. Zijn beeltenis vinden we terug in prachtige mozaïeken in de Kerk van de Heilige Wijsheid. Vél later vielen de Osmanen binnen en veranderde de stad van eigenaar en naam en de kerk van bestemming. In die kerk/moskee/museum prijken nu nog in sierlijke Arabische letters de namen van Allah en Mohammed. Weer véél later was er een verlichte Osmaan die letterlijk «de volmaakte» heette en «vader van alle... (zijn volk)» werd genoemd. Hij schafte de macht van de godsdienst af, leerde zijn volk het Latijnse schrift, voerde de leerplicht in... en trok naar een andere hoofdstad. De oude hoofdstad bleef achter als één groot museum voor de talrijk toestromende toeristen. Haar naam graag.

KLASSE-MENT - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel

• ASPIRINE EN ANDERE VERHALEN: 7/4 TOT 3/11

De *Nationale Plantentuin van België* koos de **geneeskrachtige planten** als jaarthema. De Plantentuin beschikt over een unieke collectie, met meer dan 330 verschillende soorten die u vanaf 7 april (kassen van het Plantenpaleis) en 8 juni (Openluchtverzamelingen) kunt bezoeken. Het welbekende aspirintje (vroeger extract van wilgeschors tot men het werkzame element, salicylzuur, synthetisch leerde maken) is één voorbeeld hoe de meeste

van onze «pilletjes» geïnspireerd zijn op de natuur.

De toegangsprijzen: voor Plantenpaleis betaalt u 120 fr. Studenten, 60+, CJP en kinderen van 7 tot 16 jaar betalen 50 fr. Kinderen jonger dan 7 jaar hebben gratis toegang. Voor de Openluchtverzamelingen gelden dezelfde toegangsprijzen. Er is ook een combi-ticket (Plan-

tenpaleis + Openluchtverzamelingen): 200 fr. voor volwassenen en 100 fr. voor studenten, 60+, CJP en jongeren van 7 tot 16 jaar. Het Park zelf is steeds gratis toegankelijk.

Nationale Plantentuin van België - Domein van Bouchout - 1860 Meise - ☎ 02-269 39 05 - fax 02-270 15 67

Op maandag 1 juli (9.30 u. tot 14 u.) is er een speciale KLASSE-DAG voor 100 KLASSE-lezers

(50 leerkrachten met collega of partner). Na de koffie en het welkomstwoord volgt een geleid bezoek. Uw KLASSE-DAG eindigt met een receptie in het Kasteel van Bouchout. U stuurt een gele briefkaart naar de Plantentuin met vermelding KLASSE 1 juli 1996 en uw naam, adres, telefoonnummer.

Uiterste datum van inzending is 3 mei. In de week van 6 mei worden de 50 winnaars geloot. Zij krijgen uiterlijk in de week van 20 mei bericht.

• DOOR DE OGEN VAN EEN VROUW: TOT 21/4

Het Peruviaanse *Talleres de Fotografía Social* (TAFOS) selecteerde voor het NCOS een zeventigtal foto's van Zuidamerikaanse vrouwelijke fotografes over het thema **vrouw en maatschappij in Zuid-Amerika**. De tentoonstelling (i.s.m. vzw *Gynaika*) is vrij te bezichtigen in *Galerie Luc Aerts (Delbekehuis) - Blindestraat 4 - 2000 Antwerpen*. Na 21 april kunt u de tentoonstelling ook ontlenen (gratis, mits u de catalogus ook te koop aanbiedt). *NCOS - Gerda Bauwens - Vlasfabriekstraat 11 - 1060 Brussel - ☎ 02-539 26 20 - fax 02-539 13 43*

• IBSEN: 15/4 TOT 27/5

Dommelhof heeft een totaalproject uitgewerkt over **hedendaags theater**, met als centrale figuren *Bruno Mistiaen* en *Henrik Ibsen*. Eén van de pijlers van dit project is een tentoonstelling over leven en werk van Ibsen. Doodgewone voorwerpen en

vreemd-realistische installaties (eet-, werk- en slaapsituatie) wijzen op de menselijke en maatschappelijke verhoudingen in het dagdagelijkse leven, die centraal staan in zijn werk. Op 27 mei speelt het *Spiltheater Het poppenhuis* van Ibsen (toegangsprijs: 200 fr.). De initiatiefnemers van dit totaalproject verdelen daarenboven 100.000 fr. onder de Limburgse amateurgezelschappen die in het seizoen 96-97 een stuk van Ibsen op hun speellijst zetten.

De toegang tot de tentoonstelling is gratis. Geleide bezoeken zijn mogelijk (prijs nog niet bepaald).

Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport Dommelhof - Toekomstlaan 5 - 3910 Neerpelt - ☎ 011-64 27 05 - fax 011-66 30 78

• BELLEWAERDE: TOT 13 OKTOBER

Zes themazones in een 54 ha groot natuurpark: Mexico City, Frontier City, Jungle, Pepinoland, India en Canada. U vindt er de Niagara, de hoogste splash van Europa, maar o.o. ook zebra's, giraffen, exotische vogels en roofdieren in gecontroleerde vrijheid. Het park is daarnaast opge-smukt met meer dan 200.000 bloemen. Links en rechts vindt u ook didactische panelen en documentatiemappen. Nieuw is een originele les over reptielen in de *Milieuuklas* (Waikiki-zaal) voor leerlingen derde graad lager onderwijs.

Voor scholen zijn er speciale tarieven (geldig op schooldagen en vanaf 20 leerlingen): 375 fr. voor leerlingen vanaf 6 jaar (één leraar gratis per 15 leerlingen; 290 fr. voor kleuters, één leerkracht gratis per 10 kleuters). Extra-begeleiders betalen 550 fr. (groepstarief). Als u met de trein wilt komen, vraagt u in het station naar dagtrip 137.

Park Bellewaerde - Meenseweg 497 - 8902 leper - ☎ 057-46 86 86 - fax 057-46 75 95

PAUL VAN OSTAIJEN: TOT 1/6

Tot 1 juni toont het *Archief en Museum van Vlaamse Cultuurleven* (AMVC) haar Van Ostaijen-collectie: manuscripten (o.a. een origineel handschrift), persoonlijke documenten, briefwisseling met binnen- en buitenlandse kunstenaars, foto's, illustraties en grafiek van bekende kunstenaars (ook grafisch werk van Van Ostaijen zelf) enz.

De toegangsprijs bedraagt 75 fr. Groepen, 60+ en CJP betalen 30 fr. per persoon. De toegang is gratis voor inwoners van de stad Antwerpen én voor schoolgroepen. De catalogus annex kroniek kost 980 fr.

AMVC - Minderbroedersstraat 22 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-232 55 80 - fax 03-231 93 10

Op zaterdag 27 april kunnen 400 lezers van KLASSE in het AMVC gratis kennismaken met Van Ostaijen tijdens een voordracht over zijn leven en werk. Aansluitend kunt u eveneens gratis de tentoonstelling bezoeken. Er zijn twee sessies voor telkens 200 deelnemers: om 10.15 u. en om 14 u. U krijgt een bevestiging.

Stuur de bon meteen naar Stad Antwerpen - Dienst culturele promotie en internationale culturele betrekkingen - Ria Laenen - Falconrui 53 - 2000 Antwerpen - ☎ 03-232 84 28 - fax 03-225 12 82

GRATIS NAAR VAN OSTAIJEN

μ JA, ik kom graag naar de voordracht en tentoonstelling over Paul Van Ostaijen in Antwerpen op zaterdag 27 april om 10.15 u. 14 u.

Ik kom met 1 / 2 personen

NAAM:

ADRES:

TEL:

SCHOOL:

ADRES SCHOOL:

TEL. SCHOOL:

Stuur de bon meteen naar Stad Antwerpen - Dienst culturele promotie en internationale culturele betrekkingen - Ria Laenen - Falconrui 53 - 2000 Antwerpen

• OPENDEURDAG GEWERVELDE DIEREN VANDAAG: 14/4

Op zondag 14 april kunt u gratis kennis maken met één van de meest bijzondere musea van België (De iguanodons, de bewegende dinosaurussen enz.) én met de nieuwe tentoonstelling *Planeet Aarde* (verlengd tot 26 mei). Jongeren krijgen een speciaal **jubileumboekje**, onderzoekers en technici ontvangen u in de zalen, er zijn speciale **rondleidingen** rond gewervelde dieren, walvissen en zoogdieren (10.30 u., 12 u., 13.30 u. en 15 u.; duur: 1 uur; inschrijven aan de balie); er zijn **natuurateliers** voor jongeren van 7 tot 14 jaar (anderhalf uur; inschrijven aan de balie) en ten slotte kunt u een kijkje nemen **achter de schermen** van het museum (1 uur; inschrijven aan de balie).

Museum Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen - Educatieve Dienst - Vautierstraat 29 - 1000 Brussel - ☎ 02-627 42 52 of 47 - fax 02-646 44 66 - Info 24/24 u.: ☎ 02-627 42 38

Hebt u het doorlichtingsrapport van uw school al kunnen inkijken? Alle leerkrachten hebben het recht om het hele rapport in te zien. Maar af en toe merkt de onderwijsinspectie een *oneigenlijk gebruik* van dit doorlichtingsrapport. Hoewel uitzonderlijk, is voor sommige directies het rapport van hun school een middel om bepaalde leerkrachten of groepen van leerkrachten ter verantwoording te roepen. Ten onrechte.

DOORLICHTING
Een blik op het globale inspectieverslag dat zo pas is vrijgegeven.

Het rapport van

Sommige directies gebruiken het eigen doorlichtingsverslag zeer selectief en ongepast, wanneer ze de bespreking ervan zonder meer op de agenda plaatsen van een personeelsvergadering. Een goede directie moet geen doorlichting afwachten om met de leerkrachten te praten over de onderwijs- en opvoedingsopdracht. Dat en nog veel meer staat in het jongste globale «Verslag van de inspectie over de toestand van het onderwijs».

Het verslag is drie centimeter dik. Een selectie. We beginnen met enkele algemene vaststellingen over het basisonderwijs. Daar primeert volgens de onderwijsinspectie de taalontleding nog te veel op het actief en creatief taalgebruik. Poppenspel, dramatiseren en rollenspel komen zelden voor in de weekplanning van het lager onderwijs. Toch hebben er al veel scholen aandacht voor. Begrijpend lezen waarderen ze echter nog niet volledig als echt *mensontmoetend* lezen.

Voor wiskunde gaan leraars vaak voorbij aan de levensechte probleemstelling. Wanneer ze vraagstukken krijgen, gaan de leerlingen meestal aan de slag zonder verder nadenken en zonder enige planning. Kinderen leren kritisch zijn is een belangrijke opdracht van het onderwijs. Hoe sneller het maatschappelijk leven verandert, hoe weerbaarder de mensen moeten zijn. Hiervoor zijn *problemen oplossen* en *leren leren* belangrijk.

Niet zelfstandig

In scholen zonder gepaste infrastructuur voor de opvoeding in lichaamsbeweging en zonder leermeester lichamelijke opvoeding vallen deze lessen nogal eens weg en verlopen de gegeven lessen meestal weinig gevarieerd. Ook in het kleuteronderwijs ontbreken vaak de nodige voorzieningen en soms trekt men er onvoldoende tijd

voor uit. Gelukkig leveren heel wat scholen een echte inspanning voor betere infrastructuur. De inspectie zorgt hierbij voor enige stimuli.

Vlaamse kinderen werken niet genoeg zelfstandig, rapporteren enkele inspectieteams. Scholen spelen ook te weinig in op *leren leren* en goede werkwijzen leren gebruiken om informatie op te zoeken. De hoofdopdracht van de leerkracht is niet meer zozeer informatie verschaffen, lesgeven in de traditionele zin, maar wel leerlingen begeleiden bij veroveren van kennis, vaardigheden en attitudes. Daarvoor moet op school en in de klas de gepaste, krachtige leeromgeving geschapen worden, zegt de inspectie.

Het werk van de kinderen nakijken blijft een belangrijke bezigheid. Niet alleen zijn fouten aanwijzingen voor mogelijke hulp aan een kind. Leerkrachten kunnen er ook mee inschatten hoe zelfstandig een kind kan werken. In de Vlaamse Gemeenschap kunnen we de kwaliteit van het basisonderwijs zeker nog verbeteren door de leerlingen tot meer zelfstandig werken te stimuleren.

Concurrentie

Slechts zeer uitzonderlijk krijgt de onderwijsinspectie bij de doorlichting van een *secundaire* school een negatief beeld. Toch merkt ze vaak

dun bevolkte studierichtingen op, zeker in de derde graad van het ASO, BSO en TSO. Van de doorgelichte scholen in '94-'95 heeft 20 % een gemiddelde bezetting van 12 en minder leerlingen per studierichting. Vooral in het TSO en het BSO zorgt het te grote aanbod van studierichtingen voor nauwelijks verantwoorde samenstellingen: leerlingen uit verschillende studierichtingen van een zelfde jaar of uit opeenvolgende jaren worden voor sommige cursussen samengezet.

De inspectie merkt voorts op dat overlappen in het studieaanbod binnen de scholengemeenschap veeleer zelden voorkomen. Daarentegen signaleert ze vaak overlappen binnen de regio, tussen scholen zowel van het eigen als van een ander net. Niet zelden is er sprake van concurrentie. Slechts in enkele gevallen werken scholen binnen de regio opbouwend samen om te streven naar complementariteit in het aanbod.

Doorgaans blijft het aantal C-attesten voor niet-geslaagde leerlingen nog vrij hoog. Enkele scholen reiken ze slechts uitzonderlijk uit. De meerderheid van scholen stelt nog voor meer dan 20 % van de leerlingen de beslissing uit. De delibererende klasseraad legt de leerling dan een herexamen op. Een minderheid van de bezochte scholen beschikt over redelijke gegevens over de resultaten van de oud-leerlingen. En wie ze wel bezit, maakt er te weinig gebruik van om eventueel het schoolbeleid bij te sturen. Scholen gebruiken deze gegevens evenmin om een positief imago van de instelling te bevestigen.

Groepsgeest

In het kader van de *responsabilisering* beschikken scholen over een ruime vrijheid om de eigen prioriteiten te concretiseren bij de uit-

Uitzonderingen

Vandaag stelt de overheid geen eisen over de manier waarop scholen leerplannen in lesprogramma's moeten verwerken. Een leerplan uitwerken in een genuanceerd jaarplan is geen verplichting. Toch vraagt de inspectie zich af of het niet wenselijk zou zijn dat alle scholen het leerproces meer planmatig zouden aanpakken.

We gaan hier niet dieper in op het studiepeil. Slechts enkele opvallende vaststellingen passeren de revue. Het studiepeil voor het vak geschiedenis bijvoorbeeld is zelden onvoldoende, maar te vaak grijs-middelmatig. Schitterende uitzonderingen bevestigen de regel. Het studiepeil voor Engels voldoet in haast alle gevallen, hoewel het varieert van nipt voldoende tot zeer goed. Maar voor Frans slaagt 80 % van de secundaire scholen er niet in een studiepeil te behalen dat meer dan voldoende is. In de lessen Nederlands lijkt kennisoverdracht nog steeds het hoofddoel te zijn. De leraar geeft meestal frontaal les en gebruikt zelden werkvormen die de communicativiteit, de zelfstandigheid, de creativiteit en de participatie van de leerlingen bevorderen. De evaluatie toetst nog vrijwel uitsluitend kennis. Vaardigheden worden nauwelijks geëvalueerd. Wiskunde bekleedt een belangrijke plaats op school. Het wiskunde-onderwijs verloopt vrij bevredigend. De meeste leraars bieden hun leerlingen de kans om op vrije momenten extra uitleg te krijgen of extra oefeningen te maken. Het rendement van de lestijd ligt evenwel vaak laag omdat de ontworpen *onderwijsleerstrategie* te weinig gedifferentieerd is. Er gaat zelden aandacht naar leren abstraheren en probleemoplossend denken. Het wiskunde-onderwijs kan dus toch efficiënter. ■

Verslag van de inspectie over de toestand van het onderwijs - december 1995 - (basis-, secundair, hoger onderwijs, dienst voor onderwijsontwikkeling, deeltijds kunstonderwijs, onderwijs sociale promotie, PMS-centra) - Wie een kopie van dit openbaar verslag wenst, stuurt een gele briefkaart naar KLASSE-doorlichting - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel.

«Het peil voor Frans is niet méér dan voldoende.»

de scholen

bouw van de onderwijskundige organisatie. Maar niet alle scholen benutten deze autonomie. Knelpunten zijn efficiënt tijdgebruik, vakgroepwerking en aandacht voor studiemethoden in de tweede en de derde graad. Zo vinden inhaallessen en remediëringactiviteiten beperkt en occasioneel plaats. Voor de opvang van afwezige leerkrachten bestaat er meestal wel een regeling op papier. Maar in de praktijk krijgen de leerlingen zelden zinvolle vervangtaken aangeboden. Veel scholen ondervinden evenwel grote moeilijkheden om afwezige leerkrachten te vervangen tijdens het schooljaar. En bovendien onttaalt en begeleidt niet elke school nieuwe leerkrachten optimaal. Dat bevordert geenszins de groepsgeest. Vakgroepwerking beperkt zich vaak tot praktische afspraken. Ze verhoogt te weinig de professionaliteit binnen het vakgebied.

De meeste scholen organiseren een waaier van leerstofoverschrijdende activiteiten. De leerlingen waarden de energie die de school hieraan besteedt. Het project *leren leren* behoort tot de vaste waarden. Er bestaat wel een kloof tussen de artistieke en culturele activiteiten in ASO en KSO enerzijds en TSO en BSO anderzijds. Ook kan men het rendement van veel initiatieven optimaliseren door de inhoud te verbinden aan vak- en leerplaninhouden.

DOORLICHT MET VOORBEHOUD

- *Basisonderwijs*: De onderwijsinspectie basisonderwijs waakt over de kwaliteit in 2587 scholen met ruim 4500 vestigingsplaatsen. In het schooljaar '94-'95 hield de inspectie 398 doorlichtingen, waarvan 23 in het buitengewoon onderwijs. 354 waren gunstig, 42 brachten ernstige tekorten aan het licht en 2 waren ongunstig. Wanneer de inspectie een ernstig tekort vaststelt, legt ze na een afgesproken periode een nieuw controlebezoek af. Een inspectieteam gaat dan na of de betrokken school voldoende inspanning heeft geleverd om de tekorten die in het rapport vermeld werden weg te werken. Vanaf dit schooljaar gebeuren de schooldoorlichtingen met het instrumentarium dat een werkgroep van de inspectie basisonderwijs en de Dienst voor Onderwijsontwikkeling ontwierp. Hiermee wordt de school nog beter in haar totaliteit doorgelicht volgens het CIP-model (*Context, Input, Process*).
- *Secundair onderwijs*: In het schooljaar '94-'95 telde het secundair onderwijs 981 scholen met voltijds secundair onderwijs, 118 scholen met buitengewoon secundair onderwijs en 46 centra met deeltijds secundair onderwijs. Van het voltijds gewoon secundair onderwijs werden 120 scholen doorgelicht, van het deeltijds beroepssecundair 4 centra en van het buitengewoon onderwijs 10 scholen. In het voltijds secundair onderwijs kregen 39 scholen (32,5 %) een positief advies, 79 (65,8 %) een positief advies met voorbehoud en 2 scholen (1,7 %) een negatief advies. Het voorbehoud slaat op een zwak studiepeil. De meest voorkomende domeinen hiervoor waren moderne talen/Nederlands (28x), natuurwetenschappen (11x), elektriciteit/mechanica (10x) en geschiedenis (7x). Voorts was er in een aantal gevallen ook voorbehoud voor de infrastructuur, de didactische uitrusting en het niet naleven van de van kracht zijnde reglementering.

Het is niet zo moeilijk met een vijftal mensen in een jaar tijd en achter gesloten deuren een compleet boek te schrijven waarin in fraaie bewoordingen een verhaal staat over schoolvisie, opvoedingsproject, communicatie, ontwikkelingsdoelen enz. *Zo zou het bij ons moeten zijn* heet het en zo gaat het ook in de kast. Een echt schoolwerkplan is echter alles behalve een stuk papier waarmee men opportunistisch zijn public relations verzorgt, subsidies verdient of, de inspectie probeert gunstig te stemmen.

Brand

In het PTI in *Deurne* werkt al een aantal jaren een *beleidsraad*. Dat is een soort pedagogisch orgaan dat bestaat uit de directeur en zes leerkrachten. Alle afdelingen zijn vertegenwoordigd. Tijdens zijn maandelijks bijeenkomsten houdt deze raad zich vooral bezig met lopende zaken en knelpunten op school. Dat kwam in het verleden nogal eens neer op voortdurend branden blussen,

«Vroeger stond de ene maatregel wel eens haaks op een vorige, maar nu kan dat niet meer. Als we een beslissing nemen, doen we dat consequent.» «Er is

WERKPLAN

meer duidelijkheid en een betere communicatie. De sfeer is erop verbeterd, de teamgeest is er merkbaar op vooruitgegaan.» «We hebben een groep mensen die dingen doén, we vergaderen niet langer om papier vol te schrijven waar achteraf niets mee gebeurt.» Dat zeggen ons leerkrachten, directies en pedagogische begeleiders. Alle hebben ze één ding gemeen: ze bouwen actief mee aan een schoolwerkplan. Concreet en vanuit de dagelijkse schoolpraktijk. Geen nieuw huis, maar wel cement tussen de stenen.

Cement tussen de stenen

problemen oplossen als roken of te laat komen. Sinds twee jaar is de beleidsraad echter op de trein van het schoolwerkplan gesprongen. Met de hulp van de pedagogische begeleiding legt de school meer systeem in haar dagelijkse werking. MARIE BERNADETTE WECKX, directrice: «Eind juni '94 vroegen we aan al onze leerkrachten in drie woorden de waarden op te geven die zij willen meegeven aan hun leerlingen. Dat bleken vooral respect, verdraagzaamheid, engagement, wellevendheid en mondigheid te zijn. In augustus vroegen we de collega's drie knelpunten te noemen die op school moesten worden aangepakt. Dat werden zaken als te laat komen van (dezelfde) leerlingen, een beleid rond alcohol, roken en drugs, de bevoegdheid en werking van de vakwerkgroepen, maar ook de inrichting van het leraarslokaal.»

BRIGITTE PYCKE, lerares: «Om enkele knelpunten op korte termijn aan te pakken, stelden we een actieplan op. Dat werkte, maar bleek uiteindelijk niet voldoende. We misten een kader voor onze acties, een visie. We hebben onze bijeenkomsten ook daarop gericht. De beleidsraad vergadert nu om de twee weken. De ene keer behandelen we lopende zaken en de andere keer gaat het over de visie. De kernwoorden waarrond we de visie ontwikkelen, zijn opleiding en opvoeding. Het voordeel van deze werking is dat de beleidsraad nu echt zijn naam waard is. We hebben de voldoening volwaardig te participeren in het beleid van de school.»

Actie

Zowel de visie en de acties worden uiteindelijk op papier gezet. Dit geheel van denken, doen en

noteren heet *schoolwerkplan*. Het papieren produkt komt dus eigenlijk pas na een jaar, soms zelfs pas na twee jaar en blijkt constant in evolutie. Dat bevestigt *Patrick Weyn*, pedagogisch adviseur. Hij volgt zes scholen op. In vier ervan is een schoolwerkplan in de maak.

PATRICK WEYN: «Eigenlijk mag je niet vragen wat een schoolwerkplan is, want dan vraag je naar een produkt. Belangrijker is de vraag: hoe komt het tot stand? Een schoolwerkplan is namelijk in de eerste plaats een proces, het is het consequent op elkaar inspelen van actie en visie. Het element actie is essentieel. Als leerkrachten het woord *schoolwerkplan* horen, haken ze gauw af. Voor hen is dat iets abstracts, iets dat van buiten komt, iets voor de directie misschien. Ze zien het verband niet met de dagelijkse lespraktijk. Eigenlijk zien ze het schoolwerkplan niet als een proces, maar als een produkt. Schoolplannen maken? Dat iemand anders dat maar doet! Maar als je vanuit

Een schoolwerkplan is er niet voor de subsidies of om de inspectie gunstig te stemmen.

een werkgroep begint met actie op korte termijn, waaruit al gauw resultaten blijken, dan zie je die mentaliteit snel veranderen. Het gevoel van betrokkenheid stijgt zienderogen.»

In de bus

In de gemeenschapsbasisschool in *Ham* loopt het schoolwerkplan al meer dan drie jaar. Ook hier maakte men eerst een inventaris van concrete aandachtspunten en problemen.

ROBERT LIBERLOO, leraar: «De zes leden van het pedagogisch college legden aan de collega's de vragenlijsten voor die de pedagogische begeleiding ons had bezorgd. Daar kwam heel wat informatie uit. Een belangrijk knelpunt bleek het rapporteren te zijn van problemen bij kinderen. Aan wie rapporteer je zoiets? Hoe doen we dat nu? Wat kan beter? Ook tuchtproblemen in de eetzaal en in de schoolbus kwamen boven water. Met de steun van de hele groep zochten we naar een oplossing. Om het rapporteringsprobleem te verhelpen, zijn we begonnen met een leerlingvolgsysteem. Daar hebben een aantal collega's nascholing voor gevolgd. Om de tuchtproblemen op te lossen, maakten we concrete afspraken, die alle collega's nakomen. Er is nu een eenvormige en kindvriendelijke strafmaat. De afspraken maken nu zwart op wit deel uit van ons schoolwerkplan. Door een constante dialoog met de collega's en via de personeelsvergaderingen blijven we het trouwens actualiseren.»

Insteekmap

Actualiseren is een sleutelbegrip. Precies omdat actie en visie constant op elkaar inspelen en voortdurend weer tegenover elkaar bekeken worden, is het onmogelijk het schoolwerkplan eenmalig in de vorm van een mooie brochure af te drukken.

MARIE BERNADETTE WECKX: «We werken met een insteekmap met een rubricering die past bij onze school. Er zijn algemene rubrieken als schoolcultuur, schoolorganisatie, communicatie, public relations, evaluatie enz. Er is een zakelijk luik waarin een heleboel praktische en administratieve dingen staan. Visie, lesaanbod, oudercontact, remediërend leren... het heeft allemaal zijn plaats. Sommige rubrieken zijn nog leeg of enkel summier ingevuld, maar met de jaren groeit de map. En misschien stellen we volgend jaar vast dat de huidige rubricering moet veranderen. Dan doen we dat gewoon. De leerkrachten kunnen de map

trouwens altijd inkijken en commentaar of suggesties geven. We stoppen ze niet weg. Bij elke actie of visiepunt vullen we ook een referentiedatum in. Zo weten we wanneer iets tot stand is gekomen of wat ertoe heeft geleid.»

PATRICK WEYN: «Het cruciale van zo'n map is dat al wat erin steekt, heeft geleefd in de school. Het is het produkt van geëngageerd denk- en doewerk.»

Draaiboek

Het begrip schoolwerkplan mag sommigen wat nieuw in de oren klinken, toch bestaat het al een hele tijd. In Nederland werd het al in 1975 uitgewerkt in een ministeriële discussienota en vanaf 1985 moesten de basisscholen het er verplicht ontwikkelen. In Vlaanderen is het begrip later geïntroduceerd, dikwijls als een actieplan binnen het *opvoedingsproject*. In de gemeenschapsscholen is het sinds 1991 verplicht, in de andere scholen beveelt de inspectie het aan. Maar de overheid legt het schoolwerkplan niet op.

PATRICK WEYN: «Dat is geen slechte zaak, want een schoolwerkplan is echt een kwestie van motivatie. De eerste voorwaarde is dat de directie er zich volledig achter zet, de tweede voorwaarde is voldoende inzet en collegialiteit. Als de algemene betrokkenheid in een school onvoldoende is, dan

kan dat zelfs een van de eerste actiepunten zijn in het schoolwerkplan. Denk aan het ontwikkelen van een draaiboek voor de opvang van nieuwe leerkrachten, het leraarslokaal opnieuw inrichten met een werkruimte enerzijds en een gezellige babbeluimte anderzijds enz. Maar als de school echt niet meewil, dan is het schoolwerkplan gedoemd om enkel op papier te bestaan.»

LUC PUNIE, medewerker schoolwerkplan: «Dat is altijd het risico. Als pedagogisch begeleider moet je de ontwikkeling van het plan dan ook regelmatig opvolgen en begeleiden. We werken stapsgewijs: eerst het schoolteam informeren en sensibiliseren, dan de situatie op elke school beschrijven, vervolgens hieruit beleidsnormen filteren en ten slotte lijnen uitzetten voor de toekomst, zowel korte- als lange-termijnplanning. Sommige scholen stonden in het begin wat weigerachtig, maar uiteindelijk liep dat wel los.»

Nul

Leg tien schoolwerkplannen naast elkaar en geen enkel is hetzelfde. Of toch?

LUC PUNIE: «We hebben een aantal mogelijke werkgebieden en onderdelen geformuleerd. De school mag daar echter zaken aan toevoegen. Wat er zeker moet inzitten, zijn de componenten schoolcultuur en schoolorganisatie.»

PATRICK WEYN: «Er zijn diverse vormen van rubricering mogelijk. Scholen met een rijke IKZ-traditie zullen ze anders invullen dan scholen die dat niet hebben. Voorts zijn er in elke school al een aantal elementen aanwezig die gewoon op vormgeving wachten in het plan. Maar al wat in het schoolwerkplan gebeurt, moet eerst worden getoetst aan een grotere groep. Een schoolvisie is de zaak van iedereen. Als de school bijvoorbeeld in haar visie *zorgbreedte* belangrijk vindt en bijzondere aandacht wil besteden aan de leer- en kansbelemmerden, dan zijn er ook consequenties voor de dagelijkse job van de leraar. Dat moet eveneens in zijn taakomschrijving worden opgenomen. Ook functie-omschrijvingen passen dus in het plan.»

Interim

Een schoolwerkplan ontwikkelen betekent dus niet alles overboord gooien en opnieuw beginnen van nul. Elementen van het leerplan en van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen horen er evenzeer in thuis. Uiteindelijk kan de hele school daar enkel beter van worden.

ROBERT LIBERLOO: «Iedereen is nu goed geïnformeerd over wat er bij collega's gebeurt. We handelen consequenter. Als er een leraar ad interim komt, loopt die niet eerst een week verloren in de school. Hij komt vlug te weten hoe wij werken, waar hij alles kan vinden. Er zijn eenvormige afspraken rond leerstof, thema's en methodes. Zo spelen we ook op dit vlak beter op elkaar in.»

MARIE BERNADETTE WECKX: «Het is best denkbaar dat verschillende mensen op school zonder het te weten jarenlang met dezelfde dingen bezig zijn, dat er niet altijd even consequent wordt gewerkt, dat er geen eenheid van denken is. Het werd tijd dat wij het werk van jaren in onze school eens gingen formaliseren. Het schoolwerkplan is in die zin zowat het cement tussen de bakstenen.» ■

«Een papieren plan voor in de kast?»

TREK UW PLAN

● Een schoolwerkplan varieert sterk per school, maar algemeen bevat het de volgende elementen:

• **Uitgangspunten en doelstellingen van de school:** vanuit het gezichtspunt van de levensbeschouwing, persoons- en maatschappijvisie, vervolgonderwijs enz.

• **De inhoud van het onderwijs:** leerinhouden, lesmethodes, didactische werkvormen, manieren van evalueren enz.

• **De schoolorganisatie:** interne aspecten zoals groeperingswijze van de leerlingen, lessenrooster, ruimte- en lokaalverdeling, bestuurlijke aspecten als besluitvormings- en overlegprocedures, de relaties naar buiten toe, verantwoordelijkheden van het team, de leerlingen en de ouders enz.

● Als u een schoolwerkplan wilt ontwikkelen, dan vraagt u het best informatie en ondersteuning bij de pedagogische begeleiding die aan uw school verbonden is. Er bestaan ook heel wat brochures en publikaties rond schoolwerkplan. U kunt uw licht opsteken bij de diverse onderwijskoepels of een lijst van publikaties aanvragen bij ADIOV - Bibliotheek Departement Onderwijs-Koningsstraat 71 - 1000 Brussel - ☎ 02-219 81 89

Bosklassen, de Mergelgrotten, drie dagen Londen, een week Egypte zelfs. Of gewoon met de klas naar het zwembad om de hoek. Een ongeval is gauw gebeurd. Is de begeleidende leraar altijd verantwoordelijk, aansprakelijk en verzekerd? En wat is het verschil? Zult u pas weer

VERZEKERING

goed kunnen slapen als de schoolreis achter de rug is?

Zeker spelen

Verzekeringskwesaties spelen sommige leerkrachten parten. Vooral de aansprakelijkheid roept vragen op. Heel wat collega's voelen de zogenaamde *zware persoonlijke fout* als het zwaard van Damocles boven hun hoofd hangen. En ja, zodra u leerlingen onder uw hoede hebt, bent u bijna altijd aansprakelijk als er iets gebeurt. Maar daarvoor dient nu precies de schoolverzekering. Die moet er namelijk voor zorgen dat uw aansprakelijkheid u uw hemd niet kost. En de *zware persoonlijke fout* dan? Daarover beslist de rechter. Altijd. Maar één ding is zeker: wie zich als *goed leerkracht* gedraagt, zijn gezond verstand gebruikt en rekening houdt met de situatie, heeft in dit opzicht weinig te vrezen, ook als het ergste gebeurt. Al wensen we dit uiteraard niemand toe. Begin dit schooljaar brachten we een dossier over verzekeringen. Enkele lezers kropen in de pen met vragen en verhalen. We legden ze voor aan *Alex Moreels* en *Paul Charles* van de verzekeringsmaatschappij *Winterthur*. Tien vragen, tien antwoorden.

1. We gaan met onze kinderen van het derde leerjaar lager onderwijs een week naar de zee. Mogen we ze overdag en in de bewaakte zone op hun eentje het water laten in gaan?

Om het algemeen te stellen: als u te jonge leerlingen meer vrijheid geeft dan zij logischerwijze aankunnen, gaat u uw boekje te buiten. Bovendien nemen zelfs de meest gunstige omstandigheden, zoals u die hier beschrijft, de extra risico's voor het kind niet weg. Het beste zorgt u hier voor begeleiding, zowel in het water als op het strand. En laat ook zogenaamd *goede zwemmers* niet toe in te diep water te gaan.

2. Wij begeleiden met enkele leerkrachten een honderdtal leerlingen uit het derde en vierde jaar secundair naar Londen: 4 dagen, 3 overnachtingen. Op een bepaalde namiddag zouden we de leerlingen gedurende enkele uren vrij laten *shoppen*. Natuurlijk kunnen we niet overal tegelijk zijn om een oogje in het zeil te houden. Gaan we hiermee vanuit verzekeringsstandpunt ons boekje te buiten? En moeten wij een soort *nachtwake* afspreken om toezicht te houden wanneer de leerlingen 's avonds naar hun kamer moeten gaan? Niet alleen bij jonge kinderen moet u twee keer nadenken. Adolescenten die verstandelijk of motorisch een zekere vrijheid niet aankunnen, mag u ook niet zomaar laten gaan. Als u echter *gewone* leerlingen enkele uren vrij geeft, gaat u uw boekje niet te buiten. Al moet u wel opletten met leerlingen van wie geweten is dat ze van zulke vrijheid profiteren en die al eerder iets hebben mispeuterd. Op de vraag of u ook een *nachtwake* moet organiseren, luidt het antwoord *nee*, maar ook hier moet u rekening houden met de situatie. Als u met een groep meisjes van 15 gaat logeren in een gebouw waar een verdieping lager een jongensschool gelogeed is, spreekt het voor zich dat u wat waakzamer bent en bijvoorbeeld de nodige deuren laat sluiten.

3. Blijven de begeleiders verantwoordelijk wanneer een leerling zich tijdens een schoolreis niet houdt aan de regels, bijvoorbeeld door stiekem alcohol te drinken?

Ja, als begeleider bent u altijd verantwoordelijk, maar daarvoor bent u wel verzekerd. De schoolverzekeraar zal u echter niet dekken als de rechter u een *zware fout* aanwrijft. Dat kan het geval zijn

als u de leerlingen aanmoedigt alcohol te drinken tijdens de reis of flagrant doet alsof uw neus bloedt. Eventueel kan de rechter wel oordelen dat de ouders gedeeltelijk mee aansprakelijk zijn als er iets gebeurt. Ook de opvoeding speelt in deze situatie namelijk een rol.

4. We gaan met acht studenten en twee begeleiders op stage naar Egypte. De echtgenoten van de begeleiders gaan ook mee. Genieten zij mee van de schoolpolis?

Nee, niet-studenten of niet-begeleiders moet u altijd apart verzekeren. Voor het overige zijn ongevallen in het buitenland normaal gezien gedekt, tenminste zolang het om landen gaat die in de polis vervat worden. Doorgaans zijn dat de Europese landen. Repatriëring is echter niet automatisch voorzien in de reguliere polis en dus is een extra reisverzekering geen overbodige luxe. Let hier wel op met overlappingen. De ziekenfondsen betalen repatriëring misschien ook. Ten slotte is een rechtsbijstandsverzekering aanbevolen.

5. Als leerkracht lichamelijke opvoeding begeeft ik mij dagelijks met een klas op de openbare weg naar sporthal en zwembad. Soms geeft dit wel eens problemen met leerlingen. Ik denk hier aan een leerling die om een ernstige reden niet kan volgen. Is het toegelaten dat deze leerling op eigen houtje naar de sporthal gaat? En mag je een leerling die zich misdraagt in z'n eentje terug naar de school sturen?

Vanuit het standpunt van de verzekeraar is het onvoorzichtig een leerling op zijn eentje de straat op te sturen. Veel hangt af van de leeftijd van het kind en van de situatie. In het verlengstuk van de vorige vragen zou het echter niet getuigen van gezond verstand een leerling die zich misdraagt in zijn eentje terug naar school te sturen. Laat hem in een hoekje van het zwembad toekijken en terugkeren met de groep.

6. Drie klassen worden tijdelijk onder de hoede van één leerkracht geplaatst. De leerkracht moet dus meer dan 60 leerlingen in het oog houden. Kan hij nog aansprakelijk worden gesteld als een leerling zich aan het toezicht onttrekt, gaat spijbelen en verongelukt?

In dit geval kan de inrichtende macht aansprakelijk worden gesteld. Die is daar trouwens eveneens voor verzekerd. Het hangt ook weer af van de vraag om wat voor leerlingen het gaat en om de precieze situatie. Als er bijvoorbeeld veel leerkrachten ziek zijn, is het niet altijd mogelijk de opvang van zo'n grote groepen door één persoon te vermijden.

7. Soms zetten leerkrachten wel eens leerlingen aan het werk buiten de klas: meetkundige tekeningen maken op de speelplaats, werken in de computerklas, timmeren in een apart lokaal, zelfs kleine reparaties uitvoeren in de school enz. Er is niet altijd directe supervisie van de lesgever. Wat zegt de doorsnee schoolpolis hierover?

Leerlingen alleen laten timmeren of elektrische toestellen bedienen betekent een verzwaring van het risico dat zij normaliter lopen. Kleine reparaties in de school kunnen ook onder die noemer vallen. Begeleiding is hier dus zeker noodzakelijk. Bij tekeningen maken op de speelplaats loopt de leerling niet echt meer risico's. Al blijft de leerkracht wel aansprakelijk (maar verzekerd).

8. Is de directie, inrichtende macht e.d. verplicht

mij inzage te geven in de schoolpolis?

Niemand is hiertoe verplicht, ook de verzekeraar niet. Bij een normale relatie tussen leerkrachten en directie is het overigens moeilijk om een reden te vinden waarom u dit zou geweigerd worden. De directie hoeft u daarom geen inzage te geven in de premies, maar toch wel in de waarborgen. Botst u toch op onwil, dan schrijft u het best naar de controledienst van de verzekeringsmaatschappijen van de overheid: *CDV - Kortenberglaan 61 - 1000 Brussel*.

9. Als onderwijzer word ik door mijn directie verplicht huisbezoeken af te leggen tijdens de grote vakantie. Ben ik gedekt door de schoolverzekering?

Ja, zolang het expliciet gaat om opdrachten voor de school. U vraagt er best een schriftelijk bewijsje voor.

10. Ik heb enkele vragen over verzekering tijdens busbegeleiding (leerlingenvervoer). Kan je een leerling tijdens een uitstap vroeger uit de bus laten stappen dan op school? En veronderstel dat kinderen vlakbij huis worden afgezet, wat doe ik dan het best als de ouders het kind niet komen ophalen? Doorrijden of wachten? Of het kind niet laten uitstappen? Is de aansprakelijkheid in deze kwestie anders geregeld als het om kinderen uit het buitengewoon onderwijs gaat?

Leerlingen laat u best niet onderweg uitstappen. Als er iets gebeurt, bent u immers aansprakelijk. U bent hier wel voor verzekerd! De aansprakelijkheid vervalt bij schriftelijke toestemming van de ouders. Ook andere factoren spelen mee: leeftijd, verstandelijke en motorische vermogens, veiligheid van de omgeving... Als de leerling niet wordt opgepikt, wacht dan even. Daagt er uiteindelijk niemand op, laat de leerling dan weer instappen en rij door. De ouders moeten hun kind achteraf dan maar op school komen oppikken. De aansprakelijkheid bij kinderen uit het buitengewoon onderwijs is inderdaad anders geregeld: er zijn strengere normen. ■

Bosklassen:

mag een leraar

's nachts ook nog

gaan slapen?

ZEKER IS ZEKER

Voor meer informatie leest u *KLASSE* nr. 58, blz. 4-11.

• De schoolpolis

In schoolverzekerings- en aansprakelijkheidskwesties kunt u terecht bij uw directie of inrichtende macht, die de schoolpolis heeft afgesloten. Vraag ernaar. U hebt er belang bij goed geïnformeerd te zijn.

• Nuttige adressen

* Inlichtingen kunt u krijgen bij de informatiedienst van uw verzekeringsmaatschappij. In de meeste gevallen volstaat een telefoontje.

* Voor algemene informatie:

Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen (BVVO) - Centrum Informatie Assurantiën - De Meeüsplantsoen 29 - 1040 Brussel - ☎ 02-557 56 11

Bij geschillen met uw verzekeraar kunt u terecht bij de ombudsman van de BVVO. Dit moet wel schriftelijk gebeuren:

BVVO - ombudsman - De Meeüsplantsoen 29 - 1040 Brussel - fax 02-557 56 01

• Publikaties

* Het *Zakboekje voor de leerkracht* wijdt niet minder dan 38 bladzijden aan ongevallen en aansprakelijkheid.

Kluwer Editoriaal - Denise Spanoghe - Kouterveld 2 - 1831 Diegem - ☎ 02-719 15 11 - fax 02-715 15 19

* Ook de *Gids voor de leerkracht* gaat in op deze materie, zij het wat beknopter. *UIA - secretariaat DiKr - Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk - ☎ 03-820 29 51 - fax 03-820 29 62 - e-mail dcombe@uia.*

Van echte wonderkinderen als Wolfgang Amadeus Mozart worden er per eeuw hooguit één of twee geboren. Maar hoogbegaafde kinderen zijn er veel meer: 2% van de Vlaamse kinderen of één kind op de 50. De helft hiervan maakt zijn ta-

HOOGBEGAAFD

lenten echter onvoldoende of zelfs helemaal niet waar. Veel heeft te maken met de impact van de omgeving: ouders, vrienden en vooral de school. Te vaak zijn be- gaafde kinderen aange- wezen op de goodwill en het begrip van hun leer- krachten en de inspan- ningen van hun ouders. Dat is jammer, want een (hoogbegaafd) kind dat niet de gepaste stimulans en uitdaging vindt, haakt gedemotiveerd af. Pech voor de leerling, miserie in de klas. Hoogbegaafd zijn is geen luxeprobleem.

Recent onderzoek spreekt harde taal: als een hoogbegaafd kind door een verkeerde aanpak en onvoldoende stimulans in de basisschool totaal gedemotiveerd in het secundair onderwijs terecht- komt, is er vaak geen omkeren meer aan. De leerling heeft een negatief zelfbeeld en vooral een negatief schoolbeeld. Het potentieel dat hij ooit had, kan op realisatie blijven wachten. Vandaar dat het belangrijk is hoogbegaafdheid zo vroeg mogelijk op te sporen.

Ongelukkig

Mirjam is vier en een half jaar, kan al goed haar eigen naam schrijven, kent alle letters, kan optel- sommen tot tien maken en is erg vaardig met plakken, knippen en tekenen. Thuis heeft ze haar eigen hoekje waar ze opgewekt en geconcen- treerd dagelijks enkele uren bezig is. Soms leest ze er een boek van haar oudere zus. In de kleuterklas blijkt Mirjam alles al te kunnen wat de andere kinderen nog moeten leren. De kleuterleidster zit ermee verveeld. Ze vindt dat Mirjam zich maar moet leren aanpassen. Ze verdenkt er de ouders van dat ze hun kind tot prestaties aanzetten en vindt dat Mirjam net als alle kinderen de kans moet hebben «al die leuke ontwikkelingsspel- lletjes te doen die voor haar leeftijd bedoeld zijn en die zo belangrijk zijn voor een goede ontwikke- ling». Maar die fase heeft Mirjam op eigen houtje al doorgemaakt. Volgens de lerares is een uitzon- deringspositie echter uitgesloten, Mirjam moet mee functioneren met de groep. En de eens zo speelse en goedlachse Mirjam wordt steeds onge- lukkiger. Zo ongelukkig dat haar ouders deskun- dige hulp zoeken. Tests wijzen uit dat Mirjam hoogbegaafd is, de gepaste benadering op school dringt zich op.

Blijven steken

Een mens kan hoogbegaafd (of zwakbegaafd) zijn op vier domeinen: motorisch, sociaal, artis- tiek, intellectueel of een combinatie hiervan. Daarnaast kan hij een specifiek talent hebben voor bijvoor-

beeld muziek. Hoogbegaafdheid komt tot uit- drukking in bijzondere prestaties. Bovendien gaat hoogbegaafdheid samen met drie persoonlijkheids- kenmerken: hoge intellectuele capaciteiten, crea- tiviteit en motivatie. *Hoge intellectuele capaciteiten* slaat op een meer dan gemiddelde intelligentie, gemakkelijkheidshalve weergegeven als meer dan 130 IQ. *Creativiteit* is het vermogen om op een originele en vindingrijke manier (oplossingen voor) problemen te bedenken: productief i.p.v. repro- ductief denken. *Motivatie* is o.a. de wil en het doorzettingsvermogen om een opdracht tot een goed einde te brengen.

De noodzakelijke voedingsbodem om dit alles voluit te ontwikkelen is de sociale omgeving: het gezin, de vriendengroep, de school. Zonder een goede wisselwerking hiermee zal het kind zich niet optimaal ontwikkelen. Het kind moet dus ook over de sociale vaardigheden beschikken om met anderen op een positieve manier om te gaan. Als de sociale omgeving onvoldoende begeleidt en stimuleert, zal het kind blijven steken op een niveau dat niet bij hem hoort.

Voor Mirjam dreigt dit gevaar. Op alle punten is er positieve interactie, tot de school een rol begint te spelen en Mirjams ontwikkeling afremt. Gelukkig trekken gesprekken met de school een scheefgegroeide situatie recht. Inderdaad, Mirjam is haar leeftijd ver vooruit en, nee, ze is niet door haar ouders *gepusht*. Er komt een regeling met meer individuele begeleiding in de klas, een op- lossing die overigens alle kleuters ten goede komt.

Onderpresteren

U kent ze ongetwijfeld: leerlingen die cijfers halen die (soms ver) onder het niveau liggen dat u op grond van hun intelligentie en creativiteit mag verwachten. *Onderpresteren* heet dit. Het is een typisch symptoom voor de verkeerde aanpak van een hoogbegaafde leerling. Dat bewees onderzoek bij 700 leerlingen in Nederland. Volgens dit onder- zoek slaan sommige hoogbegaafden zich zon- der problemen door het gewone onderwijs. Zij

Hoogbegaafde kinderen zijn, net als hoogbe- gaafdheid op zich, geen probleem. Tot ze zich moeten aanpassen aan de geldende norm.

Verstand

verloren?

krijgen voldoende uitdaging en stimulans in en/of buiten de school. Maar andere hoogbegaafden worden probleemleerlingen. De *onderpresteerder* is ervan overtuigd dat zijn gedrag en handelen in hoge mate van buitenaf bepaald wordt. Hij heeft een zwak concentratievermogen, een negatief zelfbeeld, een gering ingeschat leertempo en een negatief beeld van de school (saaie lessen, vervelende leerkrachten, *schoollopen is tijdverlies* e.d.). Hij kan maar moeilijk schriftelijk materiaal instuderen, ouders en leerkrachten zijn niet tevreden over zijn prestaties enz. Onderpresteerders onderscheiden zich voorts door proefwerkangst, een gering gevoel van sociale aanvaarding door medeleerlingen en een beperkt sociaal zelfvertrouwen. Slordigheid, wangedrag en agressie komen eveneens voor. Dit zijn de kenmerken van een *problematiese persoonlijkheid*, die zich in de loop der jaren hebben opgestapeld en die goed functioneren op school belemmeren. Maar zo ver hoeft het niet te komen.

Astronomie

Elke leerling is anders. Hoogbegaafden vormen daar geen uitzondering op. Vandaar dat de aanpak van zo'n kind individueel moet bekeken worden en in samenspraak met de ouders, het PMS en de school. In de regel zijn er twee mogelijke benaderingen: het leerprogramma versnellen of het leerprogramma verrijken.

Een van de middelen om aan het snelle leertempo van het hoogbegaafde kind tegemoet te komen, is het een jaar laten overslaan of het vroeger tot een bepaald niveau toe te laten. Critici waarschuwen hier voor sociaal-emotionele achterstand, maar vele hoogbegaafde kinderen zoeken hun vriendjes vaak sowieso al *hogerop*. Minder drastisch en vaak effectiever is het kind de kans te geven om sneller het gewone programma te doorlopen en tegelijk een verrijkend programma toe te voegen.

Verrijking (verbreding, verdieping) van de leerstof kan verschillende vormen aannemen. Zo kan de leerkracht andere interessegebieden aanbieden op basis van de aanleg of de interesse van het kind. Dit pleit uiteraard voor differentiatie, maar ook de taakleerkracht kan worden ingezet. Voor hem zal deze andere vorm van zorgverbreding trouwens

een welkome afwisseling zijn. In sommige landen bestaat naast *remedial teaching* ook al *resource teaching*. Dat is een systeem met taakleerkrachten die (te) snel lerende kinderen extra uitdagingen voorschotelen om hun inzet en motivatie op peil te houden. Verrijken en motiveren doet men niet door het haantje-de-voorste 20 in plaats van 10 optelsommen te laten maken of door hem extra taallessen van hetzelfde soort te laten uitwerken, laat staan door hem karweitjes te geven (het bord schoonvegen, de planten gieten e.d.). Er zijn ook andere opties: extra keuzevakken aanbieden, zoals computerinitiatie of astronomie; werk- of projectgroepen samenstellen waarin de kinderen met ontwikkelingsgelijken kunnen omgaan; zomerkampen of zaterdag-school organiseren; buitenschoolse verrijking stimuleren, zoals de aansluiting bij schaak-, archeologie-, sport- en handarbeidclubs.

**Een IQ van 130 is
maar één kenmerk.**

Eigen norm

Vroege herkenning is essentieel. Als Nynke op vierjarige leeftijd duidelijk maakt dat ze dood wil, omdat het leven volgens haar geen zin heeft, dan is dat niet noodzakelijk loze kleuterpraat. Dit gevoel komt vaker al op jonge leeftijd voor bij hoogbegaafde kinderen die in hun ontwikkeling worden geremd. Bovenal moeten hoogbegaafde kinderen de kans krijgen zich volgens hun eigen tempo te ontwikkelen. Hoogbegaafde kinderen zijn - net als hoogbegaafdheid op zich - geen probleem, tot ze zich moeten aanpassen aan de geldende norm, die ver beneden de eigen norm ligt. Indien het onderwijsbeleid van een land zich enkel op de middengroep en de zwak presterenden richt, zullen de begaafde tot zeer begaafde leerlingen weinig kansen voor hun eigen ontwikkeling vinden in het schoolstelsel. ■

Meer informatie:

• *Het boek Hoogbegaafde kinderen thuis en op school geeft in een vlotte taal en met veel praktijkvoorbeelden uitleg over hoogbegaafdheid. De auteurs gaan in op vragen van ouders en leerkrachten in hun omgang met kinderen en adolescenten die intellectueel vooruit zijn. Zij geven ook aan hoe zorgverbreding voor deze kinderen kan worden gerealiseerd. Op Nederlandse onderwijsleest geschied, maar even relevant voor Vlaanderen.*

F. Mönks & I. Ypenburg, *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school*, 588 fr. - Kluwer Editorial - ☎ 02-719 16 11.

• *De vereniging Bekina vzw is een werkgroep voor ouders, leerkrachten en opvoeders. Haar doel is opvang en begeleiding van hoogbegaafde kinderen en adolescenten bevorderen. De vereniging publiceert ook een eigen tijdschrift, Bekina Kroniek, waarop u zich voor 480 fr. kunt abonneren.*

Bekina vzw - Papenakkerstraat 14 - 3570 Alken - ☎ 011-31 12 49

• *De vereniging Mentor vzw verzamelt o.a. adressen van scholen, PMS-centra en andere instanties die ervaring hebben met de opvang van hoogbegaafde kinderen. Voorlichtingsmateriaal (literatuurlijsten en aangepast onderwijskundig materiaal) is in de maak.*

Mentor - Bergstraat 99 - 3090 Overijse - ☎ 02-687 77 33 (19-20 uur) - e-mail 100674.1323@compuserve.com

• *De verenigingen Mensa en Mensa Jeugd spitsen hun werking toe op volwassenen en jongeren met een hoog IQ.*

Mensa - Molenstraat 4 bus 1 - 3930 Hamont

TE SLIM VOOR DE KLAS?

Als u een hoogbegaafde leerling in de klas hebt en de school kan niet onmiddellijk structureel ingrijpen, dan betekent dat niet dat u bij de pakken moet blijven zitten. Enkele tips uit de praktijk:

- Praat niet te veel over de leerling, praat met hem en zijn ouders.
- Laat de hoogbegaafde geen klas-kopstuk zijn. Bespreek in kringgesprekjes het positieve dat zijn gave kan betekenen voor de klas.
- Bedenk middeljes om de leerling aan bod te laten komen. Differentieer door b.v. af en toe met niveaugroepjes te werken.
- Schakel de hoogbegaafde in als helper van andere leerlingen, laat hem voelen dat je hem nodig hebt, dat hij andere leerlingen door zijn doen kan aanmoedigen.
- Zorg voor boeken in de klasbibliotheek die voor hem geschikt zijn.
- Zorg voor een goede klasorganisatie en klasafspraken. Creëer een open, aanmoedigende klassfeer.
- Doe een beroep op de creatieve, zij het soms niet altijd praktisch gerichte ideeën van de leerling. Laat hem een klasreglement opstellen als neerslag van de kringgesprekken, een formulier ontwerpen, een terrarium aanleggen of ontwerpen e.d.

Plug & pay. Nu o.a. leerkrachten langer werken dan ooit, is het merendeel onder hen een absolute voorstander van tijdbespaarders als telefoon- en computerbankieren. Dat blijkt uit een rondvraag in Engeland bij zo'n 600 leerkrachten, artsen, advocaten en welzijnswerkers, van wie de meesten ouder zijn dan 40. Ruim twee miljoen Britten bankieren momenteel vanop een afstand.

Vermist. In 1994 werden in de VSA 800.000 kinderen als vermist opgegeven bij de politie. Velen onder hen doken na enkele dagen weer op, maar anderen keerden nooit terug naar huis. Deze cijfers en de vele gevallen van ontvoering, pedofilie enz. hebben enkele bedrijven er toe aangezet ruimtevaarttechnologie aan te wenden om kinderen gemakkelij-

SIGNAAL

ker op te sporen en hun gangen na te gaan. Dankzij technieken waarbij computers, radiogolven, satellieten en opbiepsystemen worden gecombineerd, kunnen ouders hun kinderen beter in het oog houden. Ook kunnen leerkrachten en baby-sitters sneller alarm slaan als er iets mis is. Eén uitvinding stelt de ouders in staat videocontact te onderhouden met hun kind. Een andere, die CHILDWATCH heet, geeft bieptonen weer als een kind zich te ver verwijderd van een vooraf ingestelde plaats. Soortgelijke technieken worden al een tijdje door de politie gebruikt om gestolen wagens terug te vinden. Van CHILDWATCH zijn nu al 50.000 exemplaren verkocht.

IQ-vakantie. In Nederland kunnen hoogbegaafde laatstejaars uit het secundair onderwijs nu ook tijdens de vakantie naar school. De *Erasmus Universiteit Amsterdam* wil deze jongeren vanaf dit jaar de kans geven zich intensief bezig te houden met een aantal complexe probleemstellingen van interdisciplinaire aard: wiskundige vraagstukken, de toepassing van wiskunde op vraagstukken rond weg- en waterbouw, kunst en natuurwetenschappen, economie en geschiedenis. De voertaal is Engels. Ook leerlingen uit België, Engeland en Duitsland kunnen deelnemen. Via deze weg kunnen

zij hun kennis vergroten, hun creatieve en sociale vaardigheden verbeteren en hun persoonlijkheid verder ontwikkelen.

Vredestraat. Van het televisieprogramma *Sesamstraat* was al geweten dat het de fantasie en de creativiteit van kinderen stimuleert. Dat hebben onderzoekers aangetoond. Nu zou het zelfs op hoger niveau kunnen bijdragen tot de wereldvrede. Onlangs is immers een gecombineerde Israëliisch-Amerikaans-Palestijnse versie van het jeugdprogramma gemaakt. Het nieuwe programma wil zijn steentje bijdragen tot de onderlinge verstandhouding tussen kinderen van verschillende nationaliteiten. VS-president Clinton heeft de programmamakers prompt schriftelijk gefeliciteerd.

Examenkoorts? De Nederlandse verzekeringsmaatschappij *Interpolis* mag haar sponsoring van de schaaksport dan wel op een laag pitje hebben gedraaid, haar laatste zet, de *Eksamen-Pechverzekering*, is een wereldprimeur. Dankzij de *Eksamen-Pechverzekering* kan elke leerling een vergoeding krijgen mocht hij door ziekenhuisopname, ongeval of overlijden van een ouder niet aan het examen kunnen deelnemen. De polis kost de leerling 450 fr. per jaar. Een gemist examen levert hem in ruil 9000 fr. op, een gemist herexamen 90.000 fr. Die bedragen komen overeen met de meerkost voor de ouders als het kind een vakantiejob gedeeltelijk moet laten schieten of het jaar moet overdoen. *Interpolis* vraagt wel de nodige papieren bewijzen alvorens met harde guldens over de brug te komen.

Picasso. Geef peuters klei, verf en wat eenvoudig gereedschap en je zult verbaasd staan van wat ze er allemaal mee kunnen maken. Dat staat o.a. in het handboek *Gepeuter* van *Caroline Boudry* en *Michel Vandebroek*, *Universiteit Gent*. Hun bevinding is dat kinderen van twee tot vijf jaar heel wat klassieke knutselwerkjes niet tot een goed einde kunnen brengen. Ze werken immers niet zo resultaatgericht. Het gevolg is dat ze vaak hulp krijgen en te dikwijls geconfron-

ONDERZOEK

Vorming: graag op maat

Aan welke vorm van nascholing hebt u behoefte? Die vraag wordt in de scholen te weinig gesteld. Te veel vormingsactiviteiten worden van buiten- of bovenaf opgediend zonder dat vooraf is nagegaan of er wel een behoefte is. Individuele behoefte, maar ook die van de school. Sommige scholen staan individuele nascholing slechts onder bepaalde voorwaarden toe. Soms vallen de kosten volledig ten laste van de nageschoolde. In heel wat scholen verloopt vorming te vrijblijvend en onvoldoende gecoördineerd. Scholen onderzoeken zelf hoe het beter kan.

In 53 Vlaamse secundaire scholen voeren leerkrachten en directie zelf onderzoek uit voor de *Wedstrijd Schoolmanagement*. Deze keer over vorming. Vorming van leerkrachten, administratief personeel en directies gebeurt volgens hen meer formeel dan on-the-job. Formele nascholing, via studiedagen of workshops, heeft zowel binnen- als buitenhuis plaats. Ze is meestal specifiek, vakgericht of richt zich op nieuwe didactische middelen en methodes. Even belangrijk zijn de vele workshops rond nieuwe evaluatiemethodes, vergader- en communicatietechnieken, psycho-sociale begeleiding van leerlingen e.d.

Volgens een aantal scholen zijn de externe vormingsprogramma's echter onvoldoende afgestemd op het TSO en het BSO.

Doorgaans is het ASO de favoriete doelgroep. Ook blijkt dat in verschillende scholen het volgen van vormingsactiviteiten niet evenredig verdeeld is onder het personeel: een aantal collega's volgt veel vorming, anderen weinig of geen. En vaak neemt wie het meest vorming nodig heeft, het minst initiatief om dit te doen. Ten slotte is er ook een druk om vorming te beperken wanneer nascholende collega's veelvuldig moeten worden vervangen.

Modelexamen

Verscheidene scholen erkennen dat er veel *know how* aanwezig is onder de personeelsleden. Men leest veel, men gaat naar vergaderingen en congressen, maar van on-the-job-training wordt nog te weinig gebruik gemaakt. Tijdens dergelijke training leren de medewerkers bij terwijl zij hun functie uitoefenen. De begeleiding van nieuwe leerkrachten door een mentor, een ervaren collega, is een voorbeeld van on-the-job-training. In een aantal scholen geven ook de coördinator, de vakverantwoordelijke en de schoolleiding begeleiding aan leerkrachten. Een centraal begrip in on-the-job-training is *samenwerking*: vakverantwoordelijken werken samen een modelexamen uit, leerkrachten komen samen om een jaarplan op te stellen, een handboek te kiezen, didactische methodes te evalueren e.d., collega's leren samen een CD-i, een videocamera of wetenschappelijke instrumenten gebruiken. Enzovoort.

Veel scholen zijn het er over eens dat de vorming van leerkrachten niet beperkt mag blijven tot het vak. Minstens zo belangrijk is dat zij kennis en vaardigheden ontwikkelen om aan het schoolbeleid te kunnen deelnemen en om leerlingen op hun beurt vaardigheden bij te brengen.

Hefboom

Vorming gebeurt veelal ongecoördineerd en zonder achterliggende beleidsvisie. Te vaak hangt gewoon een affiche uit in

teerd worden met het feit dat ze iets niet kunnen. Met natuurlijke materialen en eenvoudige gereedschappen als een verrol, een spatel of een lepel kunnen twee- tot vijfjarigen veel beter experimenteren en zich uitleven. Bij de keuze van de technieken en materialen die zij in het boek opsommen, lieten Boudry en Vandenbroeck zich inspireren door kunstenaars als Picasso en Miro, *kunstenaars die, net als kleuters, onbevooroordeeld naar de realiteit kijken.*

Gepeuter is uitgegeven bij SWP Utrecht, kost 750 fr. en is verkrijgbaar in de boekhandel.

Pet af. Wie zijn doctoraat verdedigt, moet de vrucht van jaren werk kritisch laten beoordelen en antwoorden op soms heel lastige vragen van professoren. Aan heel wat universiteiten is het bovendien de gewoonte dat de promovendus voor de gelegenheid een min of meer triviale stelling verdedigt. Dat leidt soms tot pareltjes van spitsvondigheid. Zo luidde die van de Nederlandse Carolien Martijn, Universiteit van Amsterdam, oktober 1995, als volgt: "Gezien het door scholen veronderstelde positieve verband tussen baseballpetjes en machogedrag bij jongens en tussen hoofdhoekjes en dociel gedrag bij moslimmeisjes, verdient het aanbeveling deze groepen van hoofdtooi te doen ruilen."

Geniet, maar speel, kijk en luister met mate. Die boodschap hangt boven het onderzoek van Keith Roe en Daniël Muijs, KU Leuven. Kinderen die niet te vaak of te langdurig TV of video kijken, computerspelletjes spelen of naar muziek luisteren, zullen op school even goed presteren als kinderen die al die dingen links laten liggen. Dat bewijzen spelling- en stilleestests en schoolresultaten bij 1000 Vlaamse jongens en meisjes uit het vierde leerjaar van het lager onderwijs. De schoolresultaten gaan erop achteruit als de kinderen meer dan twee uur per dag met computerspelletjes bezig zijn. Twee derde van de kinderen heeft een of meer van die spellen in huis, maar slechts 9 % speelt er elke dag mee. Het negatieve verband is duidelijker bij jongens dan bij meisjes. Als een kind meer dan

4,5 uur per dag TV-kijkt, begint het ook fout te lopen. Overigens heeft één kind op de zes een televisie op de kamer en kijkt twee derde dagelijks naar de buis. TV-kijken heeft echter geen negatieve invloed op het leesgedrag van de kinderen. De tests vielen zelfs beter uit bij kinderen die veel strips lazen, iets waarvoor de onderzoekers niet direct een verklaring hebben.

Net echt. Ook de meest verwoede TV-kijkers onder de kinderen kunnen nog altijd een onderscheid maken tussen feiten en fantasie. Zelfs zesjarigen die (nog) in Sinterklaas geloven

Kerstmannen in onderwijsbetoging: fantasie of werkelijkheid?

maak je niet wijs dat Superman echt kan vliegen of dat de Bill Cosby Show in een echt huishouden is opgenomen. Slechts één kind op acht trapt daar wel in. Tot die bevinding kwam de Londense dr. Maire Messenger

Davies. Die interviewde 82 Amerikaanse kinderen tussen zes en elf jaar en peilde hierbij naar hun kijkgewoonten. Het feit dat kinderen inderdaad fantasie kunnen scheiden van de werkelijkheid is een opsteker voor de verdedigers van het medium. Davies waarschuwt wel voor al te simplistische gevolgtrekkingen. Het is niet omdat kinderen weten dat iets niet echt is, dat het hen niet kan schokken of beïnvloeden. «Het enige dat deze studie min of meer aantoonde,» aldus Davies, «is dat kinderen van zes tot elf over heel wat kennis en doorzicht beschikken waar het om televisie gaat. In die zin kunnen de massamedia misschien bruikbaar zijn om kinderen beter te leren redeneren en hun kritisch denken te bevorderen.» ■

een leraarskamer of worden lukraak brochures verspreid. Een belangrijke hefboom om de vorming te organiseren, is de verantwoordelijkheid voor de vormingsactiviteiten toe te vertrouwen aan één of meer personen binnen de school. Deze verantwoordelijke kan b.v. de informatie centraliseren, selecteren en doorgeven, vormingsprogramma's mee helpen evalueren, een beleids- en financieringsplan uitwerken dat past in het schoolwerkplan, programma's voor personeelsbijeenkomsten en pedagogische studiedagen opstellen enz.

Essentieel is dat de school haar vormingsbeleid gedetailleerd op papier zet en bijhoudt wie op welke manier aan vormingsactiviteiten deelneemt en met welk resultaat. Zo kan de verantwoordelijke aan het eind van het schooljaar de gegevens van het vormingsplan toetsen aan de eisen van het schoolwerkplan. Ook kan de directeur de informatie gebruiken bij de voorbereiding van de functioneringsgesprekken met zijn medewerkers. Trouwens, om tot een goed functionerend en effectief vormingsbeleid te komen op school, is de steun van de directie onontbeerlijk.

Afzijdig

Het effect van vorming of training is niet altijd onmiddellijk merkbaar. Als er geen effect is, kan dat te wijten zijn aan de opleiding zelf: te theoretisch, te ver van de dagelijkse onderwijspraktijk, onvoldoende gelegenheid tot actieve deelname,... Jammer genoeg krijgen de organisatoren soms te weinig feedback van de scholen om hun aanbod in die zin te verbeteren, al gaan tegenwoordig vaak evaluatieformulieren

rond waarop de deelnemers hun oordeel mogen uiten. Maar of nascholing effect heeft, blijkt mee te worden bepaald door de schooldirecteur. Als hij de vorming mee stuurt, begeleidt en opvolgt, levert dit vaak meer effect op dan wanneer hij zich afzijdig houdt. Veel heeft ook te maken met de manier waarop de opgedane kennis wordt overgedragen. Soms gaan

meerdere personeelsleden naar een studiedag om achteraf verslag uit te brengen aan collega's. Vooral bij algemene opleidingen, b.v. een workshop rond drugs op school, is dit een nuttige werkwijze. Vorming volgen in (kleine) groep kan trouwens motiverend werken. Soms gebeurt de overdracht ook via on-the-job-training of via de vakwerkgroep. Zo volstaat één persoon om b.v. een technische opleiding te volgen over het gebruik van een nieuwe machine.

Enthousiasme

Wanneer leerkrachten de noodzaak inzien om een bepaalde nascholing te volgen of wanneer ze echt verlangen iets bij te leren over een bepaald onderwerp, zijn ze het meest gemotiveerd om die stap werkelijk te zetten. Hierbij kan het enthousiasme van enkele collega's anderen ertoe aanzetten zich eveneens na te scholen. Want hoe groter de dwang, hoe lager het enthousiasme van de personeelsleden om zich verder te vormen. ■

Onderzoek bij de deelnemers aan de wedstrijd **Laureaat Schoolmanagement** van de Vlerick School voor Management. Meer informatie: Geert Devos en Karlien Vanderheyden - Bellevue 6 - 9050 Gent (Ledeberg) - ☎ 09-210 97 67

INFOLIJN

Voor al uw vragen over onderwijs:
Koningsstraat 71
1000 Brussel
☎ **02-219 18 00**

HANDELSPRAKTIJEN

Scholen mogen geen handel drijven, zegt de wet. Maar tuinbouwscholen, afdelingen kleding enz. verkopen soms wel hun producten. Is dat dan geen handel drijven?

Scholen mogen handel drijven binnen bepaalde wettelijk opgelegde grenzen. Volgens de Schoolpactwet (art. 12 ter) bepaalt de Koning (de regering) onder welke voorwaarden een school voorwerpen of diensten mag verkopen of verhuren. Die reglementering vinden we in het koninklijk besluit van 12 februari 1976 en nog verder uitgewerkt in het ministerieel besluit van 14 april 1978. Een ministeriële omzendbrief van 5 juni 1989 geeft nog meer uitleg. De voorwerpen of diensten moeten verplicht passen in het normale leerplan én zijn door de leerlingen zelf vervaardigd. Bij de verkoop is er een voorkeurorde bepaald: eerst de leerlingen die het vervaardigden,

dan de andere leerlingen, het personeel,... De minimumvergoeding varieert naargelang van de afnemer: de prijs van de gebruikte grondstoffen voor de makers, minimum 40 % van de normale handelswaarde voor andere leerlingen, personeel... en minimum 60 % voor buitenstaanders. Enkele voorbeelden.

Afdelingen haarverzorging TSO, haartooi BSO en schoonheidsverzorging TSO berekenen de vergoeding op basis van de gewone handelsprijs (laagste categorie, bepaald door de Minister van Economische Zaken). In **afdelingen hotelwezen** kost een middagmaal 200 fr. (gekoppeld aan de index van de lonen in overheidsdienst sinds 1/9/76). De school moet hiervan, naargelang van wie er komt eten, minimum 40 % of 60 % vragen. Op **afdelingen land- en tuinbouw, beenhouwerij en spekslagerij** is de vergoedingsregeling voorzien in het KB van 12 februari 1976 niet van toepassing. Zij moeten hun producten verkopen aan de gangbare marktprijzen. **Afdelingen kleding** ten slotte verkopen hun producten tegen de prijs van de gebruikte grondstoffen, vermeerderd met een bepaald maakloon (vastgelegd in MB van 14 april 1978).

Het KB van 12 februari 1976 en een ministeriële omzendbrief (28 december 1976) bepalen dat de school deze ontvangsten moet gebruiken voor de **aankoop van nieuwe grondstoffen**. Daarnaast zijn er onderrichtingen qua chronologische inschrijving in een register, afleveren van facturen, bijhouden van magazijnkaarten enz.

PARTICIPATIERADEN

Vanaf 1 juni komt er een nieuwe participatieraad in onze school. De verkiezingskoorts is heel hoog en ik heb gehoord dat er een aantal punten zijn gewijzigd. Klopt dat?

Vakbondsafgevaardigden en de vertegenwoordiger van het personeel in de ondernemingsraad zijn niet langer van rechtswege lid van de participatieraad. **Alle mandaten worden voortaan toegewezen via verkiezingen.** Een tweede grote nieuwigheid is het schrappen van artikel 20 van het decreet van 23 oktober 1991. De representatieve vakorganisaties dragen niet langer de kandidaten voor.

Dit zijn de belangrijkste **praktische gevolgen** van de wijzigingen aan het decreet van 23

oktober 1991 (oprichting van de participatieraden) door het meer recente decreet van 5 april 1995 (oprichting van de LOC's). Omwille van deze wijzigingen verandert ook het reglement voor de verkiezing van de vertegenwoordigers van het personeel in de participatieraad én het reglement van orde van diezelfde participatieraad. Raadpleeg dus zeker de speciale mededelingen die uw school hier rond tijdig zal ontvangen.

MST EN PMS

Ik werk op een MST. Ik las in KLASSE van maart dat het medisch schooltoezicht in het PMS wordt geïntegreerd. Wat moet ik me hierbij precies voorstellen?

U (en nog enkele van uw collega's uit MST en PMS) hebben gereageerd op het PMS-dossier in KLASSE vorige maand. Terecht stelt u de vraag waar het beleid nu precies naartoe wil met het medisch sociaal toezicht (MST) en de psychosociale centra (PMS). De ministers *Van den Bossche* (PMS) en *Demeester* (MST) hebben een plan klaar om te komen tot **nieuwe centra met een eigen organisatiestructuur**. Die centra zullen instaan voor de **psychopedagogisch-sociale en medische begeleiding van schoolgaanden**. De oude termen MST en PMS zullen allebei verdwijnen omdat wordt gekozen voor een nieuwe dienst met een geïntegreerde werking. Er is dus zeker geen sprake van «opsloping» van de ene dienst door de andere. Wél zoekt men naar een samenhangend, dynamisch en interdisciplinair samenwerkingsverband waarbinnen de doelstellingen van MST en van PMS geïntegreerd zijn. Die integratie in een nieuwe dienst is eigenlijk logisch: beide diensten zijn in de scholen actief en beide diensten zijn gericht op de algemene lichamelijke en geestelijke gezondheid van de leerlingen. In de nieuwe dienst staat de gecombineerde knowhow van PMS en MST ten dienste van jongeren, school en ouders. Het accent zal daarbij liggen op dienstbaarheid t.o.v. risicogroepen, laagdrempeligheid en aanwezigheid in de school.

VLAAMS PARLEMENT

Op 7 februari heeft de Vlaamse Raad unaniem een resolutie aangenomen om zich voortaan **Vlaams Parlement** te noemen. Dat is dus voortaan de enige

geldige benaming voor onze wetgevende macht. Sinds 1 maart hebben het Vlaams Parlement, de fracties van de politieke partijen en het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers ook een eigen **postadres**: Vlaams Parlement - 1011 Brussel. Het nieuwe (centrale) **telefoonnummer** is 02-552 11 11 en het **faxnummer** is 02-552 11 22

NIET BETALEN

Kan een school de ouders van haar leerlingen verplichten een bijdrage te betalen voor vormingsdagen, meerdaagse verblijven, studie-uitstappen, sportdagen enz.? En wat gebeurt er met de leerlingen als de ouders niet kunnen of weigeren te betalen?

De activiteiten die u opsomt moeten een **onderwijzend en opvoedend karakter** hebben én moeten passen in (een onderdeel van) het leerprogramma. Ze kaderen dan in het pedagogisch project van de school en dus is het streefdoel een maximale leerlingendeelname. Het is echter **niet verplicht dat elke leerling meedoet**. De toestemming van de ouders is trouwens uitdrukkelijk vereist. De school moet niet-deelnemers in schoolverband opvangen én hen activiteiten voorstellen die pedagogisch-didactisch aanleunen bij het programma dat de extramuros-leerlingen afwerken. Behoudens ministeriële afwijking is ten slotte bepaald dat een extra-muros-activiteit slechts mag plaatsvinden als ten minste **75 % van de leerlingen** werkelijk deelneemt. Meer informatie vindt u in een omzendbrief van 22 juni 1989.

De **kostprijs** is een ander geval. Volgens de grondwet is het onderwijs kosteloos tot op het einde van de leerplicht. Dus mag aan de toegang tot het onderwijs geen direct of indirect prijskaartje hangen. De school mag echter wel een **redelijke tegemoetkoming** vragen voor didactisch materiaal en voor bijvoorbeeld extra-muros-activiteiten. Die bijdrage van de ouders moet beperkt zijn tot de noodzakelijke en werkelijk geleverde goederen en prestaties. Het systeem van alternatieve financieringsbronnen (oudleerlingenbond, tombola, schoolsparen enz.) speelt hierbij zeker een rol. Elke bevoegdheid rond deze alternatieve bronnen ligt volledig bij de onderwijsverstrekkers en niet bij de overheid.

Vlaamse Raad - Vragen en Antwoorden - Vraag nr. 9 van 8 november 1995

(advertentie)

(advertentie)

KLASSE
was here

Afgiftekantoor 8500 Kortrijk 1
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs - Redactiesecretariaat KLASSE
Koningsstraat 138 - 1000 Brussel

TJDSCHRIFT

verschijnt maandelijks (behalve in juli en augustus)

België - Belgique	
PB	
8500 KORTRIJK 1	
4	281